

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA VEŘEJNÉ EKONOMIKY

Implementace inkluze v základní škole

Implementation of Inclusion in Primary School

Student: Bc. Pavla Kreuzbergerová

Vedoucí diplomové práce: Ing. Anna Juřicová, Ph.D.

Ostrava 2017

Zadání diplomové práce

Student: **Bc. Pavla Kreuzbergerová**
Studijní program: N6202 Hospodářská politika a správa
Studijní obor: 6202T055 Veřejná ekonomika a správa
Téma: **Implementace inkluze v základní škole**
Implementation of Inclusion in Primary School

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
  2. Vzdělávací systém České republiky
  3. Implementace inkluze ve vybrané základní škole
  4. Zhodnocení připravenosti na implementaci inkluze ve vybrané základní škole
  5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků diplomové práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

FEŘTEK, Tomáš. *Co je nového ve vzdělání*. Praha: Nová beseda, 2015. ISBN 978-80-906089-2-4.
HÁJKOVÁ, Vanda a Iva STRNADOVÁ. *Inkluzivní vzdělávání*. Praha: Grada Publishing, a. s., 2010. ISBN 978-80-247-3070-7.
MRÁZKOVÁ, Jana a Jana ZAPLETALOVÁ. *Metodika pro nastavování podpůrných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními*. Praha: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků, 2014. ISBN 978-80-7481-085-5.

Formální náležitosti a rozsah diplomové práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

Vedoucí diplomové práce: **Ing. Anna Juřicová, Ph.D.**

Datum zadání: 18.11.2016

Datum odevzdání: 21.04.2017

doc. Ing. Petr Tománek, CSc.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci na téma Implementace inkluze v základní škole vypracovala samostatně s použitím zdrojů uvedených v seznamu použité literatury.

V Ostravě: .....20.4.2017.....

Bc. Pavla Kreuzbergerová .....

Poděkování:

Mé poděkování patří Ing. Anně Juřicové. Ph.D. za odborné vedení a rady, které mi během zpracování diplomové práce dala.

Zvláštní poděkování patří ředitelce Základní školy a Mateřské školy Dolní Životice paní Mgr. Lence Smetanové za poskytnuté informace, zkušenosti a postřehy týkající se vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami a za čas, který věnovala zpracování autoevaluačních dotazníků a inspirativní diskusi.

Obsah

1	Úvod	5
2	Vzdělávací systém České republiky	6
2.1	Teoretické východisko.....	7
2.1.1	Školy a školská zařízení	7
2.1.2	Vzdělávací programy	8
2.1.3	Zásady a cíle primárního vzdělávání.....	10
2.2	Strategie vzdělávání.....	11
2.2.1	Inkluzivní vzdělávací systém	14
2.2.2	Strategie inkluzivního vzdělávání	15
2.2.3	Postoj veřejnosti k zavádění inkluze ve školách	16
2.3	Speciální vzdělávací potřeby a podpůrná opatření	17
2.3.1	Podpůrná opatření I. stupně.....	18
2.3.2	Podpůrná opatření II. – V. stupně	20
2.3.3	Financování podpůrných opatření	24
2.4	Role učitele	26
3	Implementace inkluze ve vybrané základní škole.....	27
3.1	Charakteristika vybrané školy	27
3.2	Zajištění vhodných podmínek inkluzivního vzdělávání.....	30
4	Zhodnocení připravenosti na implementaci inkluze ve vybrané základní škole	37
4.1	Zajištění podmínek pro jednotlivé druhy SVP	38
4.1.1	Zrakové postižení	39
4.1.2	Sluchové postižení.....	41
4.1.3	Tělesné postižení	44
4.1.4	Nemoc a zdravotní oslabení	46
4.1.5	Mentální postižení	47
4.1.6	Autismus a další pervazivní vývojové poruchy	50
4.1.7	Poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD).....	52
4.1.8	Narušená komunikační schopnost.....	53
4.1.9	Specifické poruchy učení	55
4.1.10	Poruchy chování a emoční poruchy	57
4.2	Zhodnocení kvality inkluze ve vybrané základní škole.....	59
4.2.1	Vyhodnocení autoevaluačních dotazníků.....	59
4.2.2	Vyhodnocení finanční náročnosti jednotlivých SVP	63
5	Závěr	67
	Seznam použité literatury.....	69
	Seznam zkratk	72
	Prohlášení o využití výsledků práce	73
	Seznam příloh	74

1 Úvod

Vzdělávání provází lidstvo již od samého začátku jeho existence. V dobách „lovců a sběračů“ bylo učení nutnou součástí přežití. Jak uvádí Peter Gray (2012) ve své knize Svoboda učení, už malé děti prostřednictvím her a objevování nových věcí získávaly nové zkušenosti, bez kterých by se v dospělosti neobešly. S postupnou evolucí, rozvojem zemědělství a průmyslu však docházelo k potlačování těchto přirozených činností a vzdělávání se stalo jakousi povinností, která vedla převážně ke zvýšení ekonomického prospěchu – efektivnější výroba a s tím spojeným vyšším ziskům. *„V posledních letech se metody používané ve školství staly mírnějšími, ale základní předpoklad se nezměnil. Učení je stále definováno jako dětská práce a silově asertivní prostředky jsou používány, aby děti přiměly tuto práci vykonávat.“* poukazuje velmi ostře Gray (2012). Jeho slova mohou působit krutě, ale pravdou je, že je čím dál častěji a hlasitěji voláno po návratu výuky prostřednictvím her, zohledňování tempa a potřeb všech dětí.

Reformě vzdělávání a celkovému konceptu školství v České republice je v posledních letech věnována značná pozornost. Každá společnost má své kulturní zvyklosti, liší se politická struktura a také představy o systému fungování a prioritách vzdělávacího systému. Proces integrace je možné již nějakou dobu sledovat a změny, které můžeme v naší zemi zaznamenat, jsou nepřehlédnutelné. Společné vzdělávání nebo rovné příležitosti ve vzdělávání pro všechny patří mezi základní priority současného vzdělávacího systému. Naskytá se však otázka, zda jsou aplikované změny pro naši společnost skutečným přínosem.

Síť vzdělávacího systému v České republice je velmi rozsáhlá, práce je proto zaměřena pouze na jednu oblast vzdělávacího systému, a to na problematiku vzdělávání žáků se specifickými vzdělávacími potřebami na úrovni primárního neboli základního vzdělávání.

Cílem této práce je zhodnotit připravenost, způsob a možnosti implementace novely školského zákona a inkluzivního vzdělávání v menší základní škole nejen v oblasti výuky, personálních zdrojů, technických možností, ale také jakou podporu při zavádění inovativních trendů do svého systému potřebuje a zároveň může očekávat od svého zřizovatele i do státu. V jednotlivých částech práce je použita metodika zpracování formou analýzy, modelování a dotazování (dotazníkového šetření).

2 Vzdělávací systém České republiky

Přestože počátky vzdělávání, jak již bylo zmíněno, sahají ve své podstatě až k okamžiku vzniku lidské populace, první pokusy o systematické vzdělávání se v Evropě objevují na přelomu 16. a 17. století. Ucelenou podobu v naší zemi (tehdy Rakousko-Uhersku) získalo školství za vlády císařovny Marie Terezie a povinná školní docházka byla uzákoněná v roce 1869 říšským školním zákonem (tzv. Hasnerův zákon). Do školy začali chodit povinně všichni žáci v šesti letech po dobu následujících osmi let. Primární školství se dělilo na 2 stupně:

- **1. stupeň** – škola obecná, kterou navštěvovali žáci od 6 – 11 let a další tři roky v případě, že nezačali navštěvovat školu občanskou.
- **2. stupeň** – škola občanská, tzv. „měšťanka“, na které mohli studovat žáci v případě, že dokončili školu obecnou.

Důvodem k tomuto kroku byla nejen reformní politika Marie Terezie, ale také rozvoj manufakturní výroby a rozmach osvícenství¹. (Příspěvatelé Wikipedie 2016a)

V České republice je v rámci primárního vzdělávání povinná devítiletá školní docházka (6 – 15 let), přičemž může předcházet předškolní vzdělávání zajišťované mateřskými školami (3 – 6 let). V současné době je poslední rok tohoto předškolního vzdělávání povinný. Také dnes rozlišujeme v primárním školství 1. stupeň – 1. až 5. třída a 2. stupeň – 6. až 9. třída. Na primární vzdělávání dále navazuje systém sekundárního a terciálního vzdělávání. Právní normou, která v České republice upravuje systém vzdělávání je Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon (dále jen „školský zákon“), jehož aktuální podoba je v posledních letech často novelizována z důvodu probíhajících školských reforem. Tento zákon také umožňuje při splnění stanovených podmínek individuální vzdělávání bez nutnosti každodenního navštěvování školy.

---

¹ Osvícenci požadovali růst vzdělanosti ve všech vědních oborech a pojmy jako rozum, vzdělanost, či člověk byly vyzdvihovány. Pro osvícenství je typický vstup měšťana do veřejného života, který začíná zájmem o vzdělání. 18. století je proto také často nazýváno věkem rozumu. (Příspěvatelé Wikipedie 2017b)

2.1 Teoretické východisko

2.1.1 Školy a školská zařízení

Vzdělávací soustavu v České republice tvoří síť škol a školských zařízení. Tyto instituce jsou zřízeny v souladu s podmínkami stanovené školským zákonem. Zřizovány mohou být:

- 1) územním samosprávným celkem (kraj, obec, dobrovolný svazek obcí) jako školské právnické osoby nebo příspěvkové organizace,
- 2) ministerstvem školství mládeže a tělovýchovy (dále jen MŠMT) jako školské právnické osoby nebo státní příspěvkové organizace,
- 3) státem prostřednictvím Ministerstva obrany, Ministerstva vnitra, Ministerstva spravedlnosti a Ministerstva práce a sociálních věcí jako organizační složky státu,
- 4) registrovanými církvemi a náboženskými společnostmi, kterým bylo přiznáno oprávnění k výkonu zvláštního práva zřizovat církevní školy, jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů²,
- 5) ostatními právnickými nebo fyzickými osobami jako školské právnické osoby nebo jako právnické osoby podle zvláštních právních předpisů³

Škola zajišťuje vzdělávání podle systému vzdělávacích programů, pro které byl vydán rámcový vzdělávací program (podrobněji kapitola 2.1.2). Druhy škol jsou mateřská škola, základní škola, střední škola (gymnázium, střední odborná škola a střední odborné učiliště), konzervatoř, vyšší odborná škola, základní umělecká škola a jazyková škola s právem státní jazykové zkoušky. MŠMT stanoví prováděcím právním předpisem typy škol podle jejich zaměření pro účely jejich označování.

Školské zařízení poskytuje služby a vzdělávání, které doplňují nebo podporují vzdělávání ve školách nebo s ním přímo souvisejí, nebo zajišťuje ústavní a ochrannou výchovu anebo preventivně výchovnou péči (dále jen "školské služby") podle systému vzdělávacích programů, pro které nebyl vydán rámcový vzdělávací program. (podrobněji kapitola 2.1.2.) Druhy školských zařízení jsou zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků,

² § 7 odst. 1 písm. e) zákona č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností a o změně některých zákonů (zákon o církvích a náboženských společnostech).

³ Například obchodní zákoník, zákon č. 248/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech a o změně a doplnění některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

školská poradenská zařízení, školská zařízení pro zájmové vzdělávání, školská účelová zařízení, školská výchovná a ubytovací zařízení, zařízení školního stravování, školská zařízení pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy a školská zařízení pro preventivně výchovnou péči.

Podmínkou pro činnost obou typů zařízení je zápis do školského rejstříku, který je veden MŠMT, a vzdělávání zajišťují pedagogičtí pracovníci. (MŠMT 2017f)

2.1.2 Vzdělávací programy

V souladu s principy kurikulární⁴ politiky jsou rámcové vzdělávací programy tvořeny na dvou úrovních – státní a školní, viz obrázek 2-1 Schéma vzdělávacích programů v ČR. Státní úroveň zahrnuje Národní program vzdělávání a rámcové vzdělávací programy (dále jen „RVP“) v České republice. Jedná se o závazný rámec pro předškolní, základní a střední vzdělávání. Školní úroveň pak představují školní vzdělávací programy (dále jen „ŠVP“), podle nichž se uskutečňuje vzdělávání na jednotlivých školách.⁵

„Rámcový vzdělávací program základního vzdělávání je otevřený dokument, který bude v určitých časových etapách inovován podle měnících se potřeb společnosti, zkušeností učitelů se ŠVP i podle měnících se potřeb a zájmů žáků.“ (Národní ústav pro vzdělávání 2016)

Mezi priority a tendence rámcového vzdělávacího programu základního vzdělávání (dále jen „RVP ZV“) patří zdůraznění klíčových kompetencí učitelů, jejich aplikaci do vzdělávacího systému a následné uplatnění získaných vědomostí a dovedností žáků v praktickém životě. Dále pak podporuje koncepci společného vzdělávání a celoživotního učení. Stanovuje také očekávanou úroveň vzdělání stanovenou pro všechny absolventy jednotlivých etap vzdělávání. Není opomíjena pedagogická autonomie škol a profesní odpovědnost učitelů za výsledky vzdělávání. Na současné problémy škol spojené s praktickými dopady inkluze reaguje průběžně jeho úprava. Školám je tak dána větší možnost individuální organizace výuky, podpora při vytváření příznivého sociálního a pracovního prostředí. S platností od 1. září 2016 byla zásadně změněna jeho část D, která je věnována vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. Zároveň

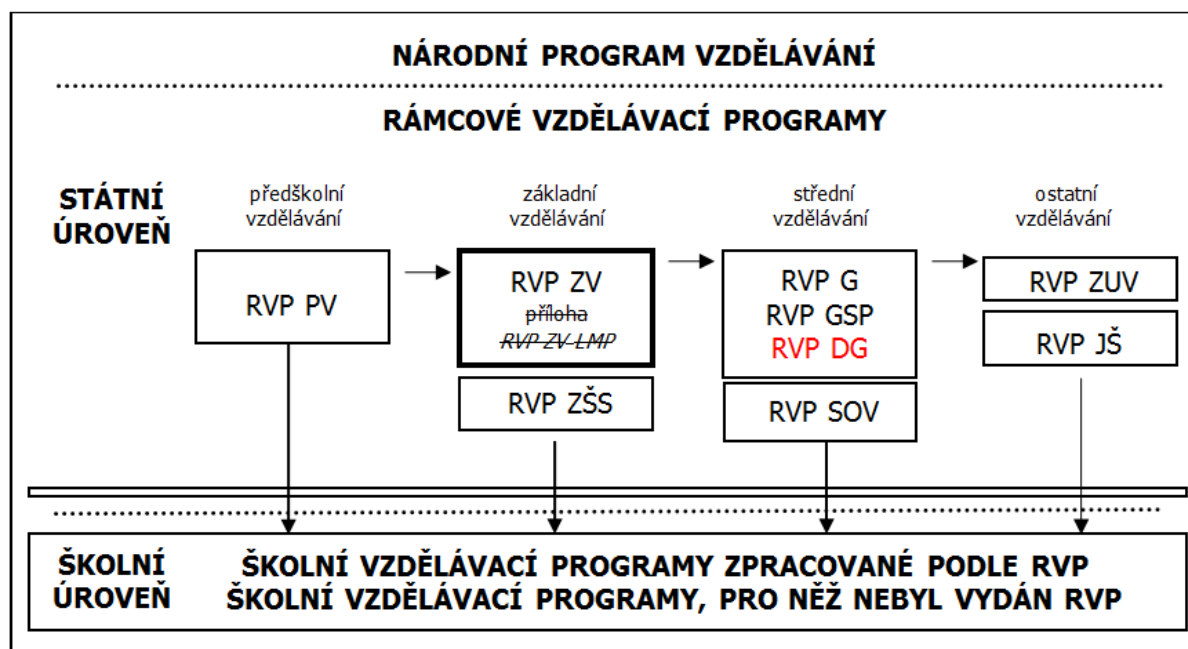
⁴ smysluplné uspořádání na sebe navazujících výchovných a vzdělávacích prvků, které by měly zdokonalit rozvoj člověka.

⁵ ŠVP si vytváří každá škola podle zásad stanovených v příslušném RVP. Pro tvorbu a úpravu ŠVP mohou školy použít dostupnou metodickou podporu.

došlo ke změnám v RVP ZV – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením. V rámci inkluzivního vzdělávání se předpokládá, že vzdělávání těchto žáků bude uskutečňováno v prostředí běžných škol. Všechny školy mají tedy povinnost zpracovat změny vyvolané úpravou RVP ZV do svých školních vzdělávacích programů nejpozději k datu platnosti nového RVP ZV, tedy 1. září 2016. Pouze školy, které vzdělávají žáky podle přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentální postižením, mají splnění této povinnosti posunuto nejpozději do 1. září 2018. Jedná-li se o žáky druhého stupně, je jejich vzdělání dokončeno podle dosavadního školního vzdělávacího programu. Platnost RVP ZV – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením končí dne 31. srpna 2016.

„Úpravou RVP ZV dochází k sjednocení kurikula základního vzdělávání, které tak umožní i při společném vzdělávání žáků s různými speciálními vzdělávacími potřebami jejich vzdělávání individualizovat a diferencovat. Zavedením sjednoceného kurikula základního vzdělávání tak v žádném případě nedochází ke snižování očekávaných výstupů v jednotlivých vzdělávacích oborech pro žáky základních škol,“ upřesnila ministryně školství Kateřina Valachová. (MŠMT 2016c)

Obrázek 2-1 Schéma vzdělávacích programů v ČR

Zdroj: Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání (Národní ústav pro vzdělávání 2016)

2.1.3 Zásady a cíle primárního vzdělávání

Jak již bylo zmíněno v úvodu 2. části, základní vzdělávání v České republice je rozloženo do dvou stupňů. Smyslem **1. stupně** je usnadnění přechodu z předškolního vzdělávání, popřípadě domácího prostředí do systému povinného vzdělávání. Základem je poznávání, respektování a rozvíjení individuálních potřeb, možností a zájmů každého žáka.

2. stupeň pak pomáhá žákům získat vědomosti, dovednosti a návyky, které mohou využít při samostatném studiu. Zároveň žáky vede k uvážlivému chování, zodpovědnému rozhodování a respektování práv i povinností všech občanů. Předpokladem je široký rozvoj zájmů žáků a provázanost života ve škole se životem mimo školu. Prostřednictvím složitějších a dlouhodobějších projektů tak přenáší na žáky větší odpovědnost ve vzdělávání.

Základní vzdělávání má dle RVP ZV žákům pomoci utvářet a postupně rozvíjet **klíčové kompetence** – souhrn vědomostí, dovedností, schopností, postojů a hodnot důležitých pro osobní rozvoj – a poskytnout spolehlivý základ všeobecného vzdělání orientovaného zejména na situace blízké životu a na praktické jednání.

V základním vzdělávání se proto usiluje **o naplňování těchto cílů**:

- umožnit žákům osvojit si strategie učení a motivovat je pro celoživotní učení;
- podněcovat žáky k tvořivému myšlení, logickému uvažování a k řešení problémů;
- vést žáky k všestranné, účinné a otevřené komunikaci;
- rozvíjet u žáků schopnost spolupracovat a respektovat práci a úspěchy vlastní i druhých;
- připravovat žáky k tomu, aby se projevovali jako svěbytné, svobodné a zodpovědné osobnosti, uplatňovali svá práva a naplňovali své povinnosti;
- vytvářet u žáků potřebu projevovat pozitivní city v chování, jednání a v prožívání životních situací; rozvíjet vnímavost a citlivé vztahy k lidem, prostředí i k přírodě;
- učit žáky aktivně rozvíjet a chránit fyzické, duševní a sociální zdraví a být za ně odpovědný;
- vést žáky k toleranci a ohleduplnosti k jiným lidem, jejich kulturám a duchovním hodnotám, učit je žít společně s ostatními lidmi;
- pomáhat žákům poznávat a rozvíjet vlastní schopnosti v souladu s reálnými možnostmi a uplatňovat je spolu s osvojenými vědomostmi a dovednostmi

při rozhodování o vlastní životní a profesní orientaci. (Národní ústav pro vzdělávání 2016)

Za klíčové kompetence v základním vzdělávání jsou považovány:

1. **Kompetence k učení** – schopnost žáka samostatně vyhledávat, systematicky třídit, analyzovat získané informace. Dále také vytvořit komplexnější pohled na matematické, přírodní a společenské vědy a efektivně využívat své znalosti v procesu učení. Své poznatky propojuje do širšího kontextu se všemi obory.
2. **Kompetence k řešení problémů** – dovednost žáka rozpoznat problém, vyhledat vhodné informace, které povedou k jeho řešení. Používá k tomu logické, matematické a empirické postupy. Myslí kriticky a svá rozhodnutí je schopen obhájit.
3. **Kompetence komunikativní** – prostřednictvím komunikačních technologií a dovedností žák dokáže výstižně a souvisle formulovat své myšlenky ústním i písemným projevem. Naslouchá názorům druhých a aktivně se dokáže do diskuse zapojit s vhodnými argumenty.
4. **Kompetence sociální a personální** – účinná spolupráce žáka s pedagogy i ostatními spolužáky při utváření pravidel a mezilidských vztahů. Respektuje jiné názory a čerpá z nich poučení sám pro sebe. Ovládá své chování tak, aby dosáhl pocitu sebeuspokojení.
5. **Kompetence občanské** – žák se naučí respektovat základní sociální principy a právní normy, na základě čehož si je vědom své odpovědnosti ve škole i mimo ni. Chápe ekologické a environmentální přístupy, projevuje snahu o ochranu životního prostředí a trvale udržitelný rozvoj společnosti.
6. **Kompetence pracovní** – dokáže bezpečně používat jednoduché nástroje, materiály a vybavení a plní povinnosti a závazky. Orientuje se v základních podnikatelských praktikách, chápe podstatu a cíl podnikání, rozvíjí podnikatelské myšlení. (Národní ústav pro vzdělávání 2016)

2.2 Strategie vzdělávání

V uplynulých letech došlo k mnoha politickým, technologickým i koncepčním změnám v oblasti vzdělávání, což nevyhnutelně vedlo k revizi a aktualizaci souvisejících dokumentů. V červenci 2014 schválila proto vláda usnesením č. 538 Strategii vzdělávací politiky České republiky do roku 2020 (dále jen „Strategie“) a uložila MŠMT její realizaci. V rámci nastolování priorit a nástrojů, které na vývoj vzdělávací politiky působí, jsou řešeny tři

základní oblasti: Co a proč je třeba změnit, kdo změny uskutečňuje a jak mají být změny provedeny. Strategie zahrnuje soustavu několika prolínajících se nebo na sebe navazujících dokumentů a stanovuje tři základní priority:

1. Snižovat nerovnosti ve vzdělání

- ✓ eliminovat odklady školní docházky, resp. je povolovat pouze ve výjimečných případech a provázat je se systémem přípravných tříd, v návaznosti na demografické trendy vytvářet podmínky pro průběžné posilování kapacit základních škol,
- ✓ specificky zlepšovat kvalitu vzdělávání na druhém stupni základní školy jako hlavního vzdělávacího proudu,
- ✓ provést komplexní revizi mechanismů podporujících vnější diferenciaci vzdělávacích cest mezi předškolním vzděláváním, prvním a druhým stupněm základního vzdělávání, jakými jsou zejména diagnostické nástroje (a přijímací řízení v případě víceletých gymnázií) s cílem eliminovat nedůvodně vysokou míru vyčleňování dětí mimo hlavní vzdělávací proud,
- ✓ přesněji vymezit typy a stupně znevýhodnění a nadání dětí a žáků a jim odpovídající podpůrná opatření včetně financování,
- ✓ podporovat kompenzaci všech typů znevýhodnění a rozvoj všech typů nadání, a to na principu individualizace podpory,
- ✓ zavést systém diagnostiky speciálních vzdělávacích potřeb pro děti a žáky ze sociálně znevýhodněného prostředí tak, aby bylo možno vyhodnocovat úspěšnost opatření na podporu jejich vzdělávání,
- ✓ státem organizované výběrové testování žáků základního vzdělávání zacílit výlučně na poskytování zpětné vazby (žákům, jejich rodičům, učitelům, školám a tvůrcům vzdělávací politiky) a zajistit, aby testovací platformu mohli školy, učitelé a žáci využívat i na dobrovolné bázi,
- ✓ podporovat zájmové vzdělávání a jeho vazby na formální vzdělávání pro skupinu dětí a žáků od 6 do 15 let,
- ✓ podporovat efektivní a cílené primárně preventivní aktivity určené žákům i pedagogům s cílem minimalizace či oddálení rizika spojeného s výskytem rizikového chování,
- ✓ rozvíjet a účinně do vzdělávacího procesu zapojovat aktivity vedoucí ke zdravému životnímu stylu,
- ✓ podporovat propojování školního a mimoškolního vzdělávání,

- ✓ vyrovnávat podmínky v přístupu k mimoškolním vzdělávacím příležitostem, zdrojům a službám a specificky se přitom zaměřit na lokality a skupiny ohrožené sociálním, kulturním nebo jazykovým vyloučením.

2. Podporovat kvalitní výuku a učitele

- ✓ dokončit a zavést kariérní systém pro učitele a zlepšovat podmínky pro jejich práci,
- ✓ modernizovat počáteční vzdělávání učitelů a vstupní vzdělávání ředitelů,
- ✓ posílit další vzdělávání a metodickou podporu učitelů a ředitelů,
- ✓ posílit význam kvalitní výuky ve vysokoškolském vzdělávání,
- ✓ srozumitelněji popsat cíle vzdělávání,
- ✓ modernizovat systém hodnocení na úrovni dítěte, žáka a studenta,
- ✓ modernizovat hodnocení na úrovni školy.

3. Odpovědně a efektivně řídit vzdělávací systém

- ✓ posilovat prvky strategického řízení ve vzdělávací politice,
- ✓ zlepšit informační a poznatkovou základnu a rozvíjet výzkum v oblasti vzdělávání,
- ✓ posílit hodnocení vzdělávacího systému,
- ✓ zlepšit komunikaci mezi aktéry ve vzdělávání včetně široké veřejnosti.

Všechny dílčí dokumenty rozpracovávají cíle a priority vzdělávací politiky a tvoří její strategickou základnu. K naplňování priorit Strategie přispívají:

- Dlouhodobý záměr vzdělávání a rozvoje vzdělávací soustavy České republiky na období 2015 – 2020,
- Rámec rozvoje vysokého školství do roku 2020,
- Strategie digitálního vzdělávání,
- Datová informační politika resortu školství,
- Akční plán inkluzivního vzdělávání 2016 – 2018,
- Dlouhodobý záměr vzdělávací a vědecké, výzkumné, vývojové, inovační, umělecké a další tvůrčí činnosti pro oblast vysokých škol na období 2016 – 2020,
- Operační program výzkum, vývoj, vzdělávání. (MŠMT nedatováno)

Na tyto dokumenty navazují již zmiňované Rámcové vzdělávací programy viz kapitola 2.1.2.

2.2.1 Inkluzivní vzdělávací systém

O tom, že je inkluze důležitým reformním krokem, svědčí nejen diskuse mezi odborníky, ale také ostražitost české veřejnosti. Je však nutné si uvědomit, k čemu systém vzdělávání skutečně slouží. Základní neboli primární vzdělávání plní funkci formálního strukturovaného vzdělání, které probíhá během dětství. „*Hlavním cílem primárního vzdělání je dosažení základní gramotnosti (umět číst a psát) a znalosti počtů u všech žáků, stejně tak zvládnutí základů vědy, zeměpisu, historie a jiných společenských věd.*“ (Příspěvatelé Wikipedie 2013)

Inkluzivní vzdělávání neboli inkluze⁶ je praxe zařazování všech dětí do běžné školy (do tzv. hlavního vzdělávacího proudu), která na to však musí být patřičně připravena. V inkluzivní škole se neoddělují děti se speciálními vzdělávacími potřebami od dětí bez nich. Děti zdravotně postižené, nadané, děti cizinců, děti jiného etnika se tak vzdělávají společně s dětmi většinové společnosti. Na takovou školu jsou však kladeny vyšší nároky spojené s širokou heterogenitou složení jejich žáků. Jedná se především o přizpůsobení prostředí, pomůcek, využívání asistentů či externích odborníků, ale také péči o duševní zdraví všech žáků i učitelů. (Bartoňová et al. 2016)

Zjednodušeně by se dalo říci, že je-li ve společnosti, kde existuje „duální systém“ vzdělávání, možný návrat žáka do speciálního prostředí v případě neúspěšného začlenění, hovoříme zde o integraci. Kdežto v případě inkluzivního přístupu speciální zařízení zanikají, jsou respektovány potřeby všech žáků a integrace se mění v inkluzi. Rozdílnost ve vnímání obou pojmů shrnuje i následující tabulka 2-1 Rozdíl mezi pojmy integrace a inkluze. (KOCUROVÁ 2001)

Tabulka 2-1 Rozdíl mezi pojmy integrace a inkluze

INTEGRACE	INKLUZE
Zaměření na potřeby jedince	zaměření na potřeby všech vzdělávaných
expertízy specialistů	expertízy běžných učitelů
speciální intervence	dobrá výuka pro všechny
prospěch pro integrovaného žáka	prospěch pro všechny žáky
dílčí změna prostředí	celková změna školy
zaměření na vzdělávaného žáka s postižením	zaměření na skupinu a školu
speciální programy pro žáky s postižením	celková strategie učitele
hodnocení studenta expertem	hodnocení učitelem, zaměření na vzdělávací faktory

Zdroj: (KOCUROVÁ 2001)

⁶ pojem inkluze vychází z angl. inclusion – zahrnutí, příslušnost k celku.

2.2.2 Strategie inkluzivního vzdělávání

V rámci sledované problematiky je stěžejním dokumentem Akční plán inkluzivního vzdělávání (dále jen „Akční plán“), jehož priority navazují na Strategii a jsou rozděleny do třech kroků.

Prvním krokem bylo zrušení Rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělání žáků s lehkým mentálním postižením a s tím úzce souviselo revidování Rámcového programu pro základní vzdělávání, do něhož byla podpora žáků s lehkým mentálním postižením včleněna. V současné době by již plánované změny měly být ve všech školách uskutečněny a probíhá ověřování dopadů zavedených změn na kvalitu vzdělávání, tvorba nutných pedagogických podpor pro učitele a v neposlední řadě konzultace s poradenskými pracovišti.

Druhým krokem bylo zpracování prováděcích předpisů pro žáky a studenty se speciálními vzdělávacími potřebami (dále jen „SVP“) a žáky a studenty nadané. Vyhláška č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných (dále jen „Vyhláška o vzdělávání žáků se SVP“) je již v platnosti a upravuje pravidla vzdělávání těchto žáků.

Třetím, posledním krokem je vymezení diagnostických nástrojů a systému diagnostiky a evidence pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí, které slouží k identifikaci podpůrných opatření, které žák potřebuje, a dále metodické dokumenty pro práci s těmito nástroji. (MŠMT 2017a)

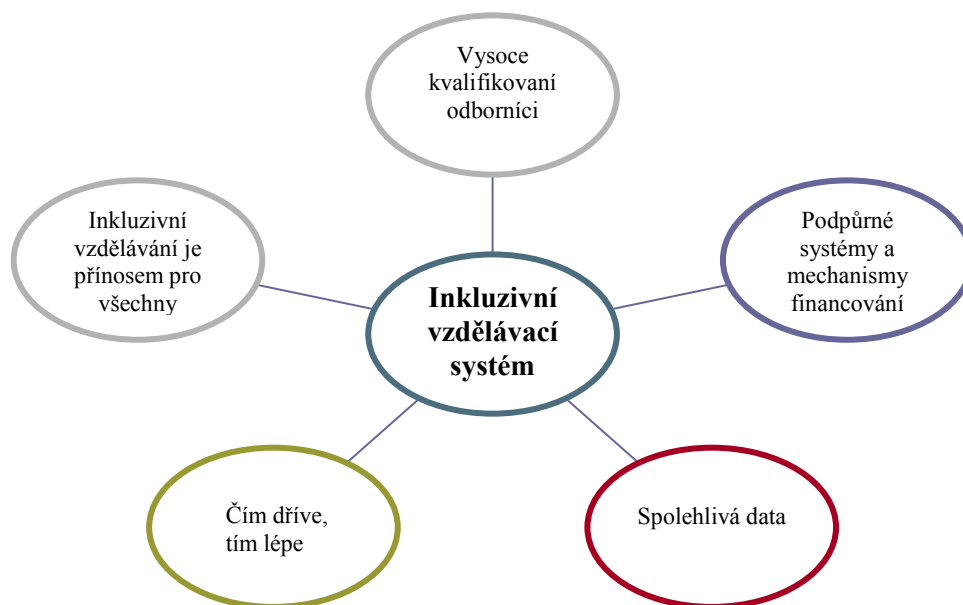
Součástí Akčního plánu je definování pěti klíčových oblastí vedoucích k naplnění cílů Strategie. Jejich vzájemné propojení ilustruje obrázek 2-2 Pět klíčových poselství. Tato klíčová poselství shrnují základní část práce Evropské agentury pro speciální a inkluzivní vzdělávání (Evropská agentura pro speciální a inkluzivní vzdělávání 2014) v posledním desetiletí a zabývají se příslušnými problémy souvisejícími s inkluzivním vzděláváním:

- Čím dříve, tím lépe: pozitivní dopad včasného podchycení a intervence a rovněž proaktivních opatření.
- Inkluzivní vzdělávání je přínosem pro všechny: pozitivní vzdělávací a sociální dopad inkluzivního vzdělávání.
- Vysoce kvalifikovaní odborníci: význam vysoce kvalifikovaných odborníků obecně a učitelů především.

- Podpůrné systémy a mechanismy financování: potřeba dobře zavedených podpůrných systémů a souvisejících mechanismů financování.
- Spolehlivá data: významná role dat a přínosy a omezení jejich použití.

Obrázek 2-2 Pět klíčových poselství

Zdroj: Akční plán vzdělávání (MŠMT 2017a)

2.2.3 Postoj veřejnosti k zavádění inkluze ve školách

Vzdělávání v České republice bylo téměř do doby zavádění reformních prvků postaveno na principu duálního systému, kdy základní vzdělávání probíhalo prostřednictvím výuky v základní škole, ale v případě, že dovednosti a možnosti žáka nedokázaly naplňovat zavedené školské standardy, bylo mu umožněno přejít do školy tzv. zvláštní. Zde byly požadavky učitelů přizpůsobeny schopnostem žáků. Před několika lety se i na tyto školy začalo nahlížet jako na běžné školy, některé z nich se začaly označovat jako základní školy „praktické“. Na základě výzkumu Bartoňové a kolektivu (Bartoňová et al. 2016, s. 25) vyplynulo že *„Nejméně příznivé postoje byly zjištěny v případě inkluzivního vzdělávání žáků s poruchami chování a s mentálním postižením. Nejvíce pozitivní jsou naopak postoje ke společnému vzdělávání žáků s tělesným postižením“*

Až 67% české společnosti souhlasí s výrokem: *„Děti, které v běžné základní škole nestačí ostatním, by měly být zařazeny do speciálních škol.“* Spousta odborníků by jistě souhlasila s tvrzením, že úspěch při zavedení této reformy jde ruku v ruce s pozitivním vnímáním a

podporou celé společnosti. Z výše uvedeného výzkumu však vyplývá, že 2/3 české veřejnosti by raději zůstala u dříve zavedeného systému fungujícího na principu segregace. Evidentně zde panuje nesouhlas s politickými strategiemi podporující inkluzi i integraci. (Bartoňová et al. 2016, s. 26)

Faktorem, který velmi ovlivňuje vnímání veřejnosti, je také vliv médií zajišťujících dostupnost informací. Přímo oblasti vzdělávání se pak věnuje obecně prospěšná společnost EDUin, jejímž posláním je „*podněcování veřejné diskuse o vzdělávání s důrazem na potřeby měnícího se světa.*“ (EDUin, o. p. s. nedatováno)

Na základě jimi provedeného auditu není vůči veřejnosti vedena objektivní informační kampaň. Myšleny tím jsou informace, články a diskuse zveřejňované v běžně dostupných denících. Nejen tento závěr, ale celkový audit rozporuje Ladka Ortová ve svém článku „*EDUin má prioritu, my máme pochybnosti.*“ (Ortová 2017) a jednoznačně vyjadřuje myšlenku, která provází celý systém zavádění inkluze od počátku. A sice, že MŠMT naslouchalo pouze názorům zastánců této reformy a z dialogu vynechalo právě ty, kterých se změna dotýká nejvíce – zejména učitele, ředitele škol nebo zástupce laické veřejnosti.

Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit, že také tolerance rodičů žáků bez SVP není vysoká. Ve většině případů sice nežádoucí chování „přehlíží“, ale nesdílí názor některých odborníků, že právě rozdílnost v chování právě jejich děti obohacuje. Přes veškerou snahu škol, médií i samotných rodičů jsou stále děti se SVP vnímány jako nevychované, drzé, neohleduplné, agresivní a nezřídka hloupé. Také klima ve třídě, ve které se vzdělávají žáci se SVP, bývá napjaté a učitel tak často bývá postaven do role psychologa.

2.3 Speciální vzdělávací potřeby a podpůrná opatření

Nejdříve je nutné definovat pojem speciální vzdělávací potřeba („SVP“). Ve školském zákoně je definována:

„Dítětem, žákem a studentem se speciálními vzdělávacími potřebami se rozumí osoba, která k naplnění svých vzdělávacích možností nebo k uplatnění nebo užívání svých práv na rovnoprávném základě s ostatními potřebuje poskytnutí podpůrných opatření. Podpůrnými opatřeními se rozumí nezbytné úpravy ve vzdělávání a školských službách odpovídající zdravotnímu stavu, kulturnímu prostředí nebo jiným životním podmínkám dítěte, žáka nebo studenta. Děti, žáci a studenti se speciálními vzdělávacími potřebami mají právo na bezplatné

poskytování podpůrných opatření školou a školským zařízením.“ (MŠMT 2017f) V literatuře se můžeme setkat také s názorem, že SVP v sobě zahrnuje nejen jakési postižení či narušení, ale také ohrožení (riziko, že ohrožení se změní v postižení či narušení). Z hlediska inkluze je považováno ohrožené dítě (rizikové) za velmi důležité a bývá opomíjenou částí populace. (Lechta 2016)

Pro reálné zavedení inkluzivního vzdělávání do škol byla po zrušení přílohy rámcového vzdělávacího programu pro základní vzdělávání upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením (RVP ZV - LMP) schválena již výše zmíněná Vyhláška o vzdělávání žáků se SVP, kap. 2.2.2. Společně se školským zákonem vymezuje pět stupňů podpůrných opatření podle organizační, pedagogické a finanční náročnosti, které lze vzájemně kombinovat. V příloze č. 1 Vyhlášky o vzdělávání žáků se SVP je určena jasná kategorizace jednotlivých stupňů podpory, výčet a účel kompenzačních pomůcek. Důvodem pro členění podpůrných opatření je snaha o co nejefektivnější zajištění naplnění speciálních potřeb podle hloubky a druhu znevýhodnění žáka. Důležitým faktorem zde není pouze struktura a způsob poskytnutí podpory, ale také její včasnost. Nezbytným kritériem je také efektivnost a hospodárnost.

2.3.1 Podpůrná opatření I. stupně

V rozvojovém programu pro školní psychology a školní speciální pedagogy bylo zjištěno, že je možné pomocí včasných drobných úprav ve vzdělávacím programu, podporou žáka a správným pedagogickým vedením zmírnit jeho obtíže a usnadnit mu tak celý průběh vzdělávání. Jedná se tedy o práci s žákem v raném stadiu vzniku jeho obtíží a je zde velká šance na jejich odstranění a reálná snaha ovlivnění možných negativních dopadů.

Nezastupitelnou roli zde hrají školská poradenská zařízení (pedagogicko-psychologické poradny, speciální pedagogická centra, dále jen „ŠPZ“), které mohou pomoci se specifikací vznikajících obtíží, nejsou však v tomto stupni podpory nutnou součástí a aplikace podpůrného opatření je plně v kompetenci školy. Součinnost s nimi je nutná v případě, že do inkluzivního vzdělávání vstupuje žák, který má již definovány své obtíže a škola v tomto případě vychází z doporučení příslušného poradenského pracoviště.

Základním prvkem podpory je individuální pomoc učitelem, kterou můžeme rozdělit na dvě etapy. První etapou je *přímá pomoc učitele*, která zahrnuje například:

- podpora žáka v oblasti domácí přípravy na základě konzultace také s ostatními vyučujícími (vlastní realizace podpory),
- zajištění základních podmínek pro úspěšnou domácí přípravu (přiměřený denní režim, klid na domácí práci, organizace pracovního místa),
- emoční podpora žáka při zvládání nároků školy,
- spolupráce při vyhodnocování podpůrných opatření,
- nastavení kontrolních mechanismů pro práci s žákem,
- posílení motivace žáka.

Druhá etapa pak zahrnuje sestavení **Plánu pedagogické podpory** (PLPP), který přináší komplexnější přístup k celé problematice a také zapojení ostatní pedagogů podílejících se na vzdělávání žáka.

K zajištění poskytnutí tohoto stupně podpory je klíčová samotná osoba učitele, jeho odborné znalosti a zkušenosti. Rovněž je nezbytná podpora celého pedagogického sboru, která spočívá zejména v možnosti konzultací a sdílení poznatků o žákovi, tedy vzájemná vnitřní komunikace. Materiální podporou jsou pak didaktické pomůcky, učebnice a encyklopedie, stavebnice, pracovní listy, mazací tabulky a jiné interaktivní pomůcky. Finanční náročnost v tomto stupni není vysoká, je proto zajišťována pouze ze zdrojů školy, tedy realizována bez navýšených finančních nároků. Podpůrná opatření toho stupně bychom mohli konkretizovat do oblastí:

- výukových potíží (učební strategie žáka, práce s neprospěchem, specifické poruchy učení),
- obtíží v chování (rizikové chování, diagnostikované poruchy jak ADHD/ADD, PAS⁷),
- obtíží v chování na obecné úrovni,
- problémového chování podle vybraných konkrétních projevů (záškoláctví, šikana, nadměrná agresivita, užívání návykových látek, apod.)

V případě, že nepostačí podpůrná opatření I. stupně je žákovi (jeho zákonnému zástupci) doporučena konzultace v poradenském centru k posouzení jeho SVP. (Zapletalová a Mrázková 2014)

---

⁷ ADHD/ADD - podstatou poruchy je, že dítě s ADHD/ADD má oproti svým vrstevníkům problémy s pozorností a/nebo s regulací svého chování, a že tyto problémy jsou natolik chronické a výrazné, že negativně ovlivňují fungování dítěte. (ADHD.cz 2015)

PAS – porucha autistického spektra neboli pervazivní vývojová porucha, jejíž přesné příčiny vzniku nejsou dosud přesně známy. Řadí se mezi celoživotní znevýhodnění, které se v průběhu života vyvíjí.

2.3.2 Podpůrná opatření II. – V. stupně

Tyto vyšší stupně podpory mohou být poskytnuty pouze na základě doporučení ŠPZ a se souhlasem zletilého žáka nebo jeho zákonného zástupce. Vychází se také ze zpráv lékařů a klinických odborníků. Pomoc ŠPZ je poskytnuta na základě žádosti žáka nebo zákonného zástupce. Zařazení do konkrétního stupně podpory závisí na závažnosti obtíží a významnosti úprav v obsahu vzdělávání a výstupu ze vzdělávání. Podpůrná opatření jsou specifikována v rámci vyhotoveného doporučení pro žáka.

Oblast **vzdělávání a výuky** zahrnuje změny:

- metod výuky,
- úprav obsahu vzdělávání,
- formy vzdělávání,

s uvedením stupně podpory pro jednotlivé oblasti a dále změny v *organizaci výuky* a to:

- požadavky na organizaci výuky ve škole (předměty speciální pedagogické péče, pedagogická intervence),
- personální požadavky pedagogické (asistent pedagoga, pedagog, školní speciální pedagog, školní psycholog),
- personální požadavky nepedagogické (tlumočnický českého znakového jazyka, přepisovatel pro neslyšící),
- personální podpora – přítomnost další osoby (osobní asistent, zdravotní pracovník, jiná osoba),

s uvedením stupně podpory pro jednotlivé oblasti, počtem hodin a kódem normované finanční náročnosti. Oblast **materiální** pak zahrnuje poskytované pomůcky:

- kompenzační
- speciální
- IT a softwarové

s uvedením stupně podpory pro jednotlivé druhy pomůcek, formou pořízení a kódem normované finanční náročnosti.

Specifickým podpůrným opatřením je **individuální vzdělávací plán** (IVP). Je nezbytný v případě, že je v rámci výuky měněn obsah a výstup ze vzdělávání žáka. Z toho vyplývá, že je sestavován až v okamžiku, kdy je nutné uplatnit podpůrné opatření II. a vyššího stupně. Jeho provádění je však možné až po souhlasu žáka nebo jeho zákonného zástupce. Je sestavován školou na základě doporučení ŠPZ a poskytuje tyto informace:

- úpravách obsahu vzdělávání žáka,
- časovém a obsahovém rozvržení vzdělávání,
- úpravách metod a forem výuky a hodnocení žáka,
- případné úpravě výstupů ze vzdělávání žáka. (Zapletalová a Mrázková 2014)

Dalším významným prvkem v rámci podpůrných opatření je **asistent pedagoga**. Pro jeho činnost jsou definovány dvě úrovně odbornosti:

1. **vyšší úroveň činnosti** – přímá pedagogická činnost ve třídě, kde se vzdělávají žáci se SVP – je nutné středoškolské vzdělání s maturitou a odpovídající pedagogické vzdělání,
2. **nižší úroveň činnosti** – pomocné výchovné práce ve škole nebo školském zařízení – postačí střední vzdělání s výučním listem nebo jen základní vzdělání doplněné absolvováním kvalifikačního kurzu pro asistenty pedagoga.

Mimo zákonné předpoklady vyžaduje profese asistenta pedagoga i další schopnosti a dovednosti, např.:

- měl by mít kladný vztah k dětem se sociálním znevýhodněním či postižením,
- měl by mít informace a vědomosti o činnosti, kterou bude vykonávat,
- měl by být empatický,
- měl by dokázat srozumitelně, jasně a citlivě komunikovat s rodiči žáků,
- měl by být schopen pracovat pod vedením pedagogů a umět se poučit z rad zkušenějších kolegů,
- měl by být dostatečně trpělivý, spravedlivý, ale i rasantní a důsledný. (Nová škola, o.p.s. 2013)

Svou činnost zaměřuje na podporu jinému pedagogickému pracovníkovi během procesu vzdělávání v rozsahu doporučeném ŠPZ. Jiný rozsah pomoci bude u podpůrného opatření II. stupně nebo v případě přiznaného opatření IV. stupně, kdy je často nutná podpora asistentem pedagoga jednomu žákovi. Právě u takto znevýhodněných žáků není výjimkou, že vzhledem ke svému zdravotnímu stavu zůstávají často dlouhodobě doma a asistent pedagoga může v tomto případě za žákem docházet domů a zprostředkovávat komunikaci rodiny s učiteli a školou. Úvazek asistenta pedagoga se pohybuje od 0,25 (10 hodin) po 1,0 úvazku (40 hodin). Z uvedených údajů vyplývá, že jeden asistent pedagoga se může věnovat maximálně 4 žákům se SVP. Hlavními činnostmi asistenta pedagoga pak jsou:

- pomoc při výchovné a vzdělávací činnosti a pomoc při komunikaci se žáky, zákonnými zástupci žáků a s komunitou, ze které žák pochází,
- pomoc žákům v adaptaci na školní prostředí,
- pomoc žákům při výuce a při přípravě na výuku; žák je přitom veden k nejvyšší možné míře samostatnosti,
- nezbytná pomoc žákům při sebeobsluze a pohybu během vyučování a při akcích pořádaných školou mimo místo, kde škola v souladu se zápisem do školského rejstříku uskutečňuje vzdělávání nebo školské služby,
- další činnosti uvedené v jiném právním předpisem⁸ (MŠMT 2016a)

Financování asistentů pedagoga patří k nejnákladnějším, ale zároveň k nejefektivnějším podpůrným opatřením ve II. a vyšším stupni. Při modelaci finančních nákladů na využití asistenta pedagoga v běžné škole bylo počítáno s 100% jeho využití. V praxi však častěji bude docházet k situacím, kdy bude využit v případě podpůrného opatření II. stupně z 40% a v případě III. stupně z 50-60%. Odhadovaná modelace nákladů je koncipována na základě tabulky č. 2-2 Odhady počtu žáků s potřebou podpůrných opatření dle typů škol a rozpracována v tabulce č. 2-3 Předpokládané roční náklady v Kč spojené s poskytováním služeb asistenta pedagoga v 8. platové třídě. Příklady podpůrných opatření pak shrnuje tabulka č. 2-4 Katalogizace podpůrných opatření.

Tabulka 2-2 Odhady počtu žáků s potřebou podpůrných opatření dle typů škol

Počty žáků se SVP celkem při spodní hranici odhadu žáků se SZN – běžná škola	Počty žáků se SVP celkem při spodní hranici odhadu žáků se SZN – speciální škola	Počty žáků se SVP celkem při střední hranici odhadu žáků se SZN – běžná škola	Počty žáků se SVP celkem při střední hranici odhadu žáků se SZN – speciální škola	Počty žáků se SVP celkem při horní hranici odhadu žáků se SZN – běžná škola	Počty žáků se SVP celkem při horní hranici odhadu žáků se SZN – speciální škola
0	0	0	0	0	0
89 461	0	105 652	0	121 843	0
45 579	21 282	52 106	21 282	58 632	21 282
2 549	6 587	2 549	6 587	2 549	6 587
1 315	2 330	1 315	2 330	1 315	2 330
138 904	30 199	161 622	30 199	184 339	30 199

Zdroj: KVALIFIKOVANÝ ODHAD FINANČNÍ NÁROČNOSTI PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI V ČR, (Baslerová et al. 2015, s. 15)

⁸ Nařízení vlády č. 222/2010 Sb., o katalogu prací ve veřejných službách a správě

Tabulka 2-3 Předpokládané roční náklady v Kč spojené s poskytováním služeb asistenta pedagoga v 8. platové třídě

Stupeň podpory	Počty žáků se SVP celkem při spodní hranici odhadu žáků se SZN – škola běžná i speciální	Počty žáků se SVP celkem při střední hranici odhadu žáků se SZN – škola běžná i speciální	Počty žáků se SVP celkem při horní hranici odhadu žáků se SZN – škola běžná i speciální
1	0	0	0
2	1 730 533 584	2 043 732 288	2 356 930 992
3	5 844 674 125	6 644 309 949	7 443 823 261
4	940 564 361	940 564 361	940 564 361
5	439 367 972	439 367 972	439 367 972
Celkem	8 955 140 041	10 067 974 569	11 180 686 585

Zdroj: KVALIFIKOVANÝ ODHAD FINANČNÍ NÁROČNOSTI PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI V ČR, (Baslerová et al. 2015, s. 15)

Tabulka 2-4 Katalogizace podpůrných opatření - příklady

Stupeň podpůrných opatření	Hlavní instituty podpory nutné v příslušném stupni
stupeň 1	<ul style="list-style-type: none"> • Příležitostné doučování zabezpečované školou • Modifikace výukových metod a forem práce – Reflektují možnosti a potřeby žáka; rozvíjejí a podporují preferované učební styly žáka; respektují míru nadání žáka a jeho specifika. Rozvíjí vnímání, zapamatování a reprodukci poznatků, řešení typových úloh, řešení problémů, vedou k osvojení vědomostí a dovedností.
stupeň 2	<ul style="list-style-type: none"> • Práce pedagoga školy se žáky nad rámec učebního plánu žáka (např. reedukace SPU) • Pravidelná byť časově omezená skupinová speciálně pedagogická nebo psychologická podpora (např. podpora klimatu) • Možnost sníženého počtu žáků ve třídě pro výuku omezeného počtu hodin (např. věnovaných výuce ČJ a M u žáků selhávajících) • Možnost sdíleného asistenta při počtu 5 a více žáků ve stupni podpory 2 v dané třídě
stupeň 3	<ul style="list-style-type: none"> • Individuální speciálně pedagogická podpora (výuka předmětů speciálně pedagogické péče) • Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (8-14) • Pedagogická asistence k danému žákovi na určité vzdělávací činnosti • Možnost sdíleného asistenta na celou dobu výuky při počtu 3 a více žáků ve stupni podpory 3 v dané třídě • V případě, že ve třídě budu žáci ve 2. a 3. stupni podpory, bude asistent poměrově sdílený • Pedagogická asistence k danému žákovi na část nebo celou dobu jeho učebního plánu
stupeň 4	<ul style="list-style-type: none"> • Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (6-8 žáků) • Výuka odlišných způsobů komunikace (Braillovo písmo, znaková řeč u neslyšících, alternativní a augmentativní komunikace při výuce žáků těžce mentálně postižených) • Pedagogická asistence k danému žákovi na dobu jeho učebního plánu • Možnost dočasné výuky žáka v domácím prostředí kvalifikovaným pedagogem po dobu odpovídající zdravotním možnostem žáka nejvýše však v rozsahu 6 hodin týdně. • 2 pedagogičtí pracovníci ve třídě (ZŠ speciální)
stupeň 5	<ul style="list-style-type: none"> • Pedagogická asistence k danému žákovi na dobu jeho pobytu ve škole a při školních akcích • Možnost sníženého počtu žáků pro výuku celého učebního plánu daného ročníku (4-6 žáků) • Možnost výuky žáka v domácím prostředí kvalifikovaným pedagogem po dobu odpovídající zdravotním možnostem žáka nejvýše však v rozsahu 6 hodin týdně. • Možnost přítomnosti až tří pedagogických pracovníků ve třídě, z nichž jeden je asistent pedagoga

Zdroj: (Systémová podpora inkluzivního vzdělávání ČR nedatováno)

2.3.3 Financování podpůrných opatření

Financování primárního vzdělávání začíná na úrovni MŠMT, kdy je zákonem stanovená částka poukázána na zvláštní účet krajského úřadu na základě republikového normativu. Je v kompetenci krajů, jakým konkrétním způsobem dále zdroje určené k financování škol přerozdělí prostřednictvím krajského normativu. Tento systém je dlouhodobě kritizován zejména z důvodu velké autonomnosti krajských úřadů v rozhodování při určování krajských normativů. Reforma financování regionální školství patří proto také k prioritám ministryně školství Kateřiny Valachové, která po schválení návrhu školského zákona, týkající se právě této reformy, sama uvádí: *„Je to pro nás historický okamžik, protože dlouhou dobu se po změnách financování škol volá. Tyto změny znamenají spravedlivější, férovější financování škol. Nevídaná je také absolutní shoda odborných asociací, školských odborů, zaměstnavatelských svazů, ale také to, že tyto změny naplňují bezesbhytku doporučení OECD⁹. Skončí také nesmyslné hony na udržení žáků za každou cenu, včetně těch, kteří nedosahují dostatečně kvalitních výsledků ve vzdělávání,“* (MŠMT 2017c)

Principem nového způsobu financování je postihnout specifika jednotlivých regionů, zohlednit velikostní a oborovou strukturu škol v jednotlivých okresech, zajistit spravedlivou platovou úroveň pedagogů a v neposlední řadě reagovat na zvýšenou finanční náročnost zaváděných podpůrných opatření. Rozpis finančních zdrojů bude tedy nově pro vybrané školy a školní družiny provádět přímo MŠMT, nikoliv krajské úřady prostřednictvím krajských normativů. Stávajícím způsobem budou i nadále financovány jen soukromé školy a školy zřizované církvemi. Všechny změny by měly začít platit od 1. 1. 2019.

V rámci reformy je nově ukotvena tzv. rezerva, která bude rozpisována již z úrovně MŠMT na základě předem definovaných parametrů (normativně vymezený objem prostředků, podíl žáků se SVP v kraji, aj.) a bude poukazována krajským úřadům. Ty budou rezervu využívat přednostně k řešení finančních dopadů podpůrných opatření podle § 16 školského zákona nově přiznaných dětem, žákům a studentů v průběhu daného kalendářního roku a finančních dopadů případného nárůstu výkonů v novém školním roce, ale i k zohlednění objektivních (normativně nepostižitelných) specifík jednotlivých škol/školských zařízení a to zejména v oblasti personálního zabezpečení specifických podmínek jejich provozu. (MŠMT 2017d)

---

⁹ OECD, v překladu Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Jejím cílem je napomáhat ekonomickému rozvoji, potlačení nezaměstnanosti, stabilizaci a rozvoji mezinárodních finančních trhů. ČR je jejím členem od roku 1995.

Od roku 2016 trvá v oblasti inkluzivního vzdělávání, tzv. přechodné období. Je nutné propojit „starý“ a „nový“ systém vzdělávání tak, aby byl co nejplynuleji zaveden do systému škol. Finanční zdroje jsou alokovány do třech základních oblastí:

1. příplatky na zdravotní postižení – v kompetenci krajských úřadů
2. nadnormativní dofinancování potřeb školy z rezervy krajského úřadu (zejména zajištění asistentů pedagogů) – v kompetenci krajských úřadů
3. rozvojové programy, vyhlašované MŠMT na:
  - a. asistenty pedagoga pro sociálně znevýhodněné žáky,
  - b. asistenty pedagoga pro zdravotně postižené žáky v soukromých a církevních školách,
  - c. rozvojový program na pořízení kompenzačních pomůcek.

O výše uvedené finanční prostředky žádá ředitel školy krajský úřad. Jeho povinností je rovněž každý měsíc informovat krajský úřad o změnách prostřednictvím školní matriky, do které zapíše přiznané podpůrné opatření. Je-li přiznáno podpůrné opatření „asistent pedagoga“ v žádosti se také uvádí, od kdy bude jeho činnost vykonávána. (MŠMT 2016b)

Výše uvedená pravidla budou realizována do doby definitivního schválení novely školského zákona, který bude obsahovat také konkrétní postup při financování jednotlivých podpůrných opatření. Je nutné zajistit dostatečné finanční prostředky kontinuálně, aby se školy nedostaly do potíží s financováním nově vzniklých podpůrných opatření již během školního roku nebo po uplynutí lhůty pro podání žádosti o dotaci. Nejedná se pouze o platby na asistenta pedagoga, ale také o kompenzační pomůcky, jejichž pořizovací hodnota stoupá až k desítkám tisíc korun. Finanční prostředky, jejichž odhadovaná výše je uvedena v tabulce č. 2-5 odhad dopadu na státní rozpočet v roce 2016, 2017 a 2018 putují nejen rovnou do škol k přímému užívání, ale také k právníkům osobám zřizovaným MŠMT nebo krajem, a které plní úlohu výpůjčoven kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a učebních pomůcek.

Tabulka 2-5 Odhad dopadů na státní rozpočet v roce 2016, 2017 a 2018

Specifikace požadavků v běžných výdajích	rok 2016	rok 2017	rok 2018
Inkluzivní vzdělávání - implementace § 16	410 000 000	1 000 000 000	1 500 000 000

Zdroj: Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016-2018 (MŠMT 2017a)

2.4 Role učitele

Učitel představuje v procesu vzdělávání nositele informací a postojů. Plní však zároveň funkci prostředníka při vzájemné komunikaci žáků, rodičů a školy. Přestože v minulém století byla osoba učitele respektována a učitel patřil k vlivným osobnostem společnosti, dnes je jeho význam ovlivněn spoustou faktorů. Patří k nim zejména nízká atraktivita učitelské profese a donedávna chybějící přehledný a motivující kariérní systém.

Postoje učitelů k inkluzivnímu vzdělávání pramení z toho, jaké informace o inkluzi mají a jak jim rozumí, ale také z pocitů, které plynou ze zkušeností z práce s žáky se SVP. Koncept inkluzivního vzdělávání dává do popředí zájmu speciální pedagogiku a vzdělávání učitelů bude nutností, bez které se implementace inkluzivních trendů neobejde. Pro učitele to tak znamená celoživotní vzdělávání. Na tyto a jiné požadavky reaguje také návrh novely Kariérního řádu, který by měl zajistit profesní rozvoj pedagogických pracovníků. Navrhovaný standard má tři oblasti, které vyjadřují profesní kompetence učitele a jejich gradaci směrem k rostoucí kvalitě práce učitele:

- oblast osobního profesního rozvoje (dříve Učitel a jeho profesní Já),
- oblast vlastní pedagogické činnosti (dříve Učitel a jeho žáci),
- oblast spolupráce a podílu na rozvoji školy (dříve Učitel a jeho okolí).

Zavádí také nově pro všechny pedagogické pracovníky **osobní plán profesního rozvoje**. Ten vychází z plánu pedagogického rozvoje školy a při jeho vytváření i při pravidelných hodnoticích rozhovorech s vedením školy pak pedagogičtí pracovníci prokazují, že své profesní kompetence v souladu s nejnovějšími vědeckými poznatky a společenskými potřebami prohlubují a zvyšují. „Zavedení kariérního systému má velký potenciál ke zvýšení kvality učitelské profese a učitelství jako celku. Kariérní systému učitelů cílí k růstu kvality škol, ke změnám priorit v jejich řízení, zlepšování práce učitelů a tím v konečném důsledku i ke zlepšování výsledků žáků“. (MŠMT 2017b)

3 Implementace inkluze ve vybrané základní škole

Začlenit inkluzivní přístupy do vzdělávání v systému každé školy nebude jednoduché. Zažitě stereotypy, standardy a zvyklosti se mohou leckdy špatně odstraňovat. Důvodem může být nejen nechuť, ale také chybějící motivace, znalost dané problematiky nebo vůle zřizovatele. Pro účely této práce byla vybrána základní škola v menší obci Dolní Životice, okres Opava.

3.1 Charakteristika vybrané školy

Základní škola v obci Dolní Životice patří k těm menším, ale velmi kvalitním školám, které se snaží prostřednictvím osobního přístupu vyhovět jak žákům, tak rodičům. Provoz školy má historickou tradici – již v roce 1785 zde začalo vyučování v jednotřídní škole. I přes nelehké válečné období a střídavé počty žáků, kdy v některých obdobích bylo vyučováno 145 žáků (v mezidobí dvou světových válek a pak také v 60. letech minulého století) a v některých naopak pouze 45 (na prahu roku 2001), zachovala si škola své renomé a navštěvují ji místní, ale také „přespolní“ žáci. Je umístěna v centru obce, přímo u ní je situována zastávka veřejné autobusové dopravy, jak je patrné z obrázku č. 3-1 Budova základní školy. Není zde žádný problém pro dojíždějící žáky. Protože je přímo u cesty, je vchod ze školy od místní komunikace oddělen zábradlím. (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2008)

Od roku 2003 je zřizovatelem školy obec Dolní Životice, která z části školu financuje prostřednictvím svého rozpočtu. V roce 2002 zajistila také rozsáhlou rekonstrukci školy, včetně vybavení moderními vyučovacími pomůckami, později také rekonstrukci školní zahrady a prostoru za školou, kde bylo vybudováno atrium, multifunkční dětské hřiště a hřiště s tenisovými kurty, viz obrázek č. 3-2 Prostory za školou-atrium a hřiště. Všechny tyto prostory jsou využívány pro výuku pracovních činností, tělesné výchovy a žáci se zde mohou zdržovat také o přestávkách. Součástí všech tříd jsou interaktivní tabule, výpočetní technika, přehrávače a další vybavení, čímž se tato škola řadí k velmi dobře vybaveným. Žákům i pedagogům slouží rovněž učebna informatiky s několika počítači a učebna školní družiny. V budově školy je také sborovna a kancelář ředitele. Všechny prostory jsou světlé, čisté a velmi estetické, vybavené odpovídajícím nábytkem a zařízením. (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016b)

V rámci volnočasových aktivit mohou žáci i rodiče vyzkoušet hrnčířskou dílnu s hrnčířským kruhem a pecí. Tyto aktivity jsou realizovány za úplatu a škole tím nevznikají

žádné náklady. Budova základní školy stále plní svou funkčností i estetickým prostředím potřeby pro kvalitní výchovu a vzdělávání dětí z Dolních Životic, Hertic, Deštné a Litultovic. Hodnocení žáků probíhá ve dvou úrovních. První a druhé ročníky jsou hodnoceny slovně, výstupy od třetí třídy jsou hodnoceny standardní klasifikační stupnicí.

Obrázek 3-1 Budova základní školy

Obrázek 3-2 Prostory za školou-atrium, hřiště

Zdroj: (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016a)

Její školní vzdělávací program pod názvem ŠKOLA HROU s podtitulem „S Čápaty jde všechno líp“ (vzhledem ke každoročnímu hnízdění čápů na komíně školy) byl vypracován v letech 2006 – 2007 v souladu s RVP. Výuka podle něj byla zahájena ve školním roce 2007/2008. Byl také nastaven organizační řád školy, viz obrázek 3-3 Organizační schéma školy. Na škole funguje sbor Čápata, který je víceméně dobrovolný, ale otevřený všem zpěvákům i ne-zpěvákům bez omezení. Škola v rámci své činnosti a ve spolupráci s žáky vydává školní časopis Čápopis. (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016a)

Škola je v souladu se svým ŠVP zapojena do mnoha projektů a snaží se pro své žáky zajistit co nejširší okruh mimoškolních vzdělávacích a sportovních akcí. V rámci kampaně „Česko sportuje“ dosáhla dokonce úžasného výsledku a to zlaté medaile za 100% účast v projektu Sazka olympijský víceboj 2015/2016. Odměnou všem pedagogům i žákům byla návštěva a sportovní den s olympioničkou Šárkou Kašpárkovou.

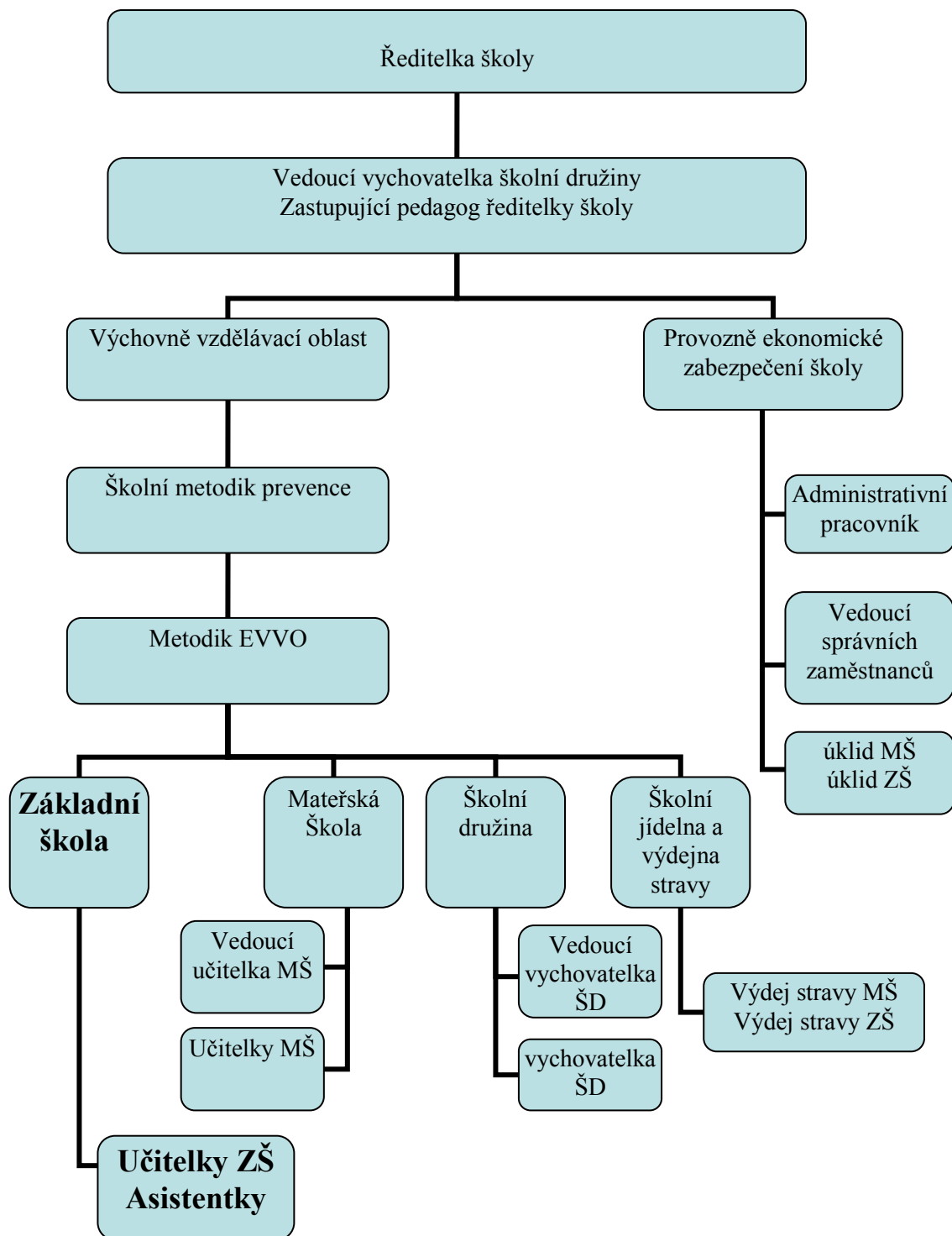
Dlouhodobě je také zapojena do projektu Zelená škola¹⁰ a Ovoce do škol zajišťované společností sídlící ve Valašském Meziříčí OVOCENTRUM V+V. Aktivně se také zapojila

---

¹⁰ V rámci projektu je poskytnuta možnost zbavit se vysloužilých elektrospotřebičů prostřednictvím sběrných boxů a přispívá tak k ochraně životního prostředí, přírodních zdrojů a zdraví člověka.

do projektu EU peníze školám, díky kterému bylo možné dovybavit všechny učebny výpočetní technikou a zmiňovanými interaktivními tabulemi.

Obrázek 3-3 Organizační schéma školy

Zdroj: (Základní škola a Mateřská škola Dolní Žitovice 2016b, s. 5)

Tabulka 3-1 Vývoj počtu žáků za vybrané roky

ROK	2016/2017		2015/2016		2014/2015		2013/2014		2012/2013		2011/2012	
třída	celkem	z toho SVP	celkem	z toho SVP	celkem	z toho SVP	celkem	z toho SVP	celkem	z toho SVP	celkem	z toho SVP
1.	9	0	10	0	18	1	17	0	8	5	11	1
2.	11	0	18	2	17	0	10	5	10	1	10	0
3.	19	2	17	0	10	5	8	1	10	0	10	2
4.	17	0	10	5	8	1	10	0	8	2	8	3
5.	10	5	9	1	10	0	9	2	9	0	9	3
celkem	66	7	64	8	63	7	54	8	45	8	48	9

Zdroj: Výroční zpráva o činnosti školy

Z údajů uvedených v tab. 3-1 Vývoj počtu žáků vyplývá, že počet dětí vyžadujících individuální podporu a přístup ve vzdělávání tvoří 11 až 20 % z celkového počtu žáků školy.

Roční rozpočet školy činí v průměru 6,4 mil. Kč. Z toho je příspěvek zřizovatele – obce Dolní Životice – přibližně 1,5 mil. Kč. Tyto prostředky jsou použity na běžnou údržbu, obnovu budovy školy, kterou má Základní škola Dolní Životice od obce ve správě a ostatní režijní výdaje. Další finanční prostředky je poukazovány Moravskoslezským krajem jako neinvestiční dotace a jsou určeny zejména na úhradu mezd a ostatních nutných výdajů.

3.2 Zajištění vhodných podmínek inkluzivního vzdělávání

Pro zajištění kvalitního systému vzdělávání je nutné vytvořit také vhodné podmínky. Je možné je rozdělit do několika oblastí: organizační, personální, obsahové, materiální a prostorové. (Adamus 2015)

Organizační podmínky představují efektivní uspořádání celého systému výuky pro všechny žáky v rámci třídy, ale také školy. Může se jednat o změnu délky vyučovacích jednotek a přestávek zejména s ohledem na potřeby žáků se SVP. Prioritou je sice heterogenní uspořádání třídy, ale na krátkodobě omezený časový úsek je možné seskupit žáky s obdobnými potřebami. V celkovém edukačním procesu je však uspořádání vyvážené. Při výuce je počítáno se zapojením pedagogického asistenta.

Vybraná základní škola má klasickou strukturu vyučování. Hodina trvá 45 minut a mezi jednotlivými studijními úseky jsou krátké přestávky. Rozdíl oproti jiným školám – pro žáky a učitele jistě pozitivní, rodiče s tím však mají občas problémy – je v tom, že ve škole není žádný signál, oznamující začátek a konec hodiny, tedy tzv. zvonění. Učitel může ke konci

jednoho časové úseku (vyučovací hodiny) o krátkou dobu překročit stanovený limit vyučovací hodiny a tím dokončit výklad, aby tak získal celistvou podobu. Samozřejmě tím není dotčena délka přestávky, kterou žáci potřebují. Škola tím také reagovala na inkluzivní požadavky a vyřešila tak problém s oznamováním začátku a konce hodiny žákům se SVP. Po celou dobu přestávky je vyučující pedagog přítomen a dohlíží nejen na potřeby žáků, ale zajišťuje také informování všech žáků o začátku hodiny, popřípadě začátku nebo změně jiných aktivit. Momentálně zajišťuje „dohled“ vždy jeden z třídních učitelů (na patře jsou umístěny dvě třídy). Zajištění zvukového nebo jiného signálu by bylo finančně a organizačně nákladné. Na základě předběžné kalkulace by jejich instalace do každé třídy znamenala celkovou investici ve výši 10 tis. Kč. Byla by však nutná údržba systému a s tím související náklady nejsou známy. Řešením by byl smluvní úvazek s nepedagogickým pracovníkem, který by činnost dozoru o přestávkách zajistil. Zaměstnanec, který by mohl zajistit také další technické činnosti ve škole, by však při úvazku 0,5 znamenal odhadem celkové roční náklady částce 80 tis. Kč.

Personální podmínky spočívají zejména v odborné připravenosti pedagogických pracovníků, a dále také v jejich organizačních schopnostech, jejich motivaci a schopnosti motivovat ostatní. Měli by být schopni vytvořit příjemné a přirozené klima ve třídě, být komunikativní a empatičtí k žákům i jejich rodičům. Nutnou součástí profese pedagoga je jeho další vzdělávání, které přispívá k rozvoji jeho vlastního inkluzivního vzdělávání. Hlavním předpokladem úspěšného inkluzivního procesu ve školách jsou pedagogičtí pracovníci, kteří jsou inkluzi nakloněni. Právě na nich záleží, jakým způsobem bude vzdělávání žáků probíhat a co si žáci ze vzdělávání do života odnesou.

Na škole je v současné době zaměstnáno 5 pedagogů s aktuálním úvazkem 4,77. Počet pedagogů se výrazně nemění. V letech 2011-2014 to byly čtyři pedagogové s úvazkem 4,0. Se zvětšujícím se počtem žáků byl zvýšen také počet pedagogů na současných 5. Od školního roku 2014-2015, tedy již třetím rokem, funguje ve škole asistent pedagoga, jehož plat je včetně ostatních nákladů z celé části financován prostřednictvím dotace od zřizovatele, tedy obcí a to ve výši 60 tis. Kč. V případě využívání asistenta pedagoga na plný úvazek by se však ročně jednalo o částku 270 tis. Kč.

Speciálním pedagogem na škole je pouze paní ředitelka. Při zaměstnání speciálního pedagoga na plný úvazek by náklad školy vzrostl ročně přibližně o dalších 300 tis. Kč. Ostatní členové pedagogického sboru se aktivně účastí spousty školení a kurzů, které jim pomáhají

v osobním i odborném rozvoji. Jedná se zejména o vzdělávací akce pořádané společností KVIC Opava. Jako příklad můžeme uvést: Specifické poruchy v matematice, Reedukace vývojových poruch učení, Neklidné dítě. V rámci systémové podpory inkluzivního vzdělávání v ČR pořádané Centrem celoživotního vzdělávání v Olomouci byla navštěvována akce Speciální pedagogika – péče o děti s problematikou ADHD. Prostřednictvím společnosti ABC Music, v.o.s. pak Sfumato – Splývavé čtení.

Pro zajištění opravdu bezpečného, všem vyhovujícího systému v personální oblasti, na škole zcela jistě chybí činnost školního psychologa, a to vzhledem k tomu, že počet dětí se SVP tvoří až 20% celkového počtu žáků, a to alespoň na zkrácený úvazek. Průměrný plat školního psychologa na plný úvazek se pohybuje měsíčně přibližně okolo 39 tis. Kč včetně zákonných odvodů na pojištění. Za rok se dostaneme k částce 468 tis. Kč. Zajištění takového zaměstnance, byť jen na poloviční úvazek s náklady okolo 235 tis. Kč, není v možnostech ani školy samotné ani jejího zřizovatele – tedy obce. V současné době jeho činnost suplují jednotliví učitelé, včetně paní ředitelky bez nároku na odměnu. U žáků se sluchovým, zrakovým, tělesným, mentálním znevýhodněním nebo u žáka nemocného je reálná nutnost přítomnosti osobního asistenta, aby mohl žákovi pomoci s jeho osobními potřebami. V současné době není na uvedené škole žádný takový žák vyučován, nicméně škola musí být připravena i na možnost, že takový žák nastoupí. Náklady na osobního asistenta se v tomto případě pohybují okolo částky 12 tis. Kč měsíčně, ročně tedy 144 tis. Kč včetně zákonných odvodů. U osobního asistenta je méně reálné uvažovat o kratším úvazku, protože se předpokládá, že musí být k dispozici i před výukou a po výuce – např. zajistit dopravu ze školy a do školy, popřípadě být k dispozici, účastní-li se žák volnočasové aktivity.

Obsahové podmínky vzdělávání jsou dány RVP ZV a na úrovni školy ŠVP. V prostředí inkluzivní školy je nutné přihlédnout k potřebám žáků se SVP tak, aby byl obsah vzdělávání v souladu s jeho potřebami – tedy, aby byly zajištěny individuální potřeby všech žáků. Do ŠVP se mohou zařadit speciální vyučovací předměty nebo předměty speciálně pedagogické péče, které reflektují SVP žáků. Může se jednat zejména o logopedickou péči, znakový jazyk, prostorovou orientaci, zrakovou stimulaci, čtení a psaní Braillova písma, komunikační a sociální dovednosti.

ŠVP vybrané školy je prezentován jako „Škola hrou“. Jak již bylo zmíněno, je v rukách samotného pedagoga, jakým způsobem si rozvrhne čas ve výuce. Není výjimkou, že se ve všech ročnících střídá výuka s hrou na koberci nebo relaxací, pro kterou je ve třídě prostor

přizpůsoben. Je tak možné plně respektovat potřeby žáků a reagovat na případnou únavu, neklid a jiné faktory ovlivňující pocity žáků a celkové klima ve třídě, viz obrázek 3-4 učebna 4. třídy

Obrázek 3-4 Učebna 4. třídy

Zdroj: Základní škola Dolní Životice

Důležitým a rozdílným prvkem oproti jiným školám je způsob klasifikace. Po zavedení ŠVP Škola hrou, byly žáci hodnoceni od 1. až do 5. třídy pouze slovně. Praxe ale ukázala, že je pak pro žáky při přestupu na 2. stupeň a tím i na jinou školu velmi těžké přizpůsobit se hodnocení prostřednictvím známek. Dnes jsou žáci slovně hodnoceni pouze od 1. do 3. třídy a od 4. třídy funguje obvyklý systém známkování. Slovní způsob hodnocení se jeví právě u žáků se ŠVP jako velmi vhodný. Není tlačen do výkonu, kterého není schopen dosáhnout a je naopak oceněn za výkony, které se mu zdařily. Ke konci každého čtvrtletí probíhají diskuse mezi všemi vyučujícími a žáky a jak uvádí sama paní ředitelka, velmi se to osvědčilo:

„Pravidelně se setkáváme se všemi dětmi na konci každého hodnotícího období, tedy čtvrtletně, abychom přede všemi vyzvedli a ocenili pilné a hodné žáky. Všímáme si nejen nadaných dětí s výborným prospěchem, ale také chválíme a oceňujeme slabší žáky, kteří se zlepšili nebo vynaložili velké úsilí pro dosažení lepších výsledků jak v učení, tak v chování. Tato forma hodnocení a udělování pochval se velmi osvědčila. Žákům se vždy dostane uznání, ocenění, ale i povzbuzení do další školní práce. Je to zatím nejúčinnější motivace k zlepšování jak prospěchu, tak chování.“ (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016b)

Sestavení IVP nebo PLPP vyžaduje dostatek času věnovaný přípravě. Protože tomu předchází vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně nebo jiném speciálním pedagogickém centru, je nutné těmto organizacím poskytnout prvotní údaje a postřehy týkající se žáka se SVP. Vyplnění žádosti a další administrativa je časově velmi náročná a účastní se jí všichni pedagogové, kteří žáka vyučují. Čas věnovaný těmto organizačním záležitostem není nijak oceněn, pedagogové tak často činí ve svém osobním volnu – po práci nebo na úkor přípravy do vyučování. Pokud bychom měli finančně ocenit zpracování agendy jednoho žáka se SVP, dostali bychom se na minimální částku 2.000,- Kč. V této částce však není zahrnuta hodnota nákladů obětované příležitosti, protože cenu volného času nebo odpočinku nelze jednoznačně stanovit. Na ty administrativní úkony by nemělo být při sestavování platových výměrů zapomenuto alespoň formou osobního hodnocení.

Materiální podmínky v sobě zahrnují zajištění plnění podpůrných opatření, které mají žáci se SVP přiznány poradenským pracovištěm. S pořízením potřebného materiálního a technického vybavení jsou spojeny nemalé finanční výdaje. Protože finanční nároky jsou vysoké je nutné jejich pořízení konzultovat s pracovníky poradenského pracoviště, aby investice byly vynaloženy efektivně a účelně.

Interaktivní tabule jsou jednou z mnoha technických pomůcek, které ve vybrané škole pomáhají pedagogům i žákům a jejich pořízení si vyžádalo investici ve výši 640 tis. Tyto prostředky nehradil zřizovatel ze svých vlastních zdrojů, ale svou aktivní činností vyhledal a zajistil realizaci dotace, díky které mohly být tyto interaktivní tabule do všech tříd instalovány již v roce 2011. Její intuitivní ovládání si mohou vyzkoušet sami rodiče ve dnech otevřených dveří, ale také na každé konzultační hodině s vyučujícím. Pro žáky se SVP jsou zajištěny různé mnemotechnické, didaktické a kompenzační pomůcky, aby tak usnadnily jejich práci ve výuce. Jedná se zejména o různá počítadla, kalkulačky, pomocné tabulky, bzučáky. Podrobněji k materiálním podmínkám v jednotlivých podkapitolách kapitoly 4. Důležitou roli zde hrají také rodiče, kteří se aktivně účastní na zajištění těchto pomůcek – formou sponzorských darů jak finančních, tak materiálních. Tyto částky rovněž nelze ocenit.

Prostorové podmínky se týkají zejména zajištění bezpečného a bezbariérového přístupu do školy, pohybu ve škole či odstranění překážek a různých bariér komplikujících pohyb v prostoru. Vhodným prvkem je také vytvoření přehledného orientačního plánu, který je viditelně umístěn. U žáků s tělesným postižením je nutné zajistit např. výtah, schodolez nebo

různé typy chodítek, vozíků nebo prostředky pro manipulaci s imobilním žákem. V prostoru třídy se jedná o vhodné umístění lavice nebo správného osvětlení.

Aktuální počet vyučovaných žáků je 66 a jejich výuka probíhá ve čtyřech kmenových učebnách, z toho dva z ročníků jsou třídou spojenou. V současné době je škola prostorově ne zcela vyhovujícím způsobem rozložena takto:

- I. nadpodlaží šatna pro žáky, šatna pro učitele, jídelna, místnost školní družiny (učebna AJ), bezbariérové WC a sociální zařízení pro dívky a chlapce,
- ve II. nadpodlaží jsou 2 třídy, ředitelna, sborovna, sociální zařízení,
- ve III. nadpodlaží jsou 2 třídy, kabinet 1. ročníku, počítačová učebna, sociální zařízení,
- ve IV. nadpodlaží je ateliér pro výuku výtvarné výchovy, pracovních činností a dále je využíván k vystoupením dětí pro rodičovskou veřejnost dvě místnosti pro školní družinu (herna s televizí a relaxační místnost), dále kabinet materiálů pro předměty: výtvarné výchovy, pracovních činností, školní družiny a rovněž sociální zařízení,
- okolí školy je upraveno zelení. Za školou je již zmíněné víceúčelové hřiště s umělým povrchem, odpočinková část s průlezkami a amfiteátr s vydlážděnou plochou, kde se kromě míčových a jiných her mohou konat různá vystoupení pro veřejnost. Celý areál je volně přístupný široké veřejnosti. Hřiště na tenis a volejbal pak za úplatu pro dospělé. (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016b)

Přestože je škola po rozsáhlé rekonstrukci vybavena bezbariérovým přístupem ze zadního vstupu do školy a jsou zde již také bezbariérové vstupy do tříd, družiny a WC, zůstává problémem přístup do vyšších pater budovy. Protože se jedná budovu postavenou na počátku 20. století, nebylo v jejích prostorách počítáno s výtahem a ten tam není ani dnes. V případě nutnosti je reálné zřízení schodišťové sedačky nebo pořízení schodolezu. Umístění šikmé schodišťové plošiny by z důvodu nedostatku místa nebylo vhodné. Jednalo by se o investici dle odhadovaného rozpočtu přibližně 620 tis. Kč a škola by musela požádat o financování této investice krajský úřad. S instalací takového vybavení se při rekonstrukci neuvažovalo, protože sebou nese další udržovací náklady, například každoroční revize, které by neúměrně zatěžovaly rozpočet zřizovatele.

Jako další prostorovou bariéru je nutno uvést, v souvislosti s personálními požadavky, že ve škole nejsou vhodné prostory, ve kterých by mohl svou činnost vykonávat školní

psycholog nebo kde by mohl najít své zázemí asistent pedagoga. Možnost, která se nabízí, spočívá ve stavebním oddělení části ateliéru ve IV. patře školy nebo v rekonstrukci části prostor, které v současné době využívá školní družina ve stejném podlaží. Uvažovaná investice by dosahovala částky 50 tis. Kč. Tato investice je tedy v současné době bez podpory financování ze strany státu, potažmo kraje, nerealizovatelná.

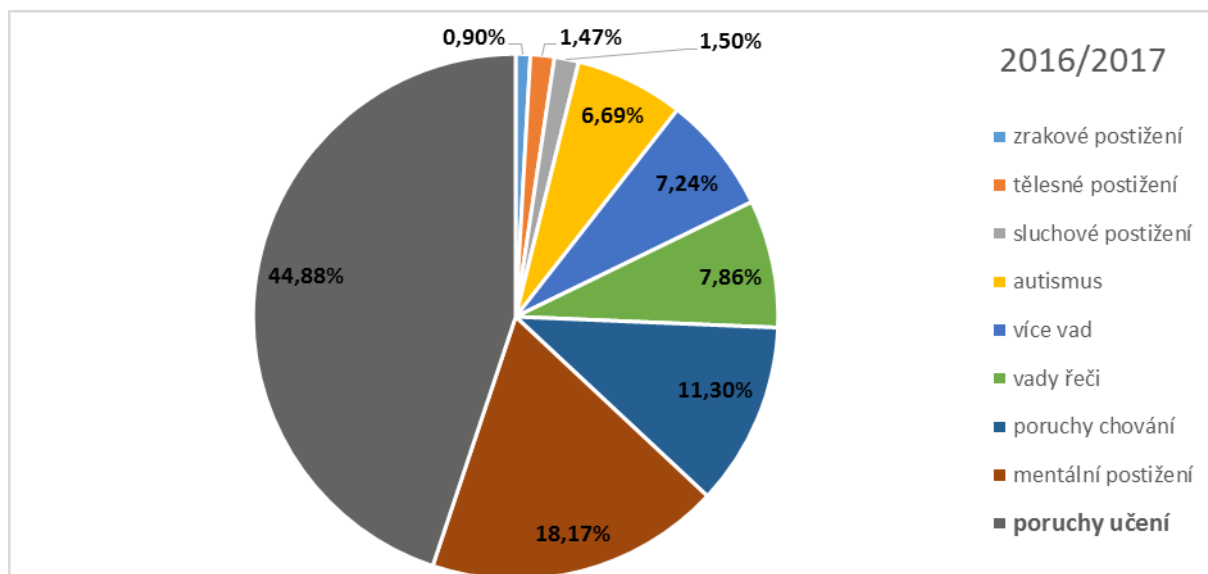
Škola si uvědomuje nesplnění všech požadavků nutných pro zajištění inkluzivní výuky v běžné škole. Popsané podmínky však představují širokou škálu změn v rozsáhlém spektru oblastí. A jak z informací vyplývá, není schopna potřebné podmínky zajistit v dostatečné kvalitě a množství, krátkém časovém horizontu a s danými rozpočtovými možnostmi. Vždy bude postupováno podle potřeb jednotlivých žáků, resp. podle závěrů a doporučených podpůrných opatření vydaných pedagogicko-psychologickou poradnou. Považuji za důležité zdůraznit, že v současné době se snaží celý kolektiv školy o zajištění bezpečného a plynulého vyučování a zajištění inkluzivního přístupu pro všechny vzdělávané žáky pouze vlastními zdroji a dobrovolně.

4 Zhodnocení připravenosti na implementaci inkluze ve vybrané základní škole

S praktickou realizací inkluzivní edukace se objevuje otázka, jestli je inkluzivní trend realizován předčasně nebo opožděně. Také je diskutován problém dostupnosti a správnosti informací o dětech se SVP. Ve společnosti koluje spousta zkreslených dat, většina pedagogů je nepřipravena a jen postupně získávají potřebné teoretické znalosti. Praktické zkušenosti však většině z nich stále chybí. Všechny uvažované náklady spojené se zaváděním inkluze do škol, lze jen těžko s určitostí stanovit. Zejména z těch důvodů, že každý žák má jiné SVP a záleží především na vyjádření pedagogicko-psychologické poradny nebo jiného speciálního pedagogického centra, které určí stupeň podpůrného opatření. Rozsah využití služeb asistenta, psychologa, speciálního pedagoga nebo určení nutné kompenzační pomůcky nelze tedy dopředu jednoznačně určit. Při modelacích je vycházeno z předpokládaných nutných výdajů pro realizaci podpůrného opatření 2. stupně a částky jsou tak kalkulovány v minimálních hodnotách a současně pro realizaci 5. stupně podpůrného opatření a tedy v maximálních hodnotách. (Adamus 2015)

Graf č. 4-1 Podíl jednotlivých SVP v roce 2016/2017 znázorňuje aktuální zastoupení jednotlivých SVP v systému vzdělávání. Počet žáků bez rozlišení způsobu jejich výuky dosahuje v letošním školním roce počtu 81644.

Graf 4-1 Podíl jednotlivých SVP v roce 2016/2017

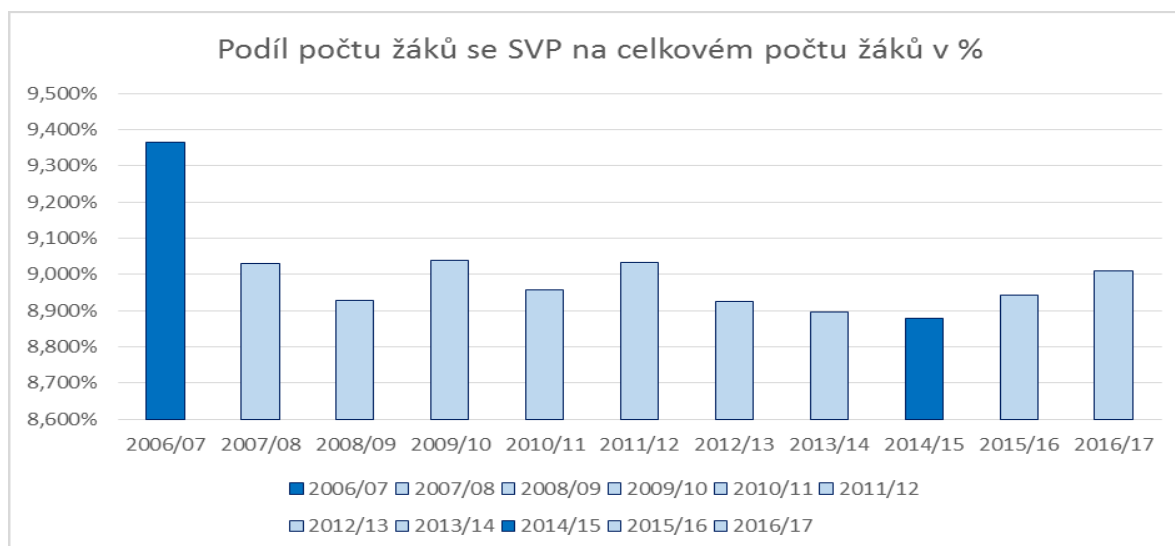

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1 Zajištění podmínek pro jednotlivé druhy SVP

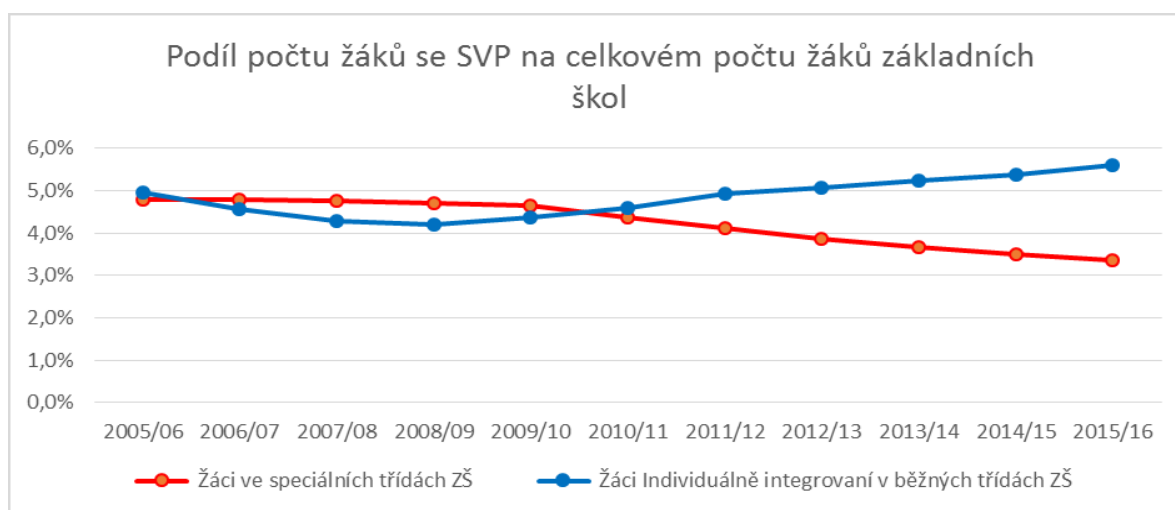
Počet žáků se SVP se v průběhu posledních deseti let pohybuje okolo 9 % z celkového počtu žáků, jak vyplývá z grafu č. 4-2 Podíl počtu žáků se SVP na celkovém počtu žáků v %. Nejnižší hodnoty dosahoval ukazatel podílu počtu žáků se SVP na celkovém počtu žáků ve školním roce 2014/2015, kdy byla jeho hodnota 8,88 %. Naopak nejvyšší hodnotu vykazoval ve školním roce 2006/2007 a to hodnotu 9,36 %. Graf č. 4-3 Podíl počtu žáků se SVP znázorňuje změny v přístupu ke způsobu vzdělávání během let 2010/2011 a můžeme sledovat pronikání a zavádění integračních trendů. Podíl žáků integrovaných v běžných třídách roste, zatímco podíl žáků vzdělávaných ve speciálních třídách klesá. (MŠMT 2017e)

Graf 4-2 Podíl počtu žáků se SVP na celkovém počtu žáků v %

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

Graf 4-3 Podíl počtu žáků se SVP dle způsobu integrace

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.1 Zrakové postižení

Žák se zrakovým postižením má velký handicap – jak uvádí odborná literatura – až 80% vjemů je vizuálních. Řadíme zde děti: slabozraké, se zbytky zraku, nevidomé, tupozraké a šilhavé. Z celkového počtu žáků se SVP tvoří však pouze 1%.

Z hlediska **personálního zajištění** je pravděpodobné podpůrné opatření v podobě asistenta pedagoga, který se může aktivně zrakově postiženému věnovat v době, kdy učitel svou pozornost věnuje zbytku třídy nebo jinému žákovi.

Další specifickou úpravou je nutnost zabezpečit **technicko - materiální potřeby** a pomůcky v podobě přípravy poznámek, učebních textů v černotisku, Braillově písmu nebo auditivní podobě. Pomoci mohou také moderní elektronické pomůcky (tablety, iPody, smartphony) a speciální software nebo interaktivní tabule. Nesmírně důležité je umístění žáka ve třídě podle druhu postižení v prvních lavicích nebo uprostřed třídy podle jednotlivých zdravotních znevýhodnění. Ve výuce jsou používány více ostatní smysly místo zraku.

Vybraná základní škola je vybavena v každé učebně interaktivní tabulí (investice proběhla již v roce 2011 prostřednictvím čerpání dotace), dostatečným prostorem ve třídách pro vhodné umístění lavice. Zvýšené finanční nároky by se v případě těchto SVP týkaly asistenta pedagoga, bez kterého vzdělávání žáka se zrakovým postižením v běžné škole není možné a nákupu dalších technických pomůcek – např. tabletu a dalších materiálních potřeb sloužících k výuce, popřípadě zdravotnických pomůcek.

V případě tohoto závažného postižení však existuje více názorů na to, zdali by nebylo vhodnější umístění žáka ve speciální škole, která by mohla nabídnout hlubší znalosti a zkušenosti pedagoga, a to alespoň po dobu výuky na 1. stupni. V těchto podmínkách by si osvojil základní specifické dovednosti v Braillově písmu, ve smyslové přípravě, v prostorové orientaci a mobilitě, které by následným přechodem do běžné třídy zúročil. Podle jiných je však výhodnější zařazení v běžné základní škole hned od začátku školní docházky. Zde však narážíme na zásadní problém personálního zázemí. A tak by tomu bylo i na vybrané škole. Takovému žákovi je nutné poskytnout zvýšenou pozornost a péči, v prvních ročnících základní školy tomu tak je však u všech žáků. Ke každému je potřeba přistupovat individuálně, aby přechod z předškolního systému vzdělávání do vzdělávání základního byl co nejméně stresující a náročný. Pomoc asistenta pedagoga jistě celou situaci ulehčí, ale také učitel musí znát specifické vyučovací metody. (Lechta 2016)

Aktuálně není ve škole žádný žák s těmito SVP vzděláván a ani v blízkém se zápise pro školní rok 2017/2018 nejsou známy žádné informace o tom, že by mělo dojít ke změně. Předpokládaná finanční náročnost se zohledněním možného počtu žáků s touto SVP je uvedena v tabulce č. 4-1 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se zrakovým postižením.

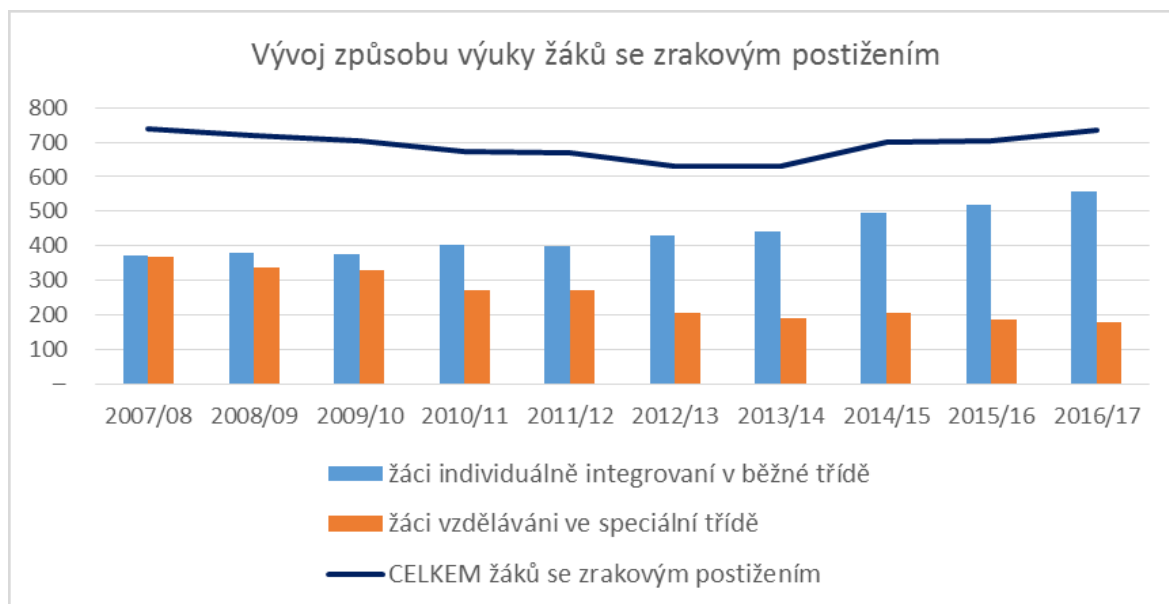
Tabulka 4-1 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se zrakovým postižením

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	4.000,00
	Softwarové vybavení	4.000,00	Softwarové vybavení	20.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00
	Tablet (iphone)	10.000,00	Tablet (iphone)	10.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 1,0	270.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,15	45.750,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent -počítáno s úvazkem 0,50	72.000,00
	Školní psycholog	0,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,05	23.000,00
CELKEM		101.500,00		445.750,00

Zdroj: vlastní zpracování

I kdybychom uvažovali o průměrné finanční náročnosti při vzdělávání žáka se zrakovým postižením, částka nutných ročních nákladů by se pohybovala řádově okolo **270 tis. Kč**. Ostatní podmínky nutné pro vzdělávání jsou již zajištěny nebo je jejich hodnota nevyčíslitelná. Jedná se například o vztahy mezi spolužáky, celkové klima školy a prostředí třídy. Jak vyplývá z grafu č. 4-4 Vývoj způsobu výuky žáků se zrakovým postižením je vzdělávání žáků s těmito obtížemi realizováno z větší části formou individuální integrace v běžné třídě.

Graf 4-4 Vývoj způsobu výuky žáků se zrakovým postižením

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.2 Sluchové postižení

Rozvoj vědy a techniky v oblasti sluchového postižení umožňuje i žákům s těžkou ztrátou sluchu prostřednictvím naslouchacích aparátů zbytky sluchu využívat. Znamená to, že jsou schopni rozlišit směr, odkud zvuk přichází, dokáží identifikovat předměty, osobu, která mluví, nebo začátek a konec komunikace. Jsou zde rozlišovány dva pojmy: „slyšet“ a „rozumět“. Znamená to, že žák pokyn učitele slyší, ale nemusí mu plně rozumět a domýšlí si na základě kontextu. V takovém případě bohužel dochází k mnoha nedorozuměním. Z celkového počtu žáků se SVP tvoří přibližně 1,6 %.

Žáci se sluchovým postižením mívají malou slovní zásobu, nedostatečně osvojenou mluvenou řeč – neznají tvarosloví, nerozlišují pády, nerozpoznají odlišnosti v délce samohlásky, nerozlišují rod a čas u sloves. Problémem je také písemný projev, kdy tvoří pouze jednoduché věty s nesprávným tvarem slov. Ve spolupráci s logopedem je možné zajistit přiměřené osvojení jazyka a řeči, vzdělávání a sociální začlenění. (Llechta 2016)

Pro úspěšnou integraci takového žáka je nutné zabezpečit mimo prostorové podmínky:

- **Materiální** podmínky: pomůcky na zesílení zvuku, infraporty, televize, DVD, meotar, dataprojektory, osobní počítače, počítačové programy, titulkované programy
- **Personální** podmínky:
  - externí: obnáší zejména pomoc speciálně pedagogických center, využití asistenta pedagoga, případně osobního asistenta jako tlumočníka při výuce,
  - interní: informovanost celého pedagogického sboru o sluchovém postižení a jeho důsledcích.

Materiální podmínky jsou z větší části ve škole k dispozici. Investice by směřovaly do technického vybavení, které by patřilo pouze konkrétnímu žákovi. Jednalo by se zejména o osobní počítač nebo notebook a počítačové či výukové programy. Jsou to jednorázové investice.

Žák při výuce potřebuje své tempo a pomoc, kterou můžeme rozdělit do několika oblastí:

- organizace výuky – volba zasedacího pořádku, individuální práce se žákem,
- respektování individuálního tempa, případně posazení ke spolužákovi, který bude ochoten mu pomoci,
- rozvržení vyučovací hodiny na kratší časové úseky,
- výuka prostřednictvím posunkového jazyka a jeho zpracování v IVP. (Lechta 2016)

Na splněních prvních třech bodů je škola připravena a schopna je zajistit. V případě zajištění výuky v posunkovém jazyce je nutné zajistit asistenta pedagoga nebo osobního asistenta, který bude z posunkového jazyka pedagogovi tlumočit. V tomto případě je však nutné zdůraznit, že při tlumočení může dojít k rozdílu v interpretaci. Pedagog nemůže mít jistotu, že to co žák sdělil tlumočnickovi, bylo správně a přesně interpretováno, nemá žádnou zpětnou kontrolní vazbu. (Lechta 2016)

Žádný žák s tímto smyslovým postižením rovněž není ve škole vzděláván, škola je v rámci svého ŠVP připravena na případné začlenění do vzdělávání a také úpravy vzdělávacího obsahu. Kalkulace případných nutných nákladů je uvedena v tabulce č. 4-2 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se sluchovým postižením.

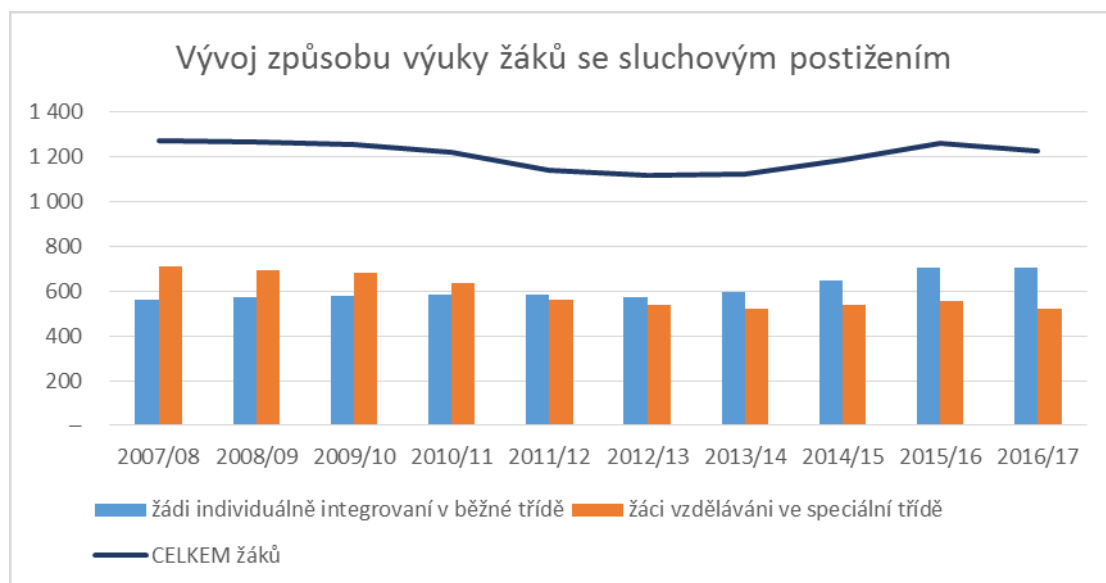
Tabulka 4-2 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se sluchovým postižením

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	2.000,00
	Softwarové vybavení	10.000,00	Softwarové vybavení	20.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00
	Audio pomůcky, PC	15.000,00	Audio pomůcky, PC	30.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 1,0	270.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,15	45.750,00
	Osobní asistent/tlumočník	0,00	Osobní asistent/tlumočník -počítáno s úvazkem 0,50	72.000,00
	Školní psycholog	0,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,05	23.000,00
CELKEM		112.500,00		463.750,00

Zdroj: vlastní zpracování

U sluchového postižení je situace obdobná jako u postižení zrakového. Průměrná částka nutných ročních nákladů by se mohla pohybovat taktéž řádově okolo **290 tis. Kč**. A také v tomto případě by platilo, že ostatní podmínky nutné pro vzdělávání jsou již zajištěny nebo je jejich hodnota nevyčísitelná. Poměr žáků vzdělávajících se formou integrace v běžné základní škole jen mírně převyšuje počet žáků vzdělávaných ve speciálních třídách, což znázorňuje graf č. 4-5 Vývoj způsobu výuky žáků se sluchovým postižením.

Graf 4-5 Vývoj způsobu výuky žáků se sluchovým postižením

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.3 Tělesné postižení

Typickým znakem tělesného postižení jsou poruchy ve statické a motorické těle, které mají vliv na další pohybové činnosti. Významným prvkem při integraci takového žáka je jeho mentální úroveň. Ta se může pohybovat na úrovni retardace, přes pásmo průměru až po vysoký nadprůměr nebo genialitu. Další prvek ovlivňující způsob integrace je úroveň pohybové činnosti, resp. omezení v této oblasti nebo narušená komunikační schopnost, podrobněji podkapitola 4.1.8. Tělesné postižení bývá často spojeno s jiným typem handicapu. Zohlednění této skutečnosti je při úvahách o možné inkluze velmi důležité. Jak rovněž uvádí Lechta (Lechta 2016, s. 276) jsou taková kombinovaná postižení z hlediska inkluze velmi problematická. Žádoucí a téměř nezbytné je udržování aktivního kontaktu pedagogů s rodinou. Také tato skupina žáků tvoří podíl pouze necelých 1,7 % na počtu žáků se SVP.

Z hlediska **materiálních podmínek** je nezbytné zajistit:

- Bezbariérové prostředí – vstupní prostory do školy, široké chodby, přístup do učeben bez prahů, hygienické prostory vybavené madly, podpěrami. Školní nábytek nesmí překážet při pohybu a zhoršovat žákovy zdravotní potíže. Z tohoto důvodu může dojít k úpravám židle (tvarování, prodloužené opěradlo, regulovatelná podložka nohy, apod.), stolu (sklopitelnost, regulovatelnost výšky). Je možné také využít dalšího vybavení, jako jsou stojany nebo klekátka.
- Přizpůsobené didaktické pomůcky mají umožnit a usnadnit provádění všech činností. Jako příklad je možné uvést: násadky, objímky, ukazovátka, těžítka, podavače, psací podložky, nástavce, šablony, upravená počítačová klávesnice, speciální hůlky používané místo prstů. Některé z uvedených pomůcek jsou již součástí každé školy, ale většinu z nich škola musí zajistit. Do této kategorie pomůcek je nutné zařadit také ortopedické a zdravotnické pomůcky. Je zároveň nutné, aby se s jejich obsluhou seznámili také pedagogové, protože se od nich očekává, že pomohou žákovi se správným používáním a zajistí kontrolu.

Organizační a personální podmínky vzdělávání znamenají především zajistit stabilitu polohy žáka, neustálou přítomnost pedagoga nebo asistenta ve třídě a při potížích s dodržením hygienické čistoty pak také pomoc osobního asistenta. Je vhodné sestavit individuální vzdělávací program, při jehož tvorbě by měl být nápomocen speciální pedagog. (Lechta 2016)

S přijetím takového žáka by měla vybraná škola skutečný problém. Škola je vybavena bezbariérovým WC, není však zajištěn bezbariérový přístup do vyšších pater. Z tohoto důvodu by byla nutná financování zařízení pro zajištění mobility žáka po celé škole. Dalším krokem by byla podpora asistenta pedagoga, v nejnnutnějším případě také osobního asistenta. Již menší náklady by vznikaly z důvodu pořizování speciálních didaktických pomůcek. Je zřejmé, že reálná možnost inkluze žáků s tělesným postižením se bude odvíjet od každého konkrétního žáka a hloubky jeho obtíží. Nutné náklady, které by v případě vzdělávání tohoto žáka vznikly, jsou uvedeny v tabulce č. 4-3 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s tělesným postižením a z grafu č. 4-6 Vývoj způsobu výuky žáků a s tělesným postižením zároveň vyplývá, že upřednostněnou praxí je integrování žáků do běžných tříd základních škol oproti vzdělávání ve speciálních třídách (školách).

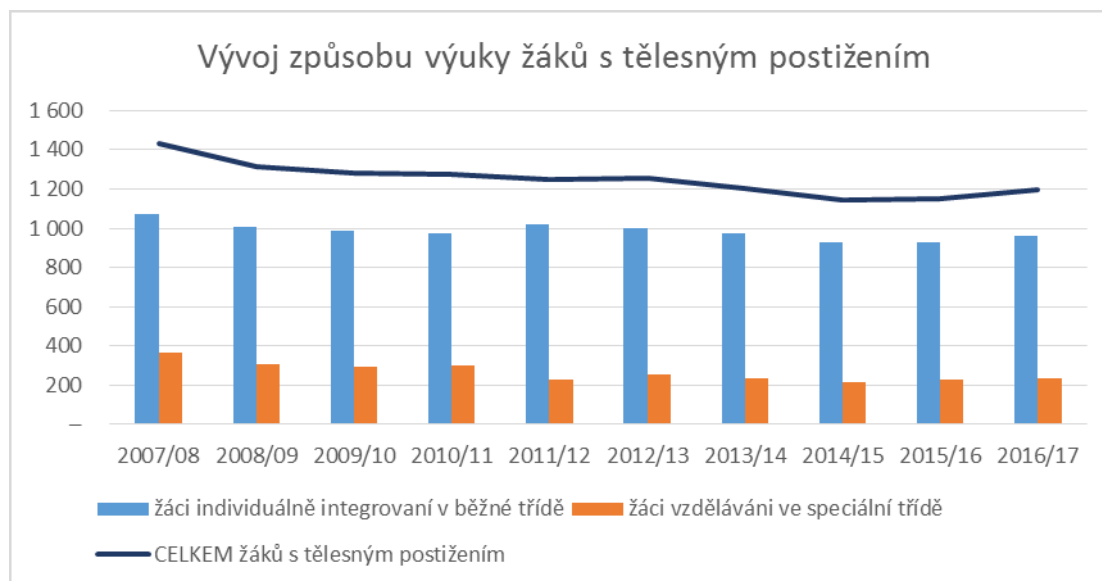
Tabulka 4-3 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s tělesným postižením

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	5.000,00	Speciální učební pomůcky	20.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	20.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00
	Nutné prostorové úpravy	8.000,00	Nutné prostorové úpravy	50.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,50	135.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent -počítáno s úvazkem 1,0	144.000,00
	Školní psycholog	0,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		103.500,00		447.500,00

Zdroj: vlastní zpracování

U žáků s tělesným postižením se liší struktura nutných výdajů. Ty se týkají převážně didaktických pomůcek a zajištění pomoci při vykonávání všech činností, včetně osobních. Rovněž v tomto případě by se průměrná částka blížila k tři sta tisícům korun, konkrétně **270 tis. Kč**. V uvedené částce však nejsou zahrnuty nutné investice související se zajištěním mobility žáka po celé škole.

Graf 4-6 Vývoj způsobu výuky žáků s tělesným postižením

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.4 Nemoc a zdravotní oslabení

V současné době je evidován nárůst tzv. civilizačních chorob jako je diabetes, různé druhy alergií, ale také nemoci oběhové soustavy či onkologická onemocnění již u dětí. U nemocných či zdravotně oslabených dětí se mohou projevovat různé psychické poruchy, úzkostné stavy, poruchy přizpůsobení, nevhodné projevy chování, únavnost, různé druhy fobií a strachů nebo jen celková podrážděnost. Častým jevem také bývá vysoká školní absence, což v praxi vede k sestavení individuálního vzdělávacího plánu, o kterém vždy rozhoduje ředitel školy. Je na učiteli, aby dokázal spolužáky přiměřeně jejich věku poučit o zdravotních obtížích žáka a navrhnout opatření směřující k pomoci a projevu ohleduplnosti.

V rámci **materiálních podmínek** nejsou nutné žádné speciální úpravy, jde spíše o **organizační a personální podmínky**, tedy respektování potřebného denního režimu, střídání relaxačních a přiměřených pohybových činností, akceptování problémů žáka spojených s jeho nemocí, jeho podpora, pozitivní hodnocení a v neposlední řadě zachování diskretnosti týkající se jeho zdravotních problémů. Samostatné údaje o celorepublikovém počtu těchto žáků nejsou k dispozici. (Lechta 2016)

Na vybrané základní škole je již z důvodu alergií a zákazu přítomnosti v prostorách s chlórem přizpůsobena výuka třech žáků v době plaveckého výcviku, které se účastní žáci všech ročníků. Organizace chodu školy je pozměněna tak, aby dotčení žáci mohli zůstat

ve škole a je jim věnována náhradní péče. Zajištěna je vždy „volným“ pedagogem. Někdy se jedná o aktivity v prostorách školní družiny, jindy se jim věnuje sama paní ředitelka.

Tabulka 4-4 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se zdravotním oslabením

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	1.000,00	Speciální učební pomůcky	5.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	5.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,50	135.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,10	30.500,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent -počítáno s úvazkem 1,0	144.000,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,05	23.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		114.500,00		367.500,00

Zdroj: vlastní zpracování

K výuce žáka s nemocí nebo se zdravotním omezením je zásadní zajištění dostupné pedagogické i nepedagogické péče, viz tabulka č. 4-4 kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se zdravotním oslabením. Pokud bychom zjišťovali průměrnou částku nutnou k financování zejména potřebné personální podpory, nepřekročili bychom v tomto případě částku **241 tis. Kč**.

4.1.5 Mentální postižení

Termín mentální postižení se dynamicky vyvíjí. Jedním z prvků determinující mentální postižení je také hodnocení inteligenčního kvocientu. „Z tohoto hlediska není možné žáky s inteligenčním kvocientem vyšším než 70 označit za mentálně retardované.“ (Lechta 2016, s. 301) Přestože jsou někdy samostatnější a schopnější plnit očekávání společnosti lépe než některé děti s nadprůměrnou inteligencí z pedagogického hlediska je jejich inkluzivní vzdělávání ovlivněno mírou snížení řečových, pohybových a sociálních dovedností a je nutné zajistit speciální pedagogické metody, postupy a organizaci učení. Vzdělávání probíhalo a v současné době stále probíhá z větší části v rámci speciálních tříd, přestože počet individuálně integrovaných žáků v běžné třídě pomalu roste. Také v tomto případě je nezbytná spolupráce školy s rodinou a speciálními pedagogickými centry. Bez této spolupráce není integrace možná. Žáci s tímto postižením tvoří překvapivě 27,2 % všech žáků se SVP.

Pro školu je velmi náročné zajistit všechny nutné podmínky pro inkluzivní vzdělávání všech žáků, kteří mají tělesné nebo mentální postižení. V rámci této speciální výuky je vhodná také speciální příprava na výkon povolání pedagoga, protože zcela zásadní je zajištění odborných vyučujících, tedy potřebných **personálních podmínek**. Znamená to:

- zajistit učitele se speciálně-pedagogickou praxí,
- zajistit do třídy, kde se vzdělává více žáků se SVP dalšího pedagoga,
- všichni učitelé vyučující žáka s mentálním postižením musí být dostatečně vzděláni v oboru speciální pedagogiky.

Z hlediska **materiálních potřeb** je vhodné zajistit speciální učebnice, speciální didaktické a kompenzační pomůcky, jaké by mu byly poskytnuty ve speciální škole. Protože se nejedná o běžné pomůcky, je možné, že pedagogové nebudou mít dostatečné zkušenosti s určením vhodné pomůcky, což může vést k neefektivnímu, nevhodnému způsobu výuky. (Lechta 2016)

Nemyslím si, a to nejen v tom případě, že je žádoucí nechat na učiteli, aby metodou pokus – omyl zjišťoval, jaká vyučovací metoda, postup nebo pomůcka jsou pro konkrétního žáka nejlepší. Osobně se přikláním k názoru, že vyučovat žáka s tímto omezením není vůbec jednoduché a vyžaduje to dlouholeté zkušenosti, které současní pedagogové nemají.

Ve vybrané základní škole byl v minulých letech vzděláván pouze jeden žák s mentálním postižením. V rámci jeho vzdělávání byl upraven obsah vzdělávání a bylo postupováno podle individuálního vzdělávacího plánu. K úspěšnému začlenění došlo dle názoru paní ředitelky jen díky tomu, že tento žák měl v místě školy své bydliště, jedná se o školu s menším počtem žáků ve třídě, spolužáci s žákem vyrůstali odmalička a existovala velmi těsná vazba mezi školou a rodinou. Všechny činnosti pedagogů byly realizovány dobrovolně v rámci jejich osobních zkušeností a nad rámec svých povinností. Byla zajištěna bezpečná doprava žáka do školy a případné výkyvy a problematické aspekty v jeho chování bylo možné ihned konzultovat s rodiči. S tímto postojem k problematice se plně ztotožňuji. Náklady vznikající v souvislosti s inkluzí těchto žáků by byly soustředěny do personálního zajištění a speciálních učebních pomůcek, které škola sama zajistit nedokáže.

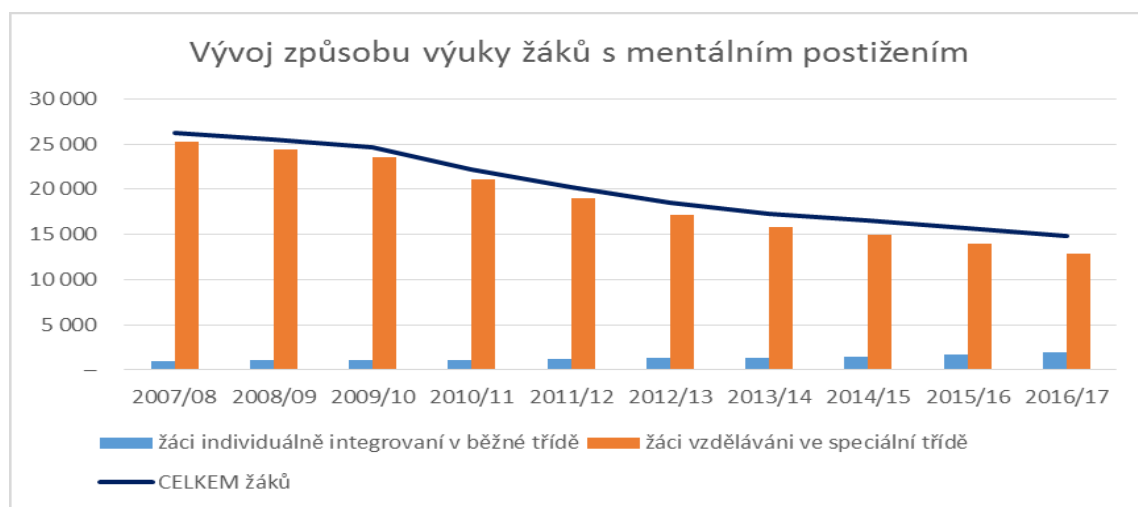
Tabulka 4-5 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s mentálním postižením

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	10.000,00	Speciální učební pomůcky	25.000,00
	Softwarové vybavení	10.000,00	Softwarové vybavení	30.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	5.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	5.000,00
	PC vybavení, tablet	20.000,00	PC vybavení, tablet	20.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,50	135.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,00	135.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,50	153.000,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 1,00	305.000,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent -počítáno s úvazkem 1,00	144.000,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,05	23.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		356.000,00		711.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z výše uvedených údajů v tabulce č. 4-5 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s mentálním postižením, v případě zařazení žáka s mentálním postižením do běžné třídy, vznikají škole obrovské výdaje, které se mohou v průměru pohybovat až okolo **500 tis. Kč**. Domnívám se, že to je také důvod, proč i v době inkluzivního trendu, jsou tito žáci vzdělávání téměř v 90 - ti % ve speciálních třídách, které jsou vybaveny nejen speciálními pomůckami, ale jsou zde k dispozici odborní pracovníci s dlouholetou praxí a zkušenostmi, jak dokazuje graf č. 4-7 Vývoj způsobu výuky žáků s mentálním postižením.

Graf 4-7 Vývoj způsobu výuky žáků s mentálním postižením

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.6 Autismus a další pervazivní vývojové poruchy

Žáky s autismem je nutné vzdělávat velmi individualizovaným přístupem. Dovednosti a schopnosti těchto žáků jsou velmi různorodé. Od uzavřeného žáka až po žáka, který neustále vyrušuje a zasahuje tak do výuky ostatních. Jejich zastoupení mezi žáky se SVP je 3,8 % a tato hodnota stoupá. Při stanovování metod výuky je nutné brát ohled na specifické projevy jeho chování, nejčastěji se jedná o:

- problémy se zpracováním mluvené řeči a zároveň s vlastním vyjadřování,
- požadavky na prováděné činnosti musí být jasně definovány,
- může často citlivě reagovat na zvukové podněty (hlas učitele, hlučnou hudbu)
- je pro něj důležité stabilní a přehledné prostředí,

Zásadní při výuce je tedy **personální zajištění** v podobě úzké spolupráce třídního učitele a učitele odborných předmětů s rodinou, dále pak aktivní účast asistenta pedagoga nebo osobního asistenta, podpora školního psychologa, logopeda, případě školního speciálního pedagoga. V rámci základního vzdělávání je pro žáky s autismem nebo poruchou autistického spektra smysluplná zejména sociální integrace – tedy začlenění mezi vrstevníky, nabytí schopnosti fungovat ve skupině.

Stejně důležitým faktorem jsou **organizační a obsahové podmínky**. Jedná se o vysoce náročně jak obsahové tak technické činnosti. Autističtí žáci velmi těžce zvládají narušení programu, jsou velmi citliví na jeho změnu. Časový prostor mezi hodinami, přesuny mezi učebnami a volnočasové aktivity patří k problematickým úsekům vyučování. Také sociální klima ve třídě může být přítomností takového žáka narušeno. Spolužáci by měli být dobře poučeni o projevech spojených s autismem. Je nezbytná neustálá přítomnost některého z pedagogů nebo asistentů. Z hlediska obsahu je nutná úprava podle stupně schopností žáka. Obsah vzdělávání je také možné vzhledem k vývoji žáka upravovat. Je nutné brát ohled na individuální rozvrh hodin a rozvrh dne, individuální postup při činnostech a individuální zadávání úkolů. (Lechta 2016)

Aktuálně řeší vybraná základní škola specifické chování u dvou ze svých žáků, kterým však nebyl speciálním pedagogickým centrem přiznán žádný stupeň podpůrného opatření. Pouze na základě snahy rodičů a školy o co nejvhodnější způsob vzdělávání a začlenění těchto žáků je apelováno na odborné vyšetření ve speciálním centru s následnou diagnostikou.

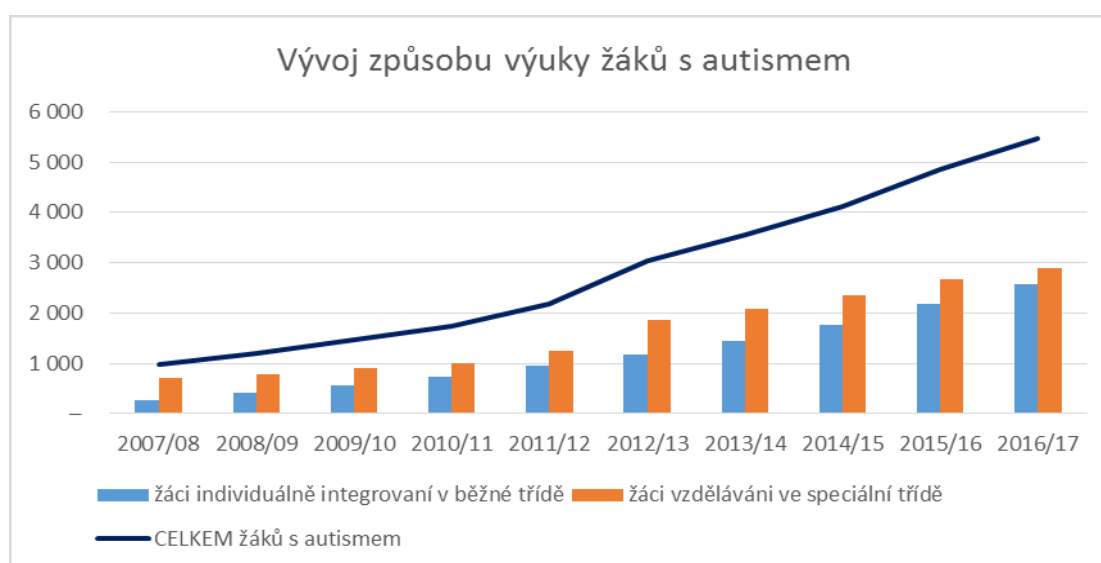
Tabulka 4-6 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s autismem

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	5.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	10.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	3.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	5.000,00
	Tablet (iphone)	10.000,00	Tablet (iphone)	10.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 1,00	270.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,20	61.000,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,50	153.000,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent	0,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		182.000,00		500.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

Pro žáky s autismem je zcela zásadní pedagogický přístup, což sebou přináší náklady právě v oblasti personálních podmínek, jak vyplývá z tabulky č. 4-6 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s autismem. Průměrnou výši nákladů pak představuje částka okolo **340 tis. Kč** vynaložená za celý rok. Žáků s diagnostikovaným autismem přibývá a jejich vzdělávání je realizováno jak formou integrace v běžné třídě, tak výukou ve třídě speciální, jak znázorňuje graf 4-8 Vývoj způsobu výuky žáků s autismem.

Graf 4-8 Vývoj způsobu výuky žáků s autismem

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.7 Poruchy pozornosti s hyperaktivitou (ADHD)

Žáci s tímto znevýhodněním zahrnují široké spektrum projevů. Před platností nového RVP ZV byly žáci s hyperkinetickou poruchou zahrnováni do skupiny žáků, jejichž vzdělávání probíhalo podle RVP ZV – přílohy upravující vzdělávání žáků s lehkým mentálním postižením, protože dřívější označení bylo LDE (lehká dětská encefalopatie) nebo LMD (lehká mozková dysfunkce). Běžnou praxí při vzdělávání dětí s ADHD¹¹ je sestavení individuálního vzdělávacího plánu, protože zmiňovaná ztráta pozornosti se společně s hyperaktivitou a impulzivitou promítá do všech činností žáka. Je nutné akceptovat výzkumy, na základě nichž je prokázáno, že se ADHD vyskytuje společně s dalšími poruchami, zejména pak opoziční porucha chování (40-70 %), porucha chování (20-56 %), poruchy učení (24-70 %), bipolární poruchy (do 27 %) nebo jen somatické a koordinační pohybové problémy či neobratnost. (Průvodce upraveným RVP ZV 2016a)

V rámci **materiální podpory** se jedná o běžné materiály a kompenzační pomůcky dostupné na každé škole, například pracovní listy pro rozvoj vnímání a koordinace, logopedické omalovánky, kalkulačka. Je vhodné zapojit alternativní způsoby prověřování vědomostí – upřednostnit ústní zkoušení, které může být doplněno slovním hodnocením místo známek. Vhodné **organizační zajištění** spatřuji ve spolupráci s rodiči, speciálním pedagogickým centrem, ale hlavně v přítomnosti asistenta pedagoga. Ten může pružně reagovat na výkyvy nejen při plnění samostatných úkolů, ale také v okamžicích nepozornosti, unavenosti a podrážděnosti a eliminovat tak vznik nežádoucích projevů chování, které by mohly způsobit rozladění a nesoustředěnost celého kolektivu třídy. (Lechta 2016)

V současné době je ve vybrané škole vzděláván jeden žák s uvedeným znevýhodněním. Podpůrné opatření mu prozatím nebylo přiznáno, a to z důvodu, že doposud neproběhlo revizní vyšetření v pedagogicko-psychologické poradně. Normativ, který byl pedagogicko-psychologickou poradnou vydán, má platnost do konce školního roku. Škola proto postupuje v souladu s platným dokumentem a nad rámec vytvořila individuální vzdělávací plán, v němž specifikuje metody a postupy vzdělávání ve všech předmětech a definuje organizaci a obsah vzdělávání. Je tedy zřejmé, že inkluze žáků s ADHD je ve vybrané škole plně implementována, i když také zde záleží na tom, jak silně se specifická porucha projevuje a jsou-li přidruženy jiné poruchy a jejich míra projevu a závažnosti.

---

¹¹ Jedná se o neurovývojovou poruchu přetrvávající celý život, patří k nejprobádanějšímu duševnímu a emocionálnímu onemocnění. Nemá však žádnou souvislost s inteligencí jedince, v důsledku snížení pozornosti bývají výsledky ve škole horší. (Příspěvatelé Wikipedie 2017a)

Statistické údaje o ADHD nejsou vykazovány samostatně, také v rámci školské statistiky jsou tito žáci zahrnováni do skupiny žáků s poruchou chování nebo poruchou autistického spektra vzhledem k podobnosti projevů v chování.

Tabulka 4-7 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s ADHD

	2. stupeň podpůrného opatření		4. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	4.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	10.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	2.000,00
	Tablet (iphone)	10.000,00	Tablet (iphone)	10.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,80	216.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,20	61.000,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,50	153.000,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent	0,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,20	94.000,00
	CELKEM	180.000,00		489.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

V případě této specifické poruchy pravděpodobně nedojde k přiznání 5. stupně podpůrného opatření, pravděpodobnější bude výskyt více žáků s nižším stupněm podpůrného opatření. Na základě zkušenosti je vysoce pravděpodobné, že nejvyšší bude 4. stupeň podpůrného opatření. Kalkulace je proto upravena s přihlédnutím k této skutečnosti a je rozepsána v tabulce č. 4-7 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s ADHD. Finanční náročnost se v tomto případě pohybuje okolo **335 tis. Kč**.

4.1.8 Narušená komunikační schopnost

Možná okamžitě není zřejmé, že se může jednat o schopnost komunikovat nejen ve verbální, ale také v grafické podobě. Hovoříme zde o dysfonii (poruchách hlasu), balbutii (kockavosti) nebo dyslálii (patlavosti). Mluva je v lidské společnosti základním dorozumívacím prostředkem a selhává-li, vznikají také obtíže v běžném životě. V rámci skupiny žáků se SVP tvoří podíl 4,7 %.

Nejtěžší poruchou z výše uvedených je kockavost. K nejčastěji diagnostikované patří patlavost. U těchto poruch je jedinou možnou inkluzivní variantou spolupráce s odborníky –

klinickým logopedem, v závažných případech tlumočnickem. Zatímco koktavost působí problémy zejména v sociální oblasti a psychice žáka, patlavost může způsobovat narušení správného zvukového obrazu a tím tak nedostatečnou sluchovou diferenciaci. Dochází pak k zaměňování písmen v textu při psaní. V rámci inkluzivního přístupu je tedy nezbytnou podmínkou zajištění **personální podpory** v podobě logopeda, logopedického asistenta nebo speciálního pedagoga při nápravě chybného vyslovování a případné interpretování poslouchaného projevu. Pro závažné případy narušené komunikační schopnosti je nutné zajistit tlumočníka. (Lechta 2016)

Na vybrané základní škole není diagnostikován žádný žák s uvedeným znevýhodněním. Jsou zde však žáci, jejichž komunikační schopnost mírně narušena je a ve volných hodinách je jim se souhlasem zákonných zástupců věnována minimální potřebná péče, aby došlo ke zlepšení jejich komunikačních dovedností. Nelze však dosahovat kladných výsledků bez spolupráce rodičů a motivace žáků.

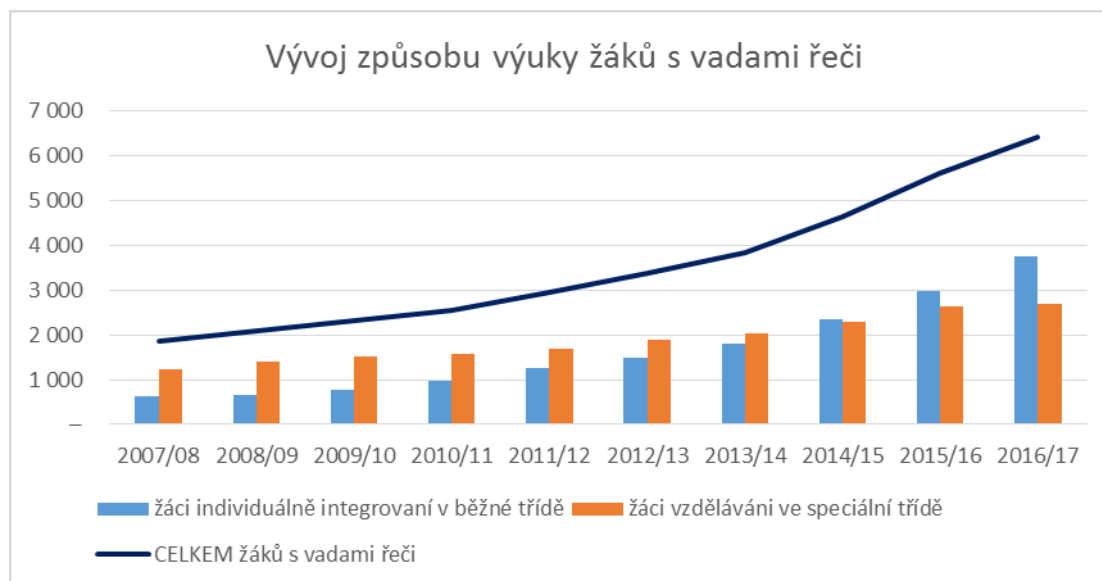
Tabulka 4-8 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s NKS

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	4.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	20.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	1.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	2.000,00
	PC+komunikační technika	20.000,00	PC+komunikační technika	50.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,50	135.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,20	61.000,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,50	153.000,00
	Osobní asistent/tlumočnick -počítáno s úvazkem 0,00	0,00	Osobní asistent/tlumočnick -počítáno s úvazkem 0,50	72.000,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		190.000,00		483.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

V případě zařazení do vzdělávání žáka s problémy v oblasti komunikace, může škola počítat s následnými finančními nároky, viz tabulka č. 4-8 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s narušenou komunikační schopností v průměru, ve výši **336 tis. Kč**. Graf č. 4-9 Vývoj způsobu výuky žáků s vadami řeči zobrazuje, že také poruchy řeči mají v posledních letech rostoucí charakter.

Graf 4-9 Vývoj způsobu výuky žáků s vadami řeči

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.9 Specifické poruchy učení

Tato problematika zahrnuje nejširší oblast obtíží žáků v souvislosti se vzděláváním. Nejedná se jen o problémy, které se projevují při vzdělávání, ale mají velký vliv také na formování osobnosti žáka. Poruchy mohou mít lehčí, ale také závažnější charakter a není výjimkou, že dochází ke kombinaci několika typů postižení. Nejčastěji se vyskytující je dyslexie – porucha schopnosti naučit se číst běžnými metodami a porozumět čtenému textu. Dále pak dysgrafie – ztížená schopnost osvojit si pravopis jazyka, méně časté dysortografie – potíže v oblasti písemného projevu či dyskalkulie – porucha počítání a práce s čísly a matematickými symboly. Žáci s těmito obtížemi tvoří téměř polovinu všech žáků se SVP. (Příspěvatelé Wikipedie 2016b)

V rámci nutných podmínek pro zajištění vzdělávání těchto žáků vstupuje do popředí zejména práce učitele, speciálního pedagoga nebo školního psychologa, tedy je nutné zajistit vyhovující **personální podmínky**. Při výuce těchto žáků je nutné používat speciální učebnice, texty, je vhodné uplatnit také individuální vyučovací metody, které sebou nesou časovou zátěž pro vyučujícího při přípravě materiálů pro výuku.

Na základě údajů zveřejněných školou tvoří právě žáci se specifickými poruchami učení 90% žáků se SVP na této škole. Materiálním vybavení je již tedy škola vybavena, ale jak bylo zjištěno z údajů o hospodaření školy, stoupla roční částka použitá na nákup pomůcek

pro výuku či odborné literatury trojnásobně. (Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice 2016b)

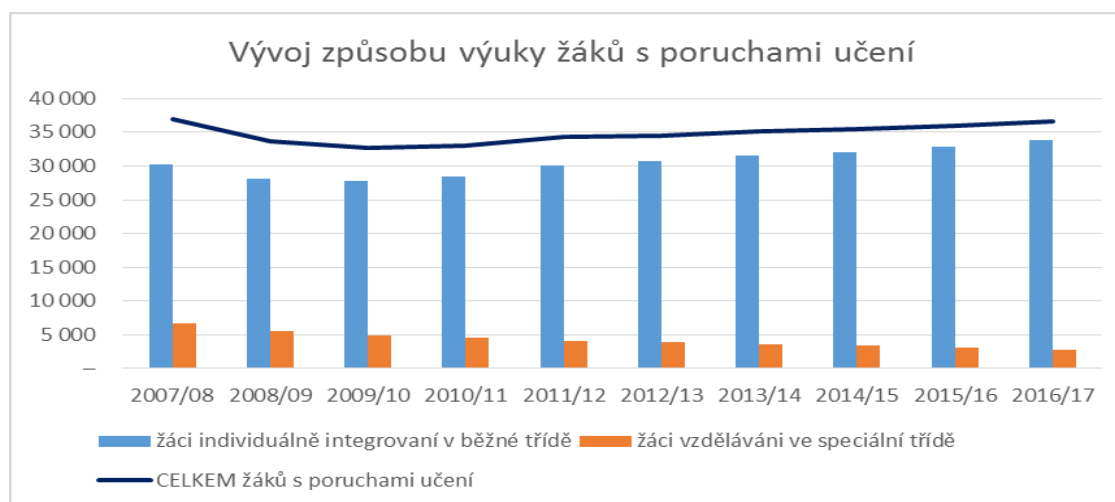
Tabulka 4-9 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se SPU

	2. stupeň podpůrného opatření		4. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	4.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	10.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	3.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	7.000,00
	Tablet (ipod)	10.000,00	Tablet (ipod)	10.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,20	54.000,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,80	216.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,20	61.000,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,80	244.000,00
	Osobní asistent	0,00	Osobní asistent	0,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00
CELKEM		182.000,00		538.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

Také v případě SPU dojde jen s minimální pravděpodobností k přiznání podpůrného opatření v 5. stupni. Z tohoto důvodu je rovněž kalkulační tabulka č. 4-9 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka se SPU sestavena s přihlédnutím k této skutečnosti a vyplývají z ní průměrné výdaje ve výši **360 tis.** Kč ročně. Počet žáků s poruchami učení má dlouhodobě vyrovnaný trend a osciluje okolo 35 000 žáků, znázorněno v grafu č. 4-10 Vývoj způsobu výuky žáků s poruchami učení. Jen malé procento z nich je vzděláváno ve speciální třídě a důvodem bude přítomnost ještě dalšího postižení, které by integrace v běžné třídě velmi ztížilo.

Graf 4-10 Vývoj způsobu výuky žáků s poruchami učení

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.1.10 Poruchy chování a emoční poruchy

Na první pohled se může zdát, že tyto poruchy budou nejméně narušovat chod vyučování, ale opak je pravdou. Právě tyto poruchy patří k těm, které pedagoga zatěžují a vyčerpávají snad nejvíce a jsou také nejvíce nápadné. U těchto poruch je zcela zásadní kvalifikované posouzení problémů a komplexní spolupráce všech vyučujících pedagogů s rodiči a současná spolupráce se speciálními pedagogy a psychologem. Obrovský význam mají tedy **personální podmínky** pro výuku. Z hlediska **materiálního zajištění** je vhodné zajištění stejných pomůcek a postupů jako v případě specifických poruch učení, autismu či ADHD. Žáci s poruchami chování a emočními poruchami tvoří 6,3 % všech žáků se SVP. (Lechta 2016)

Ve vybrané základní škole je aktuálně vzděláván jeden žák s uvedenou poruchou. Jeho vzdělávací potřeby však zahrnují také postupy aplikované v případě žáků se specifickými poruchami učení a autismem. Jedná se o případ kombinované vady, když primární vyšetření stanovilo diagnózu ADHD, ale s přibývajícími školními povinnostmi a nároky se přidaly obtíže v oblasti specifických poruch učení (dyslexie, dysortografie a dyskalkulie) a zároveň byly zjištěny poruchy autistického spektra. Práce s takovým žákem je nesmírně náročná také vzhledem k jeho impulzivitě, agresivitě, nespokojenosti při velké zátěži nebo při vzniku stresových situací. Svými projevy negativně ovlivňuje nejen celou výuku, ale také soustředěnost a pozornost svých spolužáků. Právě v této třídě je přítomen asistent pedagoga, přestože se jedná o třídu pouze s 10 - ti žáky.

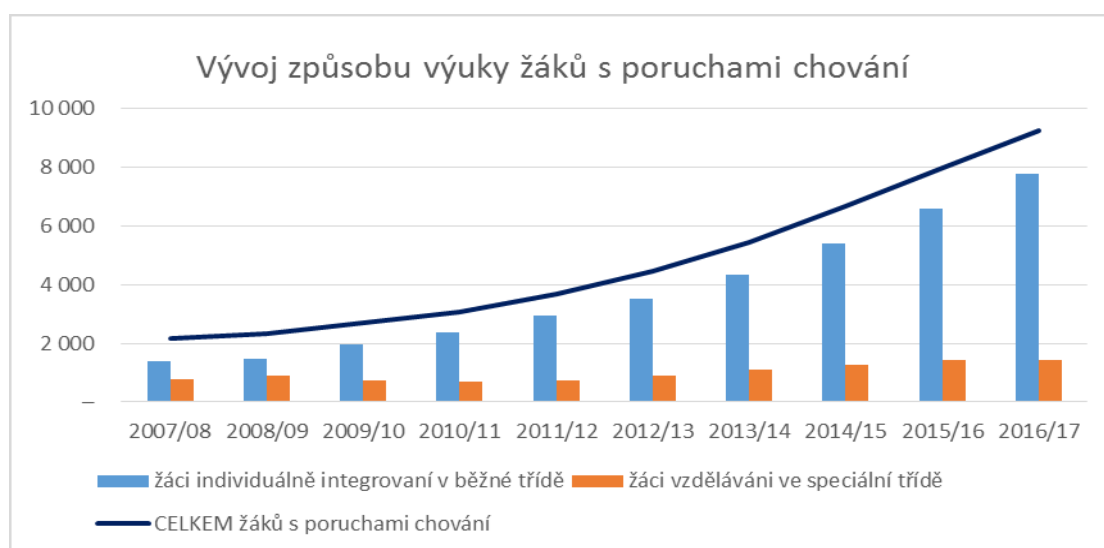
Tabulka 4-10 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s poruchami chování

	2. stupeň podpůrného opatření		5. stupeň podpůrného opatření	
	potřeba	investice	potřeba	investice
Materiální náklady	Speciální učební pomůcky	2.000,00	Speciální učební pomůcky	2.000,00
	Softwarové vybavení	5.000,00	Softwarové vybavení	5.000,00
	Příprava poznámek a učebních textů	4.000,00	Příprava poznámek a učebních textů	4.000,00
	Tablet (ipod)	10.000,00	Tablet (ipod)	10.000,00
Personální náklady	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 0,25	67.500,00	Asistent pedagoga -počítáno na úvazek 1,00	270.000,00
	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,25	76.500,00	Speciální pedagog -počítáno s úvazkem 0,75	230.000,00
	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,10	47.000,00	Školní psycholog -počítáno s úvazkem 0,20	94.000,00
CELKEM		212.000,00		615.000,00

Zdroj: vlastní zpracování

Jak vyplývá z kalkulace nutných nákladů, viz tabulka č. 4-10 Kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání žáka s poruchami chování, jednoznačným nákladem jsou kvalifikovaní pedagogičtí pracovníci. Průměrná odhadovaná částka nákladů v tomto případě dokonce přesahuje částku **400 tis. Kč**. Poruchy chování, do kterých je v rámci statistiky zahrnována také hyperkinetická porucha ADHD, mají taktéž rostoucí charakter, jak je vidět v grafu č. 4-11 Vývoj způsobu výuky žáků s poruchami chování a emočními poruchami, jejich vzdělávání je však z velké části realizováno formou integrace v běžné třídě.

Graf 4-11 Vývoj způsobu výuky žáků s poruchami chování a emočními poruchami

Zdroj: Statistická ročenka (MŠMT 2017e), vlastní zpracování

4.2 Zhodnocení kvality inkluze ve vybrané základní škole

Hodnotit kvalitu inkluzivního přístupu školy je v současné době nutností. Z důvodu rušení některých speciálních škol jsou rodiče dětí se SVP odkázáni na vzdělávání svých dětí v běžných školách. Pro účely této práce byl použit materiál *Metodika hodnocení kvality inkluzivní školy*, jehož autorem je PhDr. Petr Adamus, Ph.D. působící na Slezské universitě v Opavě, Fakultě veřejných politik – Centru empirických výzkumů a vychází z několika na sobě nezávislých zdrojů. (Adamus 2015)

4.2.1 Vyhodnocení autoevaluačních dotazníků

Z výše popsané metodiky bylo použito 5 autoevaluačních dotazníků, které zodpovědně vyplnila ředitelka vybrané školy. Informace získané z tohoto sebehodnotícího nástroje mají sloužit především jako zdroj pro další rozvoj inkluzivního přístupu k žákům se SVP nebo podnítit diskusi v rámci školy. Soubory ukazatelů jsou rozvrženy do šesti koncepčních rámců:

1. Kultura školy
2. Inkluzivní politika školy
3. Podmínky ke vzdělání
4. Průběh vzdělávání
5. Systém inkluzivního hodnocení
6. Spolupráce školy

Již z hlavních témat je zřejmé, že dotazníky zahrnují všechny oblasti inkluzivního vzdělávání. Skládají se z konkrétně položených otázek s možností výběru ze čtyř vždy shodných možností odpovědí: ANO, SPÍŠE ANO, SPÍŠE NE a NE. Každé z odpovědí je přiřazena číselná hodnotící hodnota. Celkový součet bodového hodnocení pak směřuje k závěru, který může posuzovat danou oblast jako:

- Neřešeno – oblast dosud nebyla z různých důvodů řešena.
- Začátek – dané oblasti začíná škola věnovat pozornost, hledá způsoby, jak danou problematiku začlenit do chodu školy.
- Určitý pokrok – daná oblast je již dobře řešena v několika dílčích směrech. Škola pravidelně dělá vlastní přezkum, zajímá se o zpětnou vazbu týkající se uskutečněných procesů v dané oblasti.
- Podstatný pokrok – daná oblast je řešena systematicky, téměř v celém rozsahu. V mnoha směrech dosahuje dobrých výsledků.

- Uspokojivý stav – daná oblast je řešena systematicky v celém rozsahu. Škola dosahuje výborných výsledků v rámci všech směrů inkluzivního vzdělávání.

Kultura školy – v této oblasti jsou otázky směřovány do oblastí: škola podporující žáky, vzájemné vztahy, výchovné poradenství, práce třídního učitele, image školy, vztahy s okolím. Na hodnotící škále má kultura školy uspokojivý stav. Negativní odpověď je pouze u otázky: „Škola spolupracuje plánovitě s úřady práce a zaměstnaneckými agenturami“. Vzhledem k tomu, že se jedná o oblast základního vzdělávání, je toto konstatování tak trochu irelevantní. Celkové hodnocení této oblasti je druhé nejlepší viz graf 4-12 Souhrn hodnocení inkluzivního přístupu školy.

Doporučení:

- Zaměřit se na zlepšování a prohlubování vzájemných vztahů mezi všemi účastníky vzdělávacího procesu, zejména pak mezi pedagogy, zájmovými organizacemi a místní komunitou a zajistit jejich vzájemný respekt a spolupráci.
- Účinněji prosazovat zájmy školy.
- V rámci výchovného poradenství zaměřit svou aktivitu na poradenství a poskytování informací k přípravě na budoucí povolání.

Inkluzivní politika školy – tato oblast je věnována vizím a vnitřní hodnotě školy, inkluzivnímu vzdělávání, organizaci školy, pedagogickému řízení školy a vlastnímu hodnocení školy. Jak vyplývá z bodového hodnocení, této oblasti se již škola poměrně dostatečně věnovala. Ze všech šesti oblastí je tato zpracována jako třetí nejlepší v pořadí. Negativně nebylo odpovězeno na žádnou z předložených otázek.

Doporučení:

- Rozpracovat strategii školy tak, aby její obsah sdíleli všichni pedagogové i místní komunita a týkala se všech oblastí života školy.
- V rámci inkluzivního vzdělávání zajistit přijímání všech žáků ze spádové oblasti a nastavit takové mechanismy, které by přispěly k bezproblémovému začlenění žáků se SVP do vzdělávacího procesu.
- Vhodnou organizační strukturou umožnit realizaci změn vedoucích ke zkvalitnění prostředí školy.
- Podporovat flexibilitu a tvořivost všech pracovníků, které by vedly k inovacím a změnám.

Podmínky ke vzdělání – rovněž tato oblast je aktuálně již v pásmu hodnocení „uspokojivý stav“ a řadí se v inkluzivním zpracování v personálních, materiálních, obsahových, prostorových, organizačních na čtvrtou pozici. Záporné odpovědi byly v této části dvě a vyplývá z nich, že žáci a učitelé spíše nemají volný přístup ke kopírce, počítačům, knihovnám, apod. Druhou zcela zápornou odpovědí bylo konstatování, že ve škole nejsou vyvěšeny kontakty na vyučující, na které se žáci mohou obrátit v případě nutnosti či potřeby.

Doporučení:

- V rámci prostorového řešení zajistit, aby žáci vždy měli k dispozici v písemné nebo jiné formě kontakty na osoby, na které se mohou obrátit v případě vzniku krizové situace nebo menšího problému.
- Zajistit vhodný a účelný orientační systém pro všechny žáky, zejména se SVP.
- Zajistit dostupnost materiálních pomůcek jak pro učitele, tak pro žáky. V případě, že není možné upřednostnit volný přístup, najít jiný vyhovující způsob, např. vyhradit konkrétní čas, včetně dozoru a umožnit tak využívání školních pomůcek a materiálu všem žákům.

Průběh vzdělávání – je zaměřen na vzájemný respekt, osobní maximum, výukové strategie, spolupráci mezi žáky, individualizaci v procesu učení. Tato oblast patří již k méně zpracovaným, stále však hovoříme o „podstatném pokroku“. Částečně negativně je zodpovězena pouze otázka týkající se možnosti psaní úkolů ve škole. Zkvalitnění průběhu vzdělávání je možné dosáhnout zlepšením v oblasti vzájemného respektu.

Doporučení:

- Více vnímat každého žáka jako osobnost, která může ostatní něco naučit.
- Všechny žáky posuzovat a podporovat stejně.
- Respektovat názory žáků a pokusit se je implementovat do děje školy.

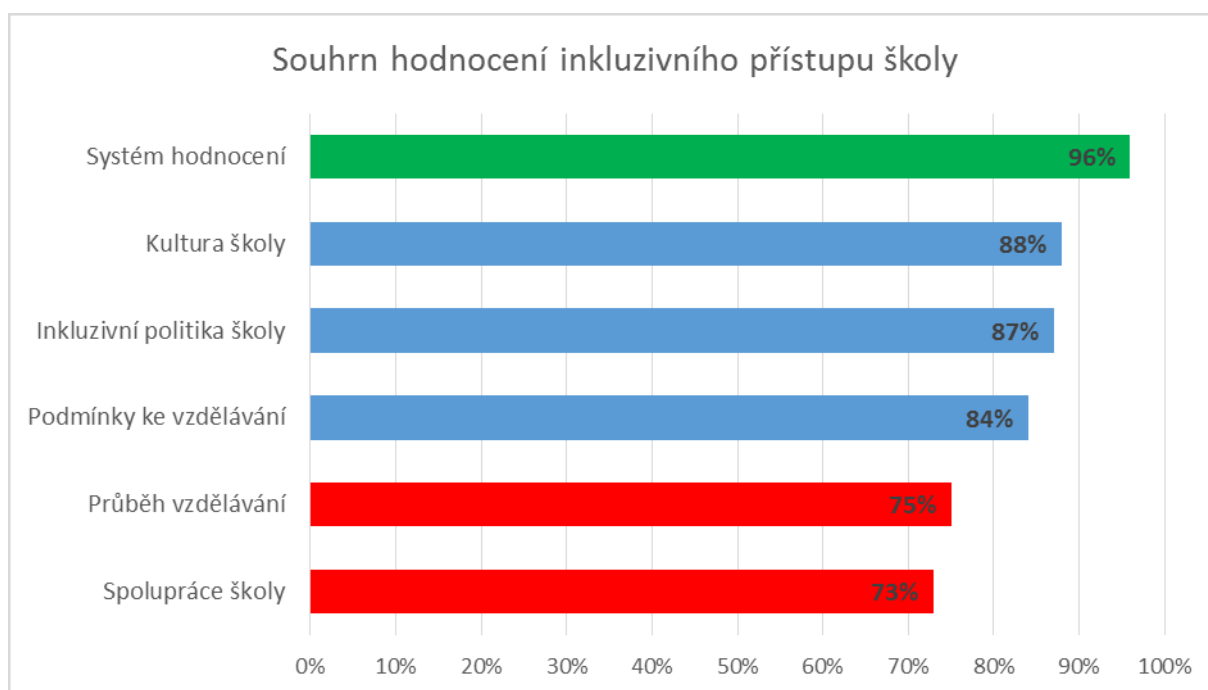
Systém inkluzivního hodnocení – kritéria, formy a typy hodnocení splňují z 96 % předpoklady inkluzivního přístupu, což je velmi dobrý výsledek. V této oblasti nejsou žádná doporučení, která by vedla ke zkvalitnění nebo zlepšení podmínek hodnocení.

Spolupráce školy – poslední hodnocenou oblastí je spolupráce s pedagogicko-psychologickými centry, okolními školami (externí), vzájemná spolupráce pedagogů (interní) a spolupráce s rodiči. Ze všech hodnotících kritérií má tato oblast nejhorší bodový výsledek. Zejména v podoblastech externí spolupráci a spolupráce s rodiči.

Doporučení:

- Častěji využívat možnosti vzájemné hospitace pedagogů ve výuce.
- Do tvorby IVP a PLPP zapojit také asistenty pedagoga.
- Apelovat na rozvoj užší spolupráce s pracovníky pedagogických center.
- Konzultovat s pracovníky pedagogických center vhodné podmínky a strategie výuky, které jsou součástí IVP a PLPP.
- Podněcovat stanovení intervalů pro hodnocení žáků se SVP s pracovníky pedagogických center.
- Komunikovat s rodiči při každé možné příležitosti.

Graf 4-12 Souhrn hodnocení inkluzivního přístupu školy

Zdroj: vlastní zpracování

Na základě zpracovaných dotazníků a rozboru jednotlivých oblastí můžeme konstatovat, že tato škola z 84 % vyhovuje podmínkám inkluzivní školy. Celkovou inkluzivní úroveň v jednotlivých oblastech zobrazuje graf č. 4-12 Souhrn hodnocení inkluzivního přístupu školy. Slovní hodnocení dle použité metodiky (Adamus 2015) je následující:

„Výsledky jsou v mnoha směrech vynikající. Škola má inkluzivní vzdělávání pevně zakotvené ve svých principech, řešení je funkční a je podrobováno pravidelnému hodnocení. Všechny sledované oblasti jsou řešeny systematicky i prakticky v celém rozsahu, škola dosahuje výborných výstupů a výsledků ve všech směrech.“

Problematické okruhy byly v rámci jednotlivých oblastí popsány s uvedením realizovatelných doporučení. Jedná se zejména o indikátory, k jejichž zajištění či zlepšení není potřeba vynaložit extrémně vysoké finanční zdroje. Škola by však měla využít všechny dostupné možnosti financování, které jsou k dispozici a aktivně vyhledávat dotační programy týkající se inkluzivní politiky vzdělávání.

Existuje však ještě několik dalších aspektů, které by implementaci inkluze mohly ovlivnit, zpomalit nebo také zastavit. Jedním z faktorů, který ovlivňuje inkluzivní vzdělávání, je bezesporu klima ve třídě – každý žák má své specifické problémy a potřeby, přestože není žákem se SVP. A právě u nich se předpokládá, že se stanou „malými psychology“, očekává se od nich pomoc, podpora a respekt, což je také jeden z údajných smyslů inkluze. Mělo by tomu tak být, ale pouze v kamarádských mezích. Žáci na prvním stupni primárního vzdělávání přeci nemají životní ani odborné zkušenosti a už vůbec ne kompetence ke kvalifikovanému posouzení vzniklé krizové situace. Také v nich může nečekaná reakce spolužáka vzbuzovat strach, protože „postižené děti“ bývají ve vypjatých situacích agresivní, může se výrazněji projevit jejich narušená komunikační schopnost nebo jiné znevýhodnění, kterému nedospělý žák vůbec nemusí porozumět. Na druhé straně může bez vhodné osvěty problémů dětí se SVP docházet k jejich šikanování, a protože nebudou umět své pocity vyjádřit nebo pojmenovat, jejich problémy se budou jen prohlubovat. Bez neustálé přítomnosti pedagoga nebo jiného kvalifikovaného pracovníka není inkluze možná.

Jiným rizikovým prvkem je fakt, že asistent pedagoga si s žákem tzv. „nesedne“. Stát by se to rozhodně nemělo, ale přesto nejde zaručit, že právě asistent pedagoga, který bude na škole svou činnost vykonávat, dokáže vhodně působit na žáka také v oblasti emocí a nálady. U dětí s psychickým a mentálním postižením se jedná o zásadní předpoklad jejich vzájemné spolupráce. Neumím si bohužel představit, jakým způsobem tento problém škola může vyřešit. Také vzhledem k tomu, že jinému žákovi může tento asistent pedagoga zcela vyhovovat. Škola bude nucena velmi obezřetně vybírat ze zájemců o tuto pozici.

4.2.2 Vyhodnocení finanční náročnosti jednotlivých SVP

Na základě provedeného šetření, dotazování a následné analýzy získaných informací byly v kapitolách věnovaných jednotlivým druhům SVP modelovány kalkulace možných výdajů souvisejících se zajištěním bezpečného inkluzivního vzdělávání a potřeb všech žáků ve všech oblastech. Jednoznačně se potvrdil současný problém, který trápí více škol, spočívající

v nedostatku odborných pedagogických pracovníků s praxí v oblasti speciální pedagogiky, ale také sociálními a psychologickými zkušenostmi. Nabídka na trhu práce sice velmi pružně reaguje širokou škálou školení a kurzů zejména pro asistenty pedagogy. Již zmiňovaná praxe však téměř všem těmto absolventům chybí. V následující tabulce č. 4-11 Souhrn kalkulovaných nákladů souvisejících s přijetím žáka se SVP jsou přehledně shrnuty odhady ekonomických dopadů v případě, že by škola skutečně přijala ke vzdělávání žáka nebo žáky s některými z uvedených SVP.

Tabulka 4-11 Souhrn kalkulovaných nákladů souvisejících s přijetím žáků s konkrétními SVP

Typ SVP	Materiální náklady			Personální náklady		
	2.stupeň PO	5. stupeň PO	průměrná hodnota	2.stupeň PO	5. stupeň PO	průměrná hodnota
Zrakové postižení	17 000,00	35 000,00	26 000,00	84 500,00	410 750,00	247 625,00
Sluchové postižení	28 000,00	53 000,00	40 500,00	84 500,00	410 750,00	247 625,00
Tělesné postižení	19 000,00	91 000,00	55 000,00	84 500,00	356 500,00	220 500,00
Nemoc a oslabení	7 000,00	21 000,00	14 000,00	107 500,00	356 500,00	232 000,00
Mentální postižení	45 000,00	80 000,00	62 500,00	311 000,00	631 000,00	471 000,00
Autismus	20 000,00	30 000,00	25 000,00	162 000,00	470 000,00	316 000,00
ADHD	18 000,00	26 000,00	22 000,00	162 000,00	463 000,00	312 500,00
Narušená komunikace	28 000,00	76 000,00	52 000,00	162 000,00	407 000,00	284 500,00
SPU	20 000,00	31 000,00	25 500,00	162 000,00	507 000,00	334 500,00
Poruchy chování	21 000,00	21 000,00	21 000,00	162 000,00	594 000,00	378 000,00

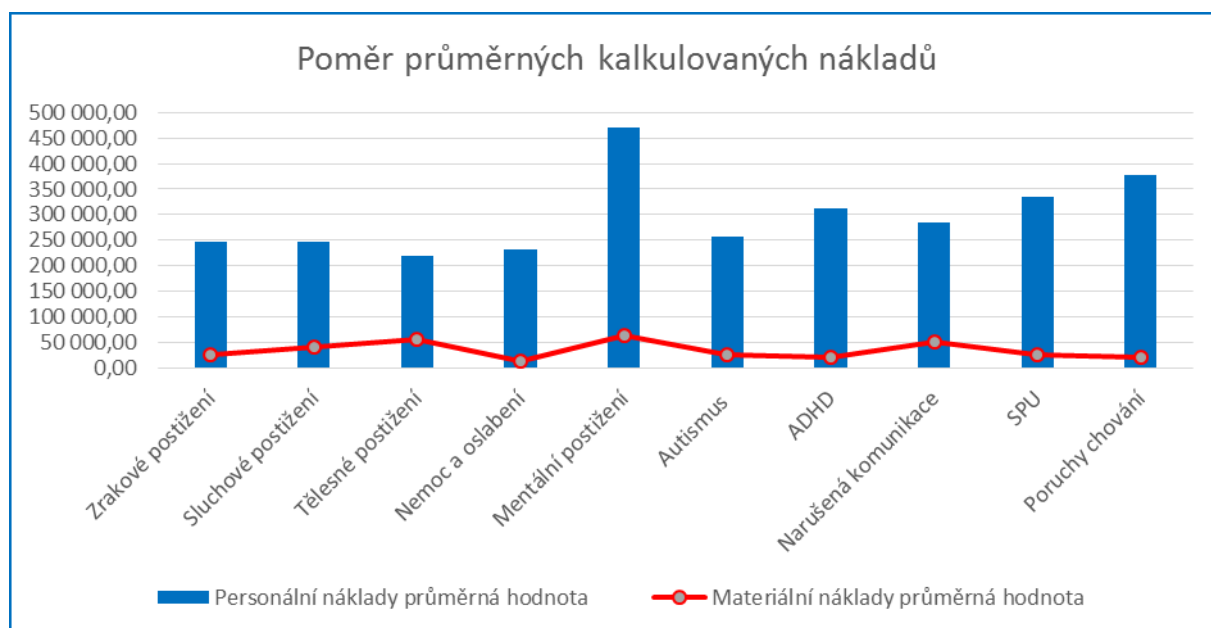
Zdroj: vlastní zpracování

Prostřednictvím porovnání průměrných hodnot předpokládaných nákladů můžeme alespoň přibližně srovnat případnou ekonomickou zátěž v případě přijetí žáka (žáků) s některou ze SVP a získané výsledky jsou demonstrovány v grafu č. 4-13 Poměr průměrných materiálních a personálních nákladů.

Jak je zřejmé, **materiální náklady** by nepůsobily žádné zásadní finanční potíže, ale v případě sluchového, tělesného, mentálního postižení či narušené komunikační schopnosti by už pořízení didaktických a jiných vyučovacích pomůcek nebylo možné pouze s vlastními finančními zdroji. Přestože školy mají přislíbeno poskytnutí nadnormativních finančních prostředků, bude jistě pro zaměstnance škol administrativně také časově náročné žádat o příspěvek na každou pomůcku, která se bude jevit jako vhodná a přínosná pro vzdělávání konkrétního žáka.

V oblasti **personálních nákladů** se již bohužel pohybujeme ve zcela jiných částkách. Průměrné minimální hranice nutných ročních nákladů v oblasti lidských zdrojů se blíží k částce 250 tis. Kč. Bez podpory státu, resp. MŠMT není možné realizovat zamýšlené změny v této oblasti. Nejvyšší finanční zatížení k zajištění odborného personálu sebou nese vzdělávání žáků s psychickými poruchami – tedy mentálním postižením, autismem, ADHD, specifickými poruchami učení a poruchami chování. Vyplývá to částečně z podstaty jejich problémů.

Graf 4-13 Poměr průměrných materiálních a personálních nákladů

Zdroj: vlastní zpracování

V současné době se škola pohybuje na hranici svých jak materiálních, tak personálních zdrojů. Prostřednictvím dostupných pedagogů zajišťuje výuku všech aktuálně vzdělávaných žáků, včetně těch se SVP, přestože finanční prostředky dle kalkulací nákladů pro jednotlivé durhy SVP nemá k dispozici. Tento stav je však dlouhodobě neudržitelný a je nutné, aby prostředky pro financování inkluzivních opatření proudily z MŠMT směrem ke škole v dostatečné výši a také v krátkém časovém horizontu. Že celý vzdělávací systém ve škole prozatím velmi dobře funguje ve všech svých oblastech, je z velké části díky obětavému přístupu všech pedagogů, kteří neváhají pomoci jak žákům, tak kolegům nad rámec svých povinností, často i ve svém volném čase nebo úkor své vlastní rodiny. Druhým faktorem, který úspěšný inkluzivní přístup této školy determinuje je malý počet žáků ve třídách.

Je jasné, že primárním cílem vzdělávání není zkoumat finanční efektivitu poskytovaného vzdělávání, což vyplývá již ze samotného faktu, že o vzdělávání na primární úrovni hovoříme jako o veřejném statku. Zkoumání ekonomické zátěže je však v době hledání úspor nákladů na místě. Z toho hlediska se jeví inkluzivní vzdělávání žáků s mentálním postižením formou integrace v běžné třídě základní školy jako nevhodné. Pravděpodobně by bylo vhodnější upřednostnit vzdělávání ve speciálních třídách tak, jak to ve většině případů stále probíhá, viz graf č. 4-7 Vývoj způsobu výuky žáků s mentálním postižením v kapitole 4.1.5. Také podle slov paní ředitelky, děti s tímto postižením do běžné základní školy nepatří. Naopak podporuje inkluzivní začlenění žáků s autismem, poruchami učení a chování. U fyzických postižení je velmi opatrná, v případě lehkého omezení by neměla se vzdáváním takového žáka žádný problém. Komplikace by očekávala v okamžiku, kdy by bylo nutné zajistit například zdravotní nebo jiný než pedagogicky odborný dohled.

Financování podpůrných opatření zatím zajistila sama obec. Vzhledem k tomu, že speciální poradenská centra teprve postupně přiznávají daná podpůrná opatření, nesplnila prozatím tato škola podmínky, na základě nichž by mohla žádat o příspěvky k základním normativům nebo o nadnormativní dofinancování potřeb školy. Všichni žáci se SVP, kteří jsou momentálně na škole vyučováni, mají vytvořen IVP (přestože nebylo pedagogickým centrem doporučen), na základě něhož jsou upraveny a přizpůsobeny podmínky vzdělávání.

5 Závěr

Diplomová práce se zabývala problematikou implementace inkluze ve vybrané základní škole. Analyzovala aktuální připravenost základní školy na zajištění inkluzivního vzdělávání ve všech oblastech. Je rozdělena do třech na sebe navazujících částí.

První část práce popisovala teoretickou a legislativní podporu vzdělávacího systému ČR. Následně byly specifikovány priority a cíle v oblasti vzdělávání a aktuální strategie vzdělávací politiky. Byly také zdůrazněny změny, které v této oblasti proběhly a stále probíhají. Podrobněji byla vysvětlena opatření, která byla zavedena v souvislosti s inkluzivními trendy, zejména pak pojmy speciální vzdělávací potřeba nebo podpůrná opatření, jejich přibližná katalogizace a financování.

Druhá část práce již byla věnována vybrané základní škole. Po stručné charakteristice následovala analýza jednotlivých podmínek vzdělávání, které mají zajistit vhodné a bezpečné prostředí pro všechny žáky. V jednotlivých oblastech, které zahrnují organizační, personální, obsahové, materiální a prostorové podmínky bylo srovnáno aktuální dostupné a nutné zajištění. Jako nejméně vyhovující byly zjištěny prostorové podmínky vzhledem k chybějícímu bezbariérovému přístupu do všech prostor školy a dále pak nedostatečné pokrytí personální oblasti, zejména absence školního psychologa a speciálního pedagoga v potřebném úvazku.

Poslední část práce pak hodnotila připravenost na implementaci inkluze v rámci jednotlivých druhů SVP ze dvou pohledů. Nejdříve byly v rámci jednotlivých podkapitol SVP vysvětleny a uvedeny nutné podmínky pro zajištění výuky. Následovala kalkulace nutných nákladů pro zajištění vzdělávání pro jednotlivé druhy SVP a rovněž grafické znázornění vývoje způsobu výuky těchto žáků. Jako ekonomicky nejnáročnější pak bylo vyhodnoceno začlenění žáků s mentálním postižením. Podkladem pro druhý pohled hodnocení bylo zpracování autoevaluačních dotazníků, které zajistila sama paní ředitelka, a týkaly se inkluzivního přístupu ve všech oblastech vzdělávání ve škole.

Ze všech zjištěných informací a zpracované analýzy byl vyvozen jednoznačný závěr, že inkluze byla v této základní škole již úspěšně implementována, podpůrným prvkem je omezený počet žáků ve třídě a dostatečná zainteresovanost a ochota nejen odborných pedagogů, ale také podpora místní komunity a zřizovatele. Nutná opatření, která z analýzy

vyplývala a jeví se jako zcela zásadní, je zajištění odborných pedagogů a vhodná organizace výuky, což je spojeno spíše s investicemi do lidského kapitálu. Nově se v oblasti vzdělávání formuje poptávka po fundovaných odbornících. Jestli se však tuto poptávku podaří v krátké době uspokojit, není jisté. Vzhledem k tomu, že tito odborníci byli koncentrováni pouze ve speciálních školách a profese speciálního pedagoga nebyla příliš propagována, je pravděpodobné, že po nějakou dobu bude poptávka škol neuspokojena.

Vybraná škola je „otevřená“ již od roku 2007, kdy přijala svůj RVP „Škola hrou“. Postupně byla modernizována a připravována na přijetí žáků se SVP, a nemá tak díky svému předvídatému a správnému chování s implementací inkluze téměř žádné nárazové vstupní investice. Průběžně se vybavovala a nebylo třeba žádné integrace ani inkluze a přirozeně reagovala na potřeby, které ve společnosti, resp. společenství obce vznikaly. Na této škole se vzdělávali a vzdělávají jak žáci zdravotně postižení, žáci s poruchami učení, tak žáci talentovaní. Pro každého z nich je nalezen správný způsob výuky i finanční zdroje, aby byly splněny základní cíle vzdělávání. Je podpořena jejich tvořivost, celoživotní vzdělávání, jsou rozvíjeny jejich vlastní sociální schopnosti, respekt vůči práci a úspěchům ostatních a jsou také vedeni k účinné, všestranné a otevřené komunikaci. Škola je ukázkou dobré vůle pedagogů, snahy žáků, podpory zřizovatele i rodičů a plní mimo jiné cíl vzdělávání, který definoval již J. A. Komenský:

„Cílem vzdělání a moudrosti je, aby člověk viděl před sebou jasnou cestu života, po ní opatrně vykročoval, pamatoval na minulost, znal přítomnost a předvídal budoucnost.“

Seznam použité literatury

a) Odborné knihy

ADAMUS, Petr, 2015. *Metodika hodnocení kvality inkluzivní školy*. Opava: Slezská univerzita v Opavě, Fakulta veřejných politik. ISBN 978-80-7510-163-1.

BARTOŇOVÁ, Eva, Marie VÍTKOVÁ a ET AL., 2016. *Inkluze ve škole a ve společnosti jako interdisciplinární téma*. Brno: Masarykova univerzita. ISBN 978-80-210-8140-6.

GRAY, Peter, 2012. *Svoboda učení*. Praha: www.scio.cz, s.r.o. ISBN 978-80-7430-093-6.

KOCUROVÁ, M., 2001. *Integrace žáků se specifickou poruchou učení*. Praha: Univerzita Karlova v Praze - Pedagogická fakulta. ISBN 80-7290-060-9.

LECHTA, Viktor (ed.), 2016. *Inkluzivní pedagogika*. Praha: Portál. ISBN 978-80-262-1123-5.

b) elektronické a ostatní zdroje

ADHD.CZ, 2015. Symptomy ADHD u dětí. *ADHD u dětí* [online] [vid. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.adhd.cz/dite/adhd-u-deti.html>

BASLEROVÁ, Pavlína, Lenka FELCMANOVÁ, Michaela VODENKOVÁ POLÁKOVÁ a A KOL., 2015. *KVALIFIKOVANÝ ODHAD FINANČNÍ NÁROČNOSTI PODPŮRNÝCH OPATŘENÍ PRO ŽÁKY SE SPECIÁLNÍMI VZDĚLÁVACÍMI POTŘEBAMI V ČR* [online]. 2015. B.m.: Univerzita Palackého v Olomouci. Dostupné z: <http://inkluzie.upol.cz/ebooks/analyza/analyza-06.pdf>

EDUIN, O. P. S., nedatováno. O nás. *Poslání* [online]. [vid. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.eduin.cz/poslani/>

EVROPSKÁ AGENTURA PRO SPECIÁLNÍ A INKLUZIVNÍ VZDĚLÁVÁNÍ, 2014. *Pět klíčových poselství pro inkluzivní vzdělávání*. 2014.

METODICKÝ PORTÁL RVP, 2016. *Plány IVP a PLPP - DIGIFOLIO* [online] [vid. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=10466>

METODICKÝ PORTÁL RVP, 2016. *Specifika poruch chování - komorbidity ADHD*. [online]. Dostupné z: <http://digifolio.rvp.cz/view/view.php?id=12204>

MŠMT, 2016a. 27/2016 Sb. - Vyhláška o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. *Sbírka předpisů České republiky* [online] [vid. 2017-02-08]. Dostupné z: <https://www.sbirka.cz/POSL4TYD/NOVE/16-027.htm>

MŠMT, 2016b. *Financování asistentů pedagoga pro děti, žáky a studenty se zdravotním postižením a pro děti, žáky a studenty se sociálním znevýhodněním na období leden – srpen 2017* [online]. Listopad 2016. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/file/39456/>

MŠMT, 2016c. *MŠMT vydává upravený RVP ZV* [online] [vid. 2017-04-03]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/novinar/msmt-vydava-upraveny-rvp-zv?highlightWords=LMP>

MŠMT, 2017a. *Akční plán inkluzivního vzdělávání na období 2016 - 2018* [online] [vid. 2017-02-08]. Dostupné z: http://www.vzdelavani2020.cz/images_obsah/dokumenty/apiv_2016_2018.pdf

MŠMT, 2017b. Priority ministryně 2017. *Kariérní řád - Profesní rozvoj pedagogických pracovníků, MŠMT ČR* [online] [vid. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/karierni-rad>

MŠMT, 2017c. *Poslanci schválili změny financování pro školy, MŠMT ČR* [online] [vid. 2017-03-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/ministerstvo/poslanci-schvalili-zmeny-financovani-skoly-dostanou-penize>

MŠMT, 2017d. Priority ministryně 2017. *Reforma financování regionálního školství, MŠMT ČR* [online] [vid. 2017-03-29]. Dostupné z: <http://www.msmt.cz/o-webu-msmt/financovani-regionalniho-skolstvi>

MŠMT, 2017e. Statistická ročenka školství - výkonové ukazatele. *MŠMT, odbor školské statistiky, analýz a informační strategie* [online] [vid. 2017-03-30]. Dostupné z: <http://toiler.uiv.cz/rocenka/rocenka.asp>

MŠMT, 2017f. *Zákony pro lidi. Zákon č. 561/2004 Sb. Školský zákon* [online] [vid. 2017-02-03]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2004-561>

MŠMT, nedatováno. *STRATEGIE VZDĚLÁVACÍ POLITIKY 2020* [online]. [vid. 2017-02-04]. Dostupné z: http://www.msmt.cz/uploads/Strategie_2020_web.pdf

NÁRODNÍ ÚSTAV PRO VZDĚLÁVÁNÍ, 2016. *Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání*. leden 2016. B.m.: MŠMT.

NOVÁ ŠKOLA, O.P.S., 2013. Kvalifikační předpoklady | Portál pro školní asistenty a asistenty pedagogů. *Asistent pedagoga* [online] [vid. 2017-02-10]. Dostupné z: <http://www.asistentpedagoga.cz/kvalifikacni-predpoklady>

ORTOVÁ, Ladka, 2017. Česká škola. *EDUin má prioritu, my máme pochybnosti* [online]. [vid. 2017-02-09]. Dostupné z: <http://www.ceskaskola.cz/2017/01/ladka-ortova-eduin-ma-prioritu-my-mame.html>

PPP OPAVA, 2016. Pedagogicko-psychologická poradna Opava. *Formuláře* [online] [vid. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://ppp.opava.cz/formulare-opava/>

PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE, 2013. *Základní vzdělání* [online]. [vid. 2017-02-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Z%C3%A1kladn%C3%AD_vzd%C4%9B%C3%A1n%C3%AD&oldid=9846905

PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE, 2016a. *Povinná školní docházka* [online]. B.m.: Wikipedie: Otevřená encyklopedie [vid. 2017-02-03]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Povinn%C3%A1_%C5%A1koln%C3%AD_doch%C3%A1zka&oldid=14425829

PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE, 2016b. *Specifické poruchy učení* [online]. [vid. 2017-04-04]. Dostupné z: https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Specifick%C3%A9_poruchy_u%C4%8Den%C3%AD&oldid=14422041

PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE, 2017a. *ADHD* [online]. [vid. 2017-04-04]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=ADHD&oldid=14769307>

PŘÍSPĚVATELÉ WIKIPEDIE, 2017b. *Osvícenství* [online]. B.m.: Wikipedie: Otevřená encyklopedie. [vid. 2017-02-03]. Dostupné z: <https://cs.wikipedia.org/w/index.php?title=Osv%C3%ADcenstv%C3%AD&oldid=14579618>

SYSTÉMOVÁ PODPORA INKLUZIVNÍHO VZDĚLÁVÁNÍ ČR, nedatováno. *O modulu „Katalog podpurných opatření“* [online]. [vid. 2017-04-04]. Dostupné z: <http://www.inkluzie.upol.cz/portal/klicove-aktivity/modul-katalogy/katalog-podpurnych-opatreni/>

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DOLNÍ ŽIVOTICE, 2008. *Historie ZŠ - Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice* [online] [vid. 2017-03-16]. Dostupné z: <http://www.zsdoznizivotice.cz/historie-zs/>

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DOLNÍ ŽIVOTICE, 2016a. *Představujeme se - Základní škola a Mateřská škola Dolní Životice* [online] [vid. 2017-04-01]. Dostupné z: <http://www.zsdoznizivotice.cz/predstavujeme-se/>

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA DOLNÍ ŽIVOTICE, 2016b. *Výroční zpráva o činnosti školy ve školním roce 2015/2016* [online]. 2016. Dostupné z: <http://www.zsdoznizivotice.cz/soubory/dokumenty/vyrocnizprava-zs-2015-16.pdf>

ZAPLETALOVÁ, Jana a Jana MRÁZKOVÁ, 2014. *Metodika pro nastavování podpurných opatření ve školách ve spolupráci se školskými poradenskými zařízeními* [online]. 2016 2014. B.m.: Národní ústav pro vzdělávání, školské poradenské zařízení a zařízení pro další vzdělávání pedagogických pracovníků. Dostupné z: http://www.nuv.cz/uploads/Metodika_pro_nastavovani_podpurnych_opatreni_unor_2016.pdf

Seznam zkratk

ADHD	
Attention Deficit Hyperactivity Disorder, v překladu - porucha pozornosti s hyperaktivitou	28
EVVO	
Environmentální vzdělávání, výchova a osvěta	25
IVP	
Individuální vzdělávací plán	16
LDE	
Lehká dětská encefalopatie	48
LMD	
Lehká mozková dysfunkce	48
LMP	
Lehké mentální postižení	14
NKS	
Narušená komunikační schopnost	50
OECD	
Organisation for Economic Co-operation and Development	20
PLPP	
Plán pedagogické podpory	15
RVP	
Rámcový vzdělávací program	4
RVP ZV	
Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání	4
SPU	
Specifické poruchy učení	52
SVP	
Specifická vzdělávací potřeba	11
ŠPZ	
Školské poradenské zařízení	14
ŠVP	
Školní vzdělávací program	4

Prohlášení o využití výsledků práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, diplomovou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že diplomová práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO a jeden výtisk bude uložen u vedoucího diplomové práce. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o diplomové práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, diplomovou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 20. 4. 2017 .....

.....
jméno a příjmení studenta

Seznam příloh

Příloha č. 1 Autoevaluační dotazník – Kultura školy

Příloha č. 2 Autoevaluační dotazník – Inkluzivní politika školy

Příloha č. 3 Autoevaluační dotazník – Podmínky ke vzdělání

Příloha č. 4 Autoevaluační dotazník – Průběh vzdělávání

Příloha č. 5 Autoevaluační dotazník – Systém inkluzivního hodnocení a spolupráce školy

Příloha č. 6 Individuální vzdělávací plán – vzor

Příloha č. 7 Plán pedagogické podpory – vzor

Příloha č. 8 Žádost o vyšetření ve školském poradenském zařízení – vzor

Dobrý den,
věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Škola má vytvořený soubor hodnot, které považuje za důležité.

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

2. Ve škole převažuje optimismus a důvěra v úspěch, žáci pozitivně oceňují úspěch ostatních.

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

3. Podporují pedagogové školy sebedůvěru, otevřenost a sebereflexi žáků?

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

4. Vnímají žáci úspěch jako pozitivní motivaci, napomáhá jim při seberealizaci a dalším uplatnění?

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

5. V rámci výchovných opatření převažují pochvaly a odměny nad tresty

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

6. Škola dokáže předcházet konfliktům, dovede je úspěšně řešit.

Nápověda k otázce: *Škola podporující žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

7. Škola nabízí příjemné a podnětné prostředí pro žáky i učitele.

Nápověda k otázce: *Vzájemné vztahy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

8. Ve škole mezi pedagogy a ostatními pracovníky převažuje vzájemný respekt a spolupráce

Nápověda k otázce: *Vzájemné vztahy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

9. Vedení školy pozitivně ovlivňuje úroveň komunikace mezi účastníky vzdělávacího procesu, respektuje a akceptuje návrhy a aktivity žáků, včetně jejich zájmových organizací a uskupení.
Nápověda k otázce: *Vzájemné vztahy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

10. Škola klade důraz na signály vstřícnosti směrem ke všem žákům, včetně žáků se SVP.
Nápověda k otázce: *Vzájemné vztahy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

11. Škola pravidelně a efektivně spolupracuje s pedagogicko-psychologickými poradnami a se speciálními pedagogickými centry
Nápověda k otázce: *Výchovné poradenství*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

12. Škola poskytuje svým žákům profesionální poradenství a informace k přípravě na budoucí povolání. Výběr školy či zaměstnání je adekvátní schopnostem předpokladům žáků.
Nápověda k otázce: *Výchovné poradenství*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

13. Škola má zpracovaný plán systém prevence sociálně-patologických jevů, který se realizuje, je znám všem pracovníkům školy a je pravidelně jednou ročně vyhodnocován.
Nápověda k otázce: *Výchovné poradenství*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

14. Škola spolupracuje plánovitě s úřady práce a zaměstnaneckými agenturami.
Nápověda k otázce: *Výchovné poradenství*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

15. Třídní učitel pravidelně komunikuje s dalšími učiteli, kteří učí v jeho třídě, s cílem předcházet možným problémům a zajistit co nejvyšší efektivitu učení žáků ve třídě.
Nápověda k otázce: *Práce třídního učitele*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

16. Vzájemná komunikace mezi pedagogy je na profesionální úrovni se znaky vzájemné úcty a respektu.
Nápověda k otázce: *Práce třídního učitele*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

17. Třídní učitel vytváří portfolia jednotlivých žáků své třídy, aktivně ho využívá k informování rodičů, dalších učitelů, vedení školy, apod. Portfolio žáka je využíváno pro průběžné i výstupní hodnocení.

Nápověda k otázce: *Práce třídního učitele*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

18. Třídní učitel citlivě přizpůsobuje metody, formy práce i hodnocení výuky ve třídě.

Nápověda k otázce: *Práce třídního učitele*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

19. Třídní učitel žákům ve třídě poskytuje včasné a nezbytné informace k organizaci vzdělávacího procesu - návštěva divadla, mimoškolní aktivity, výlety, projektové dny, apod.

Nápověda k otázce: *Práce třídního učitele*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

20. Škola má fungující systém prezentace na veřejnosti a v médiích, díky kterému roste prestiž školy.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

21. Škola se aktivně prezentuje jako škola otevřená, která přijímá všechny žáky.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

22. Škola má logo, které ji a její vizi výstižně charakterizuje.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

23. Škola udržuje aktuální webové stránky.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

24. Škola má vkusně a esteticky upravené vnitřní a vnější prostory, je jedním z dominujících objektů ve svém okolí.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

25. Škola má vkusně a esteticky upravené vnitřní a vnější prostory, je jedním z dominujících objektů ve svém okolí.

Nápověda k otázce: *Image školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

26. Vedení školy prosazuje aktivně a úspěšně zájmy školy

Nápověda k otázce: *Vztahy s regionem a okolím*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

27. Zřizovatel hodnotí školu pozitivně a účinně ji podporuje v jejích aktivitách.

Nápověda k otázce: *Vztahy s regionem a okolím*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

28. Škola programově, aktivně spolupracuje se subjekty v okolí, probíhají neformální setkávání, jsou organizovány společné akce, škola participuje na životě okolí, je otevřena v oblasti sociálních vztahů.

Nápověda k otázce: *Vztahy s regionem a okolím*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

29. Místní komunita pozitivně hodnotí aktivity školy a její úsilí na zdokonalování školy.

Nápověda k otázce: *Vztahy s regionem a okolím*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

30. Rodiče jsou dobře informováni o dění ve škole i všech plánech.

Nápověda k otázce: *Vztahy s regionem a okolím*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

Zdroj: (Adamus 2015), vlastní zpracování

Autoevaluační dotazník-oblast inkluzivní politika školy

Dobrý den,
věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Škola má jasně zformulovanou vizi a strategii vlastního rozvoje, která obsahuje konkrétní položky vedoucí ke zlepšování otevřenosti školy vůči všem žákům.

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

2. Zpracovaná strategie rozvoje školy je dílem týmové práce celého pedagogického sboru, strategii sdílí komunita školy.

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

3. Zpracovaná strategie rozvoje školy obsahuje specifické položky popsané kvalitativně a týkají se všech oblastí života školy.

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

4. Dlouhodobé cíle školy jsou východiskem pro celkové hodnocení školy.

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

5. Plán rozvoje školy obsahuje jasně a srozumitelně formulované krátkodobé cíle, které jsou v souladu s vizí školy (dlouhodobými cíli)

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

6. Vlastní hodnocení školy je plánované a je prováděno pravidelně.

Nápověda k otázce: *Vize a vnitřní hodnoty školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

7. Škola má inkluzivní vzdělávání pevně zaktovené ve svých principech, řešení je funkční a je podrobováno pravidelnému hodnocení.

Nápověda k otázce: *Inkluzivní vzdělávání*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

8. Škola dbá na to, aby přijímala všechny žáky (bez ohledu na dosažené výsledky, postižení či jiné obtíže) ze své spádové oblasti.

Nápověda k otázce: *Inkluzivní vzdělávání*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

9. Zaměstnanci školy sdílí politiku přijímání všech žáků ze spádové oblasti.

Nápověda k otázce: *Inkluzivní vzdělávání*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

10. Škola má nastaveny takové mechanismy, které zaručují bezproblémové začlenění žáka se SVP do vzdělávacího procesu, jejich efektivita je pravidelně hodnocena.

Nápověda k otázce: *Inkluzivní vzdělávání*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

11. Škola podporuje různorodost, žáci ve škole nejsou rozdělováni do tříd podle dosahovaných výsledků či kázeňských problémů.

Nápověda k otázce: *Inkluzivní vzdělávání*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

12. Organizační struktura umožňuje realizaci změn vedoucích ke zkvalitnění prostředí školy.

Nápověda k otázce: *Organizace školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

13. Je uplatňován participativní model řízení. Vedení školy deleguje co nejvíce pravomoci a odpovědnosti na učitele a na žáky.

Nápověda k otázce: *Organizace školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

14. Ve škole jsou vypracovány a fungují co nejotevřenější informační strategie, tj. všichni, kdo patří k životu školy, mají včas úplné a srozumitelné informace, které se jich týkají.

Nápověda k otázce: *Organizace školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

15. Porady mají charakter smysluplné diskuze účastníků, což vedení iniciuje nebo podporuje.

Nápověda k otázce: *Organizace školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

16. Komunikace ve škole je vedena způsobem přijatelným pro všechny komunikující strany.

Nápověda k otázce: *Organizace školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

17. Ve škole jsou podporovány zdravé mezilidské vztahy. Týmová práce ve škole je samozřejmostí, jednotlivé týmy spolupracují a jsou nositeli změn

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

18. Na škole je podporována flexibilita a tvořivost pracovníků s cílem různých inovací a změn.

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

19. Všem novým zaměstnancům se pomáhá, aby si ve škole zvykli, mají svého uvádějícího učitele.

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

20. Pedagogičtí pracovníci se mezi sebou vyměňují zkušenosti, informace, materiály.

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

21. Pedagogičtí pracovníci jsou podporováni v tom, aby dále rozvíjeli své znalosti a dovednosti.

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

22. Je aktivně podporována spolupráce všech pedagogických pracovníků školy. Všichni zaměstnanci školy vědí, na koho se mají obrátit, kdy se setkají s problémem.

Nápověda k otázce: *Pedagogické řízení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

23. Škola má naplánovaný cyklus autoevaluačních aktivit tak, aby zajišťoval pravidelný monitoring a hodnocení všech sledovaných oblastí.

Nápověda k otázce: *Vlastní hodnocení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

24. Ve škole jsou sestaveny týmy, které spolupracují na hodnocení jednotlivých oblastí.

Nápověda k otázce: *Vlastní hodnocení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

25. Výstupy z vlastního hodnocení školy jsou projednávány na metodických sdruženích i na pedagogických poradách, kde jsou pak stanoveny kroky pro další zdokonalování školy.

Nápověda k otázce: *Vlastní hodnocení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

26. Ve škole funguje systém pravidelného hodnocení pracovníků. Každý pracovník školy má personální portfolio zahrnující sebehodnocení.

Nápověda k otázce: *Vlastní hodnocení školy*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ NE ☐ SPÍŠE NE

Zdroj: (Adamus 2015), vlastní zpracování

Dobrý den,
věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Všichni pedagogičtí pracovníci mají odpovídající kvalifikaci.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

2. Pedagogičtí pracovníci provádějí ve třídě průběžnou diagnostickou činnost, jejíž výsledky jsou východiskem pro vytvoření vhodných podmínek a strategií výuky, opatření jsou aplikována v praxi.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

3. Pedagogičtí pracovníci se průběžně vzdělávají v oblastech, které přispívají k rozvoji inkluzivního vzdělávání.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

4. Pedagogičtí pracovníci přizpůsobují vzdělávací proces individuálním potřebám žáků.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

5. Pedagogičtí pracovníci řeší společně problém, pokud stav žáka nebo skupiny vzbuzuje obavy.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

6. Pedagogičtí pracovníci vytvářejí podmínky, aby byli žáci maximálně nezávislí na jejich přímé podpoře.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

7. Asistenti pedagoga jsou zapojeni do plánování vzdělávacího procesu i jeho vyhodnocování.

Nápověda k otázce: *Personální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

8. Přístup do školy i pohyb v ní je umožněn i osobám s postižením, znevýhodněním.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

9. Škola má zpracovaný orientační systém, který umožňuje všem žákům (včetně žáků se SVP) bez obtíží se v prostorách školy orientovat.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

10. Existuje podpora pro žáky, kteří mají zejména na počátku docházky do školy problémy s orientací.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

11. Všichni žáci třídy jsou vzdělávání společně.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

12. Ve škole jsou vyvěšeny kontakty na vyučující, ke kterým mohou žáci chodit pro rady.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

13. Pracovní prostředí třídy je přizpůsobeno individuálním potřebám žáků.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

14. Žáci mohou spolurozhodovat o vzhledu a zařízení své kmenové třídy.

Nápověda k otázce: *Prostorové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

15. Vzdělávací obsah je orientován na žáka - je relevantní vzhledem ke smyslu a významu, realistický z hlediska času a srozumitelný vůči předpokladům žáka.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

16. Cíle vzdělávání žáků jsou explicitně pojmenovány, průběžně vyhodnocovány a modifikovány.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

17. Podle individuálních potřeb žáků je vzdělávací obsah modifikován.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

18. Vzdělávací obsah a strategie jeho osvojování jsou konzultovány s žákem, zákonnými zástupci, dalšími odborníky.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

19. Všichni učitelé si pravidelně připravují vlastní výukové materiály.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

20. Disponibilní časové dotace je využíváno podle potřeb žáků.

Nápověda k otázce: *Obsahové*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

21. Pomůcky jsou umístěny v otevřeném systému, žáci k nim mají volný přístup

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

22. Materiální vybavení, vystavené materiály, pomůcky, umožňují samostatné učení a jsou ve výuce využívány podle potřeb dětí.

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

23. Pomůcky pro žáky se SVP jsou využívány i u žáků intaktních, jejich použití napomáhá ke zprostředkování učiva

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

24. Žáci se SVP mají k dispozici specializované pomůcky a didaktický materiál, kompenzační a rehabilitační pomůcky.

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

25. Pomůcky jsou využívány ve všech předmětech, kde žákovi pomáhají dosáhnout stanovených cílů.

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

26. Učitelé a žáci (včetně žáků se SVP) mají volný přístup ke kopírce, počítačům, do knihovny, apod.

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

27. učitelé se navzájem pravidelně navštěvují ve výuce, poskytují si cílenou zpětnou vazbu a konzultují

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

28. Délka vyučovací hodiny je variabilní, upravuje se podle individuálních potřeb žáka

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

29. V edukačním procesu je vyvážené zastoupení hromadné, skupinové i individuální formy práce

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

30. Učitelé jsou připraveni vysvětlit, proč používají určité metody výuky a jak tyto metody co nejefektivněji přispívají k dosahování vzdělávacích cílů

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

31. učitelé se navzájem pravidelně navštěvují ve výuce, poskytují si cílenou zpětnou vazbu a konzultují

Nápověda k otázce: *Materiální*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

Zdroj: (Adamus 2015), vlastní zpracování

Dobrý den,
věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Jednání učitele a žáka je založeno na partnerském vztahu.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

2. Každý je vnímán jako osobnost, která může něco naučit ostatní.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

3. Rozmanitost je vnímána jako obohacující příležitost podporující učení, ne jako problém.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

4. Všichni žáci jsou respektováni a posuzováni stejně.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

5. Názory žáků mají reálný dopad na to, co se ve škole děje.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

6. S žáky je konzultováno, jak zpříjemnit atmosféru ve třídách.

Nápověda k otázce: *Vzájemný respekt*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

7. Všichni žáci jsou motivováni a povzbuzováni k tomu, aby předpokládali, že dosáhnou velmi dobrých výsledků.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

8. Asistent pedagoga usiluje o podporu a aktivní účast všech žáků.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

9. Pedagogové se snaží posilovat žáky s nízkou sebedůvěrou.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

10. Pedagogové hodnotí ve spolupráci s žákem jeho individuální pokrok a společně plánují další rozvoj.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

11. Žáci sami posuzují svůj pokrok v učení.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

12. Žáci jsou motivováni k oceňování výsledků ostatních spolužáků.

Nápověda k otázce: *Osobní maximum*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

13. Individuální vzdělávací strategie je tvořena pro všechny žáky, kteří ji potřebují.

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

14. Jednotliví žáci jsou učitelem zapojováni do vyučování velmi různorodým způsobem.

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

15. Ve vhodných případech je žákům nabízena možnost volby práce (samostatná, skupinová, práce ve dvojicích či hromadná činnost).

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

16. Vzdělávací obsah je zprostředkováván a modifikován učebními texty a pomůckami, které odpovídají potřebám žáků.

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

17. Žáci ve výuce využívají různých informačních zdrojů (knihovny, audiovizuální techniky, praktických činností a ICT).

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

18. V hodinách je zohledněno rozdílné tempo žáků, čas rychlejších žáků je efektivně využit.

Nápověda k otázce: *Výukové strategie*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

19. Žákům jsou poskytovány příležitosti, aby mohli pracovat s žáky, kteří jsou od nich rozdílní.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

20. Žáci si spontánně pomáhají v rámci své třídy.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

21. Vzájemná pomoc mezi žáky je vyučujícími podporována a je žákům umožňována i ve vyučovacích hodinách.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

22. Žáci jsou zapojeni do vzájemného hodnocení kvality učení.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

23. Po skupinovém vyučování následuje společná reflexe využitá pro lepší přijetí a využívání odlišností žáků zejména žáků se SVP.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

24. Škola umožňuje vypracování domácích úkolů v prostorách školy s pomocí spolužáka.

Nápověda k otázce: *Spolupráce mezi žáky*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

25. Učitelé a pedagogičtí asistenti přizpůsobují vzdělávací proces individuálním potřebám všech žáků.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

26. Žáci mají k dispozici vhodně přizpůsobené pracovní materiály a pomůcky.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

27. Při potížích v učení žáků hledají učitelé příčiny ve stylu učení.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

28. Učitelé v edukačním procesu využívají rozmanité aktivity včetně diskuse, výkladu, psaní, kreslení, řešení problému, využívání knihovny, audiovizuální techniky, praktických činností a ICT

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

29. Pedagogové provádějí pravidelnou diagnostickou činnost ve třídě, která je východiskem pro vytvoření vhodných podmínek pro vzdělávání žáků.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

30. Učitelé reflektují v hodinách rozdílnosti ve znalostech žáků.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

31. Cíle, kterých mají žáci v jednotlivých hodinách dosáhnout, jsou jasně pojmenovány a individualizovány.

Nápověda k otázce: *Individualizace v procesu učení.*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

Zdroj: (Adamus 2015), vlastní zpracování

Autoevaluační dotazník-oblast Systém inkluzivního hodnocení, Spolupráce školy

Dobrý den,
věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku.

1. Žákům jsou předem známa kritéria jejich hodnocení a způsoby jejich hodnocení.

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

2. Žákům jsou předem známa kritéria jejich hodnocení a způsoby jejich hodnocení.

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

3. Hodnotí se úspěch žáka v porovnání s jeho individuálními možnostmi

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

4. Hodnocení práce žáka provádí učitel ve spolupráci s žákem, vyhodnocuje se osobní pokrok rozvoje vzhledem ke stanoveným cílům ve všech oblastech.

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

5. Způsob hodnocení a výsledky žáků jsou konzultovány pravidelně s rodiči i odborníky.

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

6. Používané způsoby hodnocení poskytují informace k zlepšení výsledků žáka.

Nápověda k otázce: *Kritéria hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

7. Používané způsoby hodnocení umožňují všem žákům reflektovat svoje znalosti a dovednosti, podporují rozvoj všech žáků.

Nápověda k otázce: *Formy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

8. Učitelé při hodnocení srozumitelně informují žáky o jejich silných stránkách a prostoru pro zlepšení i o tom, co by mohli pro zlepšení procesu vlastního učení udělat.

Nápověda k otázce: *Formy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

9. Znalosti a dovednosti jsou sumativně ověřovány ve fázi, kdy jsou žáci na jejich ověření dostatečně připraveni.

Nápověda k otázce: *Formy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

10. Učitelé hodnotí ve spolupráci s žákem jeho individuální pokrok a plánují jeho další rozvoj.

Nápověda k otázce: *Formy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

11. Hodnocení učitele je doplňováno sebehodnocením žáka a naopak.

Nápověda k otázce: *Formy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

12. V průběhu procesu učení je hojně využíváno formativního hodnocení.

Nápověda k otázce: *Typy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

13. V průběhu procesu učení jsou využívány různé formy hodnocení podporující vnitřní motivaci žáků k učení.

Nápověda k otázce: *Typy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

14. V rámci průběžného hodnocení využívá učitel dílčího zhodnocení úrovně, které žák dosáhl v průběhu určitého časového období.

Nápověda k otázce: *Typy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

15. Učitelé zařazují promyšlené metody sebehodnocení popisným jazykem, kdy žáci konkrétně vyjádří, co se jim podařilo a co ne.

Nápověda k otázce: *Typy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

16. Žáci pravidelně vyhodnocují svůj pokrok podle položek ve svých portfoliích.

Nápověda k otázce: *Typy hodnocení*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

17. Pedagogičtí pracovníci řeší společně problém, pokud stav žáka nebo skupiny vzbuzuje obavy.

Nápověda k otázce: *Spolupráce interní*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

18. Asistenti pedagoga jsou aktivně zapojeni do plánování vzdělávacího procesu a jeho vyhodnocování.

Nápověda k otázce: *Spolupráce interní*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

19. Mezi pedagogy navzájem je komunikována vize školy a její principy při různých příležitostech.

Nápověda k otázce: *Spolupráce interní*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

20. Učitelé mají možnost vzájemné hospitace ve výuce.

Nápověda k otázce: *Spolupráce interní*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

21. Učitelé i pedagogičtí asistenti se společně podílejí na tvorbě IVP.

Nápověda k otázce: *Spolupráce interní*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

22. Pracovníci poradenských zařízení podporují učitele a asistenty v zodpovědnosti za vzdělávání rozmanitého spektra žáků - vzděláváním, odbornými doporučeními, aktivní participací ve výuce.

Nápověda k otázce: *Spolupráce externí*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

23. Pracovníci poradenských zařízení se spolupodílejí na rozvoji inkluzivního prostředí ve škole i okolí.

Nápověda k otázce: *Spolupráce externí*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

24. S odbornými pracovišti konzultují pedagogičtí pracovníci vhodné podmínky a strategie výuky, společně dle platné legislativy utvářejí IVP, PLPP.

Nápověda k otázce: *Spolupráce externí*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

25. Vyhodnocování průběhu vzdělávání žáků se SVP odborníky probíhá ve stanovených intervalech ve škole.

Nápověda k otázce: *Spolupráce externí*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

26. V rámci inkluzivního vzdělávání jsou využívány zkušenosti jiných škol a vytvářena síť spolupracujících škol.

Nápověda k otázce: *Spolupráce externí*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

27. Spolupráce s rodiči je založena na sdíleném řešení problému.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

28. S rodiči je komunikována vize školy a její principy při různých příležitostech.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

29. V případě zájmu se rodiče mohou zúčastnit běžné výuky.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

30. Je-li třeba, je komunikace s rodiči zprostředkována tlumočnickem.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

31. Spolupráce s rodiči se realizuje v oblasti plánování školních (kulturních, sportovních) i vzdělávacích akcí.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

32. Případné potíže ve vzdělávání či výchovné problémy žáků jsou s rodiči řešeny bezprostředně.

Nápověda k otázce: *Spolupráce s rodiči*

☐ ANO ☐ SPÍŠE ANO ☐ SPÍŠE NE ☐ NE

Zdroj: (Adamus 2015), vlastní zpracování

Individuální vzdělávací plán

Jméno a příjmení žáka			
Datum narození			
Bydliště			
Škola			
Ročník		Školní rok	

ŠPZ, které vydalo doporučení pro IVP	
Kontaktní pracovník ŠPZ	
Školská poradenská, zdravotnická a jiná zařízení, která se podílejí na péči o žáka	

Rozhodnutí o povolení vzdělávání žáka podle IVP ze dne:	
Zdůvodnění:	

Priority vzdělávání a dalšího rozvoje žáka (cíle IVP):	
---	--

Předměty, jejichž výuka je realizována podle IVP:	
--	--

Podpůrná opatření (specifikace stupňů podpůrných opatření)	
Metody výuky (pedagogické postupy)	
Úpravy obsahu vzdělávání	
Úprava očekávaných výstupů vzdělávání	
Organizace výuky	
Způsob zadávání a plnění úkolů	
Způsob ověřování vědomostí a dovedností	
Hodnocení žáka	
Pomůcky a učební materiály	

Podpůrná opatření jiného druhu	
Personální zajištění úprav průběhu vzdělávání (asistent pedagoga, další pedagogický pracovník)	
Další subjekty, které se podílejí na vzdělávání žáka	
Spolupráce se zákonnými zástupci žáka	
Dohoda mezi žákem a vyučujícím	

Podrobný popis pro jednotlivé vyučovací předměty, ve kterých jsou uplatňována podpůrná opatření (Je-li potřeba specifikovat)	

Osoby zodpovědné za vzdělávání a odbornou péči o žáka		Jméno a příjmení	Podpis
Třídní učitel/ka			
Vyučující	Vyučovací předmět		
Školní poradenský pracovník			
Pracovník školského poradenského zařízení			
Zákonný zástupce žáka			
Žák			

Zdroj: (Metodický portál RVP 2016)

Plán pedagogické podpory (PLPP)

Jméno a příjmení dítěte, žáka nebo studenta (dále jen „žák“)			
Škola			
Ročník			
Důvod k přistoupení sestavení PLPP			
Datum vyhotovení			
Vyhodnocení PLPP plánováno ke dni			

I. Charakteristika žáka a jeho/její obtíží (silné, slabé stránky; popis obtíží; pedagogická, případně speciálně - pedagogická diagnostika s cílem stanovení úprav ve vzdělávání; aktuální zdravotní stav; další okolnosti ovlivňující nastavení podpory)

II. Stanovení cílů PLPP (cíle rozvoje žáka)

III. Podpůrná opatření ve škole (Doplňte konkrétní postupy v těch kategoriích podpůrných opatření, které uplatňujete.)
a) Metody výuky (specifikace úprav metod práce se žákem)
b) Organizace výuky (úpravy v organizaci výuky ve školní třídě, případně i mimo ni)
c) Hodnocení žáka (vymezení úprav hodnocení, jak hodnotíme, co úpravami hodnocení sledujeme, kritéria)
d) Pomůcky (učebnice, pracovní listy, ICT technika, atd.)
e) Požadavky na organizaci práce učitele/lů

--

IV. Podpůrná opatření v rámci domácí přípravy

(popis úprav domácí přípravy, forma a frekvence komunikace s rodinou)

--

V. Podpůrná opatření jiného druhu

(respektovat zdravotní stav, zátěžovou situaci v rodině či škole - vztahové problémy, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem)

--

VI. Vyhodnocení účinnosti PLPP

Dne:

(Naplnění cílů PLPP)

--

Doporučení k odbornému vyšetření

☐ Ano ☐ Ne

☐ PPP ☐ SPC ☐ SVP ☐ jiné:

Role	Jméno a příjmení	Podpis a datum
Třídní učitel		
Učitel/é předmětu/ů		
Pracovník ŠPP		
Zákonný zástupce		

Zdroj: (Metodický portál RVP 2016)

ŽÁDOST

ZÁKONNÉHO ZÁSTUPCE ŽÁKA / ZLETILÉHO ŽÁKA O VYŠETŘENÍ VE ŠKOLSKÉM PORADENSKÉM ZAŘÍZENÍ
(Z DŮVODU POSOUZENÍ SPECIÁLNÍCH VZDĚL. POTŘEB)

Žádám tímto o vyšetření žáka (příjmení a jméno) .....

narozeného dne (datum) ..... Důvod vyšetření: .....

Současně žádám o zpracování níže uvedeného pedagogického zjištění školy (informace o dosavadním průběhu vzdělávání žáka) a o jeho zaslání na adresu příslušného pracoviště pedagogicko - psychologické poradny.

Kontaktní údaje - telefon: ..... e-mail: .....

Podpis zákonného zástupce žáka / zletilého žáka .....

Jméno a příjmení žáka	<input type="text"/>										
Datum narození	<input type="text"/>			Ev.č. spisu PPP (je-li veden)	<input type="text"/>						
Trvalé bydliště	<input type="text"/>										
Jméno matky	<input type="text"/>				Jméno otce	<input type="text"/>					
Jméno pediatra	<input type="text"/>				Školní docházka zahájena v	<input type="text"/>					
Název kmenové školy	<input type="text"/>										
Navštěvuje třídu	<input type="text"/>				Opakování ročníku (kterého)	<input type="text"/>					
Výpis z vysvědčení ze	<input type="text"/>				Chování:	<input type="text"/>					
JČ	cizí jazyk	Ma	F	Che	D	Z	Př	Ov	Tv	Vv	Hv
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Jiné předměty (vypište):

Zasíláme jako podklad ☐ k prvotnímu vyšetření
☐ ke kontrolnímu vyšetření - poslední vyšetření

Dosavadní provedená opatření k řešení problémů žáka		
Žákovi byla poskytována	☐ asistentem pedagoga	☐ školním speciálním
	☐ školním psychologem	☐ dalším pedagogickým
Forma vzdělávání žáka	☐ plán pedagogické podpory	☐ individuální vzdělávací plán

Situace v kmenové třídě žáka (dle příslušných ustanovení vyhlášky č. 27/2016 Sb.)			
Celkový počet žáků ve	<input type="text"/>	Počet žáků nadaných	<input type="text"/>
Počet žáků se SVP s priznanými podpůrnými	<input type="text"/>	II. až V. stupně	<input type="text"/>

Situace v kmenové třídě žáka - personální podpora (dle příslušných ustanovení vyhlášky č. 27/2016 Sb.)	
Počet žáků třídy, kterým je při vzdělávání poskytována podpora	
a) asistentem pedagoga <input style="width: 50px;" type="text"/>	c) školním speciálním pedagogem <input style="width: 50px;" type="text"/>
b) školním psychologem <input style="width: 50px;" type="text"/>	d) dalším pedagogickým pracovníkem <input style="width: 50px;" type="text"/>
Důvody vyšetření - podrobně specifikujte projevy! (uveďte rovněž předpokládané důvody školních problémů - nedostatek nadání, specifická porucha učení nebo chování, nedostatky v domácí přípravě, kulturní prostředí nebo jiné životní podmínky žáka apod.)	
Chování žáka ve škole (vztah ke školní práci, chování k učitelům a spolužákům, volnočasové aktivity apod.)	
Rodinné prostředí žáka a jeho výchovné působení na žáka z pohledu školy (včetně skutečnosti, že žák vyrůstá v odlišném kulturním prostředí nebo specifických životních podmínkách)	
Informace o intervenci jiného odborného pracoviště (má-li škola tyto informace k dispozici, příp. závěry odborných vyšetření ...)	
<div style="display: flex; flex-wrap: wrap;"> <div style="width: 50%;"> ☐ jiné školské poradenské zařízení (PPP, SPC) </div> <div style="width: 50%;"> ☐ středisko výchovné péče </div> <div style="width: 50%;"> ☐ odborný lékař (např. psychiatr, neurolog) </div> <div style="width: 50%;"> ☐ logoped </div> <div style="width: 50%;"> ☐ jiné odborné pracoviště (prosím vypište): </div> </div>	
Návrh podpůrných opatření (kvalifikovaný návrh pedagogických pracovníků, kteří zpracovali zprávu o žákovi), návrh konkrétních postupů dle kategorií podpůrných opatření (dle příslušných příloh vyhlášky č. 27/2016 Sb.), které mají být aplikovány	
Návrh formy vzdělávání <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ bez IVP </div> <div> ☐ třída, oddělení, skupina v běžné škole podle § 16, </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ s IVP </div> <div> ☐ zařazení do školy, která vzdělává žáky dle § 16 <small>(nutné doložit žádost zákonného zástupce nebo zletilého žáka!)</small> </div> </div>	
Návrh organizace výuky <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ předměty speciálně pedagogické </div> <div> ☐ pedagogická intervence <small>(podpora přípravy na školu)</small> </div> </div>	
Návrh personální <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ asistent pedagoga </div> <div> ☐ pedagog </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ školní speciální pedagog </div> <div> ☐ školní psycholog </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div> ☐ přítomnost další osoby - osobní asistent, zdravotnický pracovník ... </div> </div>	

Návrh dalších podpůrných opatření (specifikace úprav metod výuky, obsahu vzdělávání, očekávaných výstupů vzdělávání, hodnocení žáka)	
Navrhované pomůcky (specifikace kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a pomůcek, softwarového a IT vybavení atd.)	
Navrhovaná podpůrná opatření jiného druhu (dle zdravotního stavu, vztahové problémy v rodině či škole, postavení ve třídě; v jakých činnostech, jakým způsobem ...)	
Návrh úprav podmínek přijímání ke vzdělávání a ukončování vzdělávání (dle možností navrhovaného stupně podpůrného opatření)	
<u>Další poznatky a informace</u> (např. upřesnění předchozích bodů, absence z důvodů zhoršeného zdravotního stavu apod.)	
<div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 15%;"> Přílohy: </div> <div style="width: 70%;"> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start; margin-bottom: 10px;"> <div style="width: 60%;"> ☐ Plán pedagogické podpory žáka </div> <div style="width: 35%;">ze dne <input style="width: 100px;" type="text"/></div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start; margin-bottom: 10px;"> <div style="width: 60%;"> ☐ Individuální vzdělávací plán žáka </div> <div style="width: 35%;">ze dne <input style="width: 100px;" type="text"/></div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start; margin-bottom: 10px;"> <div style="width: 60%;"> ☐ Seznam kompenzačních pomůcek, speciálních učebnic a speciálních pomůcek, kterými již škola disponuje </div> <div style="width: 35%;">ze dne <input style="width: 100px;" type="text"/></div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start; margin-bottom: 10px;"> <div style="width: 60%;"> ☐ Žádost o vyšetření z důvodu přiznání uzpůsobení podmínek pro konání zkoušky </div> <div style="width: 35%;">ze dne <input style="width: 100px;" type="text"/></div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; align-items: flex-start;"> <div style="width: 60%;"> ☐ Jiné přílohy (prosím vypište): <div style="border-bottom: 1px dotted black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px dotted black; margin-bottom: 5px;"></div> <div style="border-bottom: 1px dotted black;"></div> </div> <div style="width: 35%;"></div> </div> </div> </div>	

V(e) _____

dne _____

Zdroj: (PPP Opava 2016)

_____
(podpis ředitele a razítko školy)